

SOTAVETERAANI KRIIGSVETERANEN

N:o 5/2016 ■ Tarkastettu levikki 46 239 ■ Marraskuun 2. päivänä 2016

Sotaveteraaniliitto palkitsi

sivut 6–7

Pilvenveikkoja kahdessa polvessa

sivu 13

Panssarimies Stig Holmström haastattelussa

sivut 14–15

Isän sotavaiheet ikuistuvat videolle

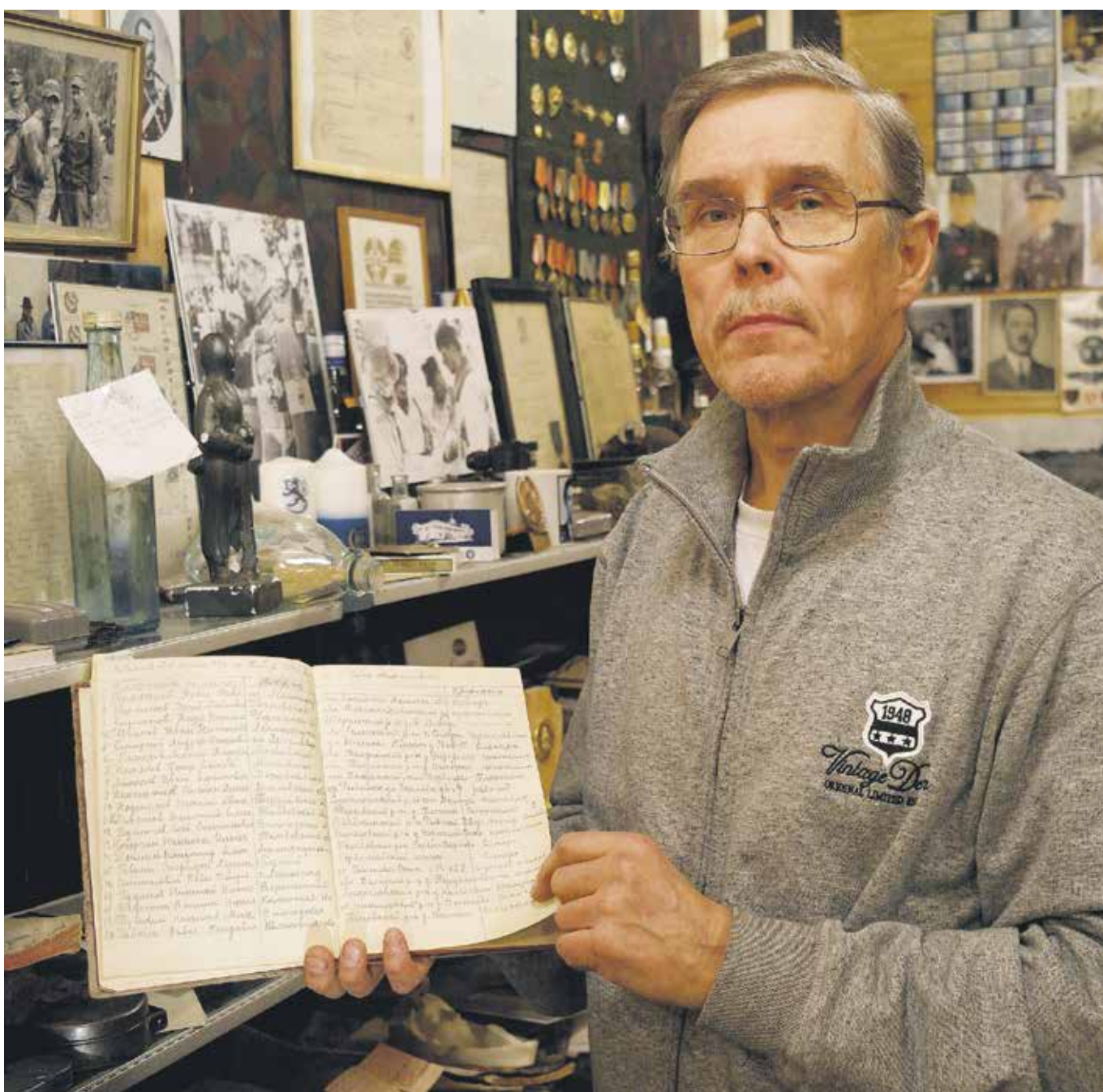
sivu 18

Savottatyömiehestä sissipäälliköksi ja ritariksi

sivu 24

Suojeluskunta- urheilu vaikutti laajasti

sivu 25

Seppo Karppinen Kestilästä on vuosikymmenien aikana kerännyt tuhansia sotiin liittyviä esineitä. Seppo näyttää alkuperäistä sotavankiluetteloa (s. 30).

Tammenlehvän Perinneliiton hallituksen jäsen ja Sotaveteraaniliiton neuvotelukunnan puheenjohtaja Jukka Viinanen avasi perinneseminaarin 22. lokakuuta Seinäjoella. Samalle päivälle olisi ollut tarjolla hirvenmetsästys, mutta Jukka valitsi tärkeämmän (s. 12).

Ulvilainen 108-vuotias Tyyne Hinkkala on Sotaveteraaniliiton vanhin jäsen. Hän asuu yksin omakotitalossa (s. 2).

Merenkulun suurimmasta katastrofista 75 vuotta, sivut 20–21

AJANKOHTAISTA

Pääkirjoitus I

Helsingissä 2. marraskuuta 2016

Autetaan kuntia
auttamaan veteraania

Valtio lähetti miehet ja naiset sotaan. Valtio vastaa veteraaneistaan myös tänään.

Valtion ensi vuoden budjetissa on varattu yhteensä 41,3 miljoonaa euroa

veteraanien kuntoutukseen ja kotiin vietäviin palveluihin. Tähän vuoteen verrattuna kuntoutukseen budjetoitiin 8 M€ vähemmän ja kotipalveluihin 20 M€ enemmän.

Todelliseen tarpeeseen tuleva korotus on kunnianosoitus veteraaneille Suomen 100-vuotisjuhlavuonna. Euromäärää painavampi linjaus meille on pääministeri Juha Sipilän julkinen lupaus ”Hallitus haluaa turvata sen, että kaikilla rintamaveteraaneilla on mahdollisuus saada tarpeitaan vastaavat, maksuttomat, kotiin vietävät kunnalliset avopalvelut”.

Kuntoutukseen nyt varattu määräraha riittänee noin puolen vuoden tarpeeseen. Anomme lisää, jos raha loppuu. Uskon, että Isänmaamme juhlavuonna veteraanien pyyntöä ei torjuta.

Meidän tulee varmistaa, että jokaiselle

veteraanille laaditaan palvelusuunnitelma. Ilman sitä asianmukainen tuki jää saamatta.

Olennaista on, että kunta tai kuntayhtymä kartoittaa kotikäynnillä veteraanin tuen tarpeen sekä laatii ja toteuttaa henkilökohtaisen palvelusuunnitelman. Tätä edellyttää jo vanhuspalvelulaki.

Kunnilla on tieto alueellaan asuvista veteraaneista. Yhteydenpidossa kuntiin veteraanien omaiset ovat aina olleet ja ovat merkittävässä roolissa. Yhdistyksillämme ei ole veteraanien henkilötietoja mm. tuki-anomista varten.

Pidetään pikaisesti yhteys kuntien, kuntaliittojen ja palvelun tuottajien veteraanivastaaviin tietojen päivittämiseksi.

Olemme tavanneet sosiaali- ja terveysministeri Juha Rehulan ja Pirkko Mattilan sekä kuntien sosiaalitoimen virkamiehiä. He kaikki suhtautuvat veteraaneihin arvostavasti ja ymmärtävät veteraanien tukitarpeen ja asian kiireellisyyden.

STM ja aluehallintovirastot järjestävät eri puolilla maata kuntien avainhenkilöille koulutusta veteraanitukien täysimääräiseksi hyödyntämiseksi. Tervehdimme ilolla tätä aktiivista toimintaa ja annamme sille kaiken tukemme.

Erkki Heikkinen
puheenjohtaja

Vi hjälper kommunerna
att hjälpa veteranerna

Staten skickade män och kvinnor ut i krig. Staten har ett ansvar för veteranerna också i dag.

I statens budget för nästa år har totalt reserverats 41,3 miljoner euro för rehabilitering av veteraner och för hjälp åt dessamma i hemmamiljö. I jämförelse med detta år budjeterades för rehabilitering 8 miljoner euro mindre och för service i hemmet 20 miljoner euro mera.

Denna förhöjning är verkligen nödvändig och en hedersbetygelse för veteranerna nästa år då Finland firar 100 års jubileum. Av större betydelse än den eurobaserade förhöjningen för oss är statsminister Juha Sipiläs offentliga löfte ”Regeringen önskar säkerställa det, att alla frontveteraner har möjlighet att erhålla kostnadsfri öppen kommunal service i hemmet enligt behov”.

De för rehabilitering nu budjeterade medlen torde täcka behovet för ungefär ett halvt år. Vi kommer att an hålla om tilläggsanslag i fall pengarna tar slut. Jag tror, att Fäderneslandet inte under ett jubileumsår avslår veteranernas begäran.

Vi måste säkerställa, att för varje veteran utarbetas en serviceplan. Förutom en sådan uteblir ett adekvat stöd.

Väsentligt är, att kommunen eller ett förbund av kommuner genom hembesök kartlägger varje veterans behov av stöd

sa utarbetar och förklarar en personlig serviceplan. Redan lagen om understöd för åldringar förutsätter detta.

Kommunerna vet vilka veteraner som bor inom dessas område. Veteranernas anhöriga har alltid varit och är i en särskilt ställning beträffande kontakten med kommunerna. Våra föreningar har ej tillgång till veteranernas personuppgifter bl.a. för att ansöka om stöd i olika former.

Envar borde snarast ta kontakt med kommuner, kommunförbund och ansvariga för uppdatering av uppgifterna beträffande fördelning av bl.a. olika stöd.

Vi har sammanträffat med social- och hälsovårdsminister Juha Rehula och Pirkko Mattila ävensom med kommunala tjänstemän inom socialväsendet. Alla dessa har ett vörtnadsfullt förhållande till veteranerna och förstår att det brådskar beträffande dessas stödbehov.

SHM och lokala regionalförvaltningsverk anordnar på olika områden i landet skolning för nyckelpersoner inom kommunerna för att på ett optimalt sätt utnyttja stöden till veteranerna. Vi hälsar med glädje denna aktiva verksamhet och ger densamma allt vårt stöd.

Erkki Heikkinen
ordförande

Svensk översättning Anders Knip

Sotaveteraaniliiton iäkkäin jäsen täytti 108 vuotta

Nauravainen Tyyne Hinkkala, joka täytti 108 vuotta 31.10., asuu omakotitaloan Ulvilan Friitalassa.

Tyyne Hinkkala istuu lempipaikallaan pöydän ääressä omakotitalonsa keittiössä. Syllissä lepää valkoisen kaitaliinan virkkaustyö. Silmät liikkuvat paikallislehden sivuilla. Hinkkala pysyy ajan hermolla lukemalla lehtiä ja katselemalla ohikulkijoita. Koti sijaitsee kaupungin keskustassa, silti mukavasti suojassa kovimmalta vilkskeeltä.

Ajatukset ovat säilyneet kirkkaina, ja puhe on selvää. Kuulo on heikentynyt sen verran, että vieraan kanssa keskustelu on haasteellista. Omat läheiset osavat oikeat äänenpainot ja heidän avullaan juttelu sujuu luonnikaasti.

– Äidillä on kommunikaattori, mutta se on tuolla kaapissa. Hän ei halua pitää sitä, kuopuspoika **Hannu Hinkkala** selvittää ja toimii haastattelussa ”tulkkina”.

Hän asuu vaimonsa Anjan kanssa kivenheiton päässä äidistä. Hannu myös yöpyy äidin luona, paitsi kun joku muu viidestä lapsesta vierailee lapsuudenkodissa ja ottaa vetovastuun. Kotipalvelu käy neljä kertaa päivässä, ja ruoka tulee ruokapalvelusta.

Tyyne Hinkkala on Suomen Sotaveteraaniliitto ry:n vanhin

Tyyne Hinkkala täytti lokakuun viimeisenä päivänä 108 vuotta. Hän on kaiken puolin tyytyväinen elämäänsä. Saunominen on viikon kohokohta. Raskaita sotavuusia hän ei mielellään enää muistelee.

jäsen ja maamme viidenneksi vanhin asukas. Leskeksi hän jäi 20 vuotta sitten.

Syntymäpäiviä juhlistettiin maltillisesti perhepiirissä alkuvuodesta. Hannu ja hänen vaimonsa Anja kertovat tarjoilun olleen päivänsankarin toiveiden mukainen.

Tyyne Hinkkala puhlee mielellään kukistaan ja käsitöistään.

– Virkkuutyöt ovat minulle niin mieluisat. Kudoin 1990-luvulla itselleni polvipituiset villahousut. Myös mattoja olen kutoinut, mutta voimat eivät enää siihen työhön riitä, Tyyne Hinkkala selvittää iloisena.

Hän on aina asunut Ulvilassa, toki muuttoa on ollut muutama. Tyyne syntyi omakotitalostaan kiven heiton päässä Frans ja Amanda Rantasen ainoaksi lapsiksi toisen sortokauden alkaessa.

Tyttö osallistui pienestä pitäen talon askareisiin ja oli silminnähden jo silloin kätevä käsistään. Vanhemmat lähettivät hänet ripikoulun jälkeen vuonna 1927 Karkun kansanopistoon saamaan vuodeksi lisäoppia muun muassa mieliaineistaan käsitöistä ja kotitaloudesta.

Isän kuoltua Tyyne hoiteli äitiään ja tilaa, joka sijaitsi näköetäisyydellä nykyisestä omakotita-

lostaa. Lähellä asuva nuorukainen **Hannes Hinkkala** kävi auttelemassa Rantasen naisväkeä. Nuoret rakastuivat ja kihlautuivat jatkosodan aikaan 17.2.1943.

Pitkään ikään on mahtunut kuusi sotaa, mikäli nk. heimosodat vuosina 1918-1922 lasketaan mukaan. Aviopuoliso oli rintamalla lääkintämiehenä viisi vuotta. Kotipuolella elämä oli ahertamista ja pelkoa sulhasen menettämistä. Raskaita sotavuusia syntymäpäiväsankari ei halua muistella. Vaikka kuinka kysellään, hän ei ota kysymyksiä kuulakseen.

Nimettömässä kiiltelee kolme kultasormusta. Se kolmas on edesmenneen puolison. Tarkkaan katsoessa on erotettavissa hänen vuosiluku 1945, eli nuori aviointi heti sodan jälkeen.

Vihkiminen palautuu mieleen, kun Hannu hakee kaapista äitinsä hääpuvun. Leninki on erittäin kaunis, viininpunainen. Se teetettiin naapurissa. Maire hymy huulilla Tyyne muistelee vihkiseremoniaa.

– Pappilaan mentiin lossilla Kokemäenjoen yli. Todistajat olivat pappilan väkeä. Augusti Halla-Seppälä meidät vihki. Kait me kotona juhlahahvit joimme, hän arvelee.

Vihkimuistelun jälkeen puhe kääntyy evakkoihin. Ajatus kir-

kastuu, kun Hannu puhuu Pyrhösistä. Karjalaisperhe asui pitkään Hinkkalan talon isoa huonetta. Perheet jakoivat yhteisen keittiön.

– Pyrhöset leipoivat paljon leipiä ja piirakoita. Omasta maasta saatiin muu ruoka. Se oli mukavaa aikaa, kun oli vilskettä, Tyyne Hinkkala hymyilee.

Touhua ja vilskettä riitti vuosiksi eteenkin päin, sillä nuorelle parille syntyi vuonna 1946 esikoistytär **Helena**. Onnellinen äiti oli 38-vuotias. Jo seuraavana vuonna eli 1947 syntyivät kaksoset **Heta** ja **Heikki** ja kahden vuoden kuluttua **Hannu** ja **Hilkka**.

– Äidin työ määrä oli valtava, mutta milloinkaan hän ei meihin lapsiin hermostunut. Kaveritamme oli välillä pihapiirissä kolmisenkymmentä. Saimme vapaan kasvatuksen ja käytöstavat opetettiin, Hannu kiittelee äitiään kaataessaan hänelle lisää kahvia.

Kuppiin tiputetaan sokeria ja loraus kermää. Herkkuna äiti syö kunnon kimpaleen täytekkäkaa, miniänsä Anjan nimipäivän kuniaksi.

Teksti ja kuva: Pia Rauhalampi
Kirjoittaja on porilainen toimittaja

Kolumnit

Neljännesvuosisata

Kävin Eestissä, Saarenmaalla. Edellisestä käynnistäni oli kulunut neljännesvuosisata. Valtava on muutos, jonka ihminen siinä ajassa saa aikaan, jos muutoksia annetaan tehdä.

Kaksikymmentä vuotta sitten Eesti oli vasta vapautumassa Neuvostoliiton otteesta, joka oli neljäkymmentäviisi vuotta kuristanut maata. Kuristusotteesta oli ollut maan talous, mutta myös henkisesti eestiläiset olivat ahtaalla, eikä tulevaisuus vielä silloin näyttänyt tuovan parannusta kumpaankaan.

Sitten, aivan kuin odottamatta maalle koitti vapaus. Suomesta katsoen muutos tuli yllätyksenä, vaikka sen takana oli ollut vahvoja eestiläisiä voimia, jotka rohkeasti ajoivat ensin jonkinlaista itsemääräämisoi-keutta neuvostotasavalta ja pian täydellistä itsenäisyyttä huomattaessaan, että neuvostovalta oli jo niin heikko, ettei se pystynyt pitämään Neuvostoliittoa koossa.

Kävin Eestissä hyvin pian sen jälkeen, kun maa oli itsenäistynyt, ja hämmästyin jo silloin muutoksen nopeutta, jonka itse-

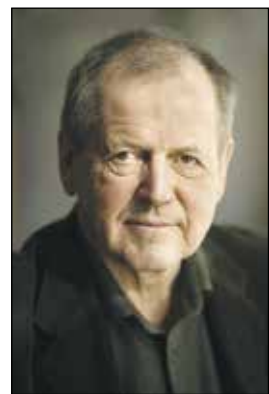
näisyys sai aikaan. Muistan, kuinka likaisia ikkunat Tallinnassa olivat olleet neuvostovalan aikana, ja sitten kaupungin kaikki ikkunat oli heti itsenäisyyden ensimmäisinä päivinä pesty kirkkaiksi; niin kuin tallinnalaisten mielestä olisi koittanut aika, jolloin maailmaa kannatti taas katsella.

Nyt Saarenmaalla voi vain hämmästelä, mitä kaikkea oli saatu aikaan. Enää ei ollut kysymys siitä, että ikkunat oli pesty, nyt oli pantu kuntoon koko talo. Kuresaare, Saarenmaan pääkaupunki oli edellisen käyntini aikaan täynnä ränsistyneitä taloja; lohkeilevia maaleja talojen seinissä, repsottavia kattopeltejä, ja kuoppaisia katuja ja pihvoja, ja ruokaa sai, jos kaupungin parissa ravintolassa henkilökunta sitä vai-vautui tarjoilemaan. Nyt kaupungista oli tullut turistinähtävyys, ensiluokkaiset ravintolat kilpailivat ruuan laadulla ja tarjoi-lulla, talot oli kunnostettu ja katujen kuopat kadonneet.

Neljännesvuosisata sitten Saarenmaa oli rajaseutua, jossa epäluuloinen neuvos-

tovalta vartioi, etteivät kapitalistimaiden armeijat pääsisi yllättäen tekemään maihinnousua ja valtaamaan saarta. Sen rannoilla seisoivat vartiotornit ja niissä sotilaat. Moniin osiin saarta ei siviileillä ollut ollenkaan asiaa, ne olivat sotilasaluetta ja suljettuja muilta kuin Puna-armeijalta. Nyt samoille rannoille oli noussut luontokeskuksia ja leirintäalueita, ja majatalojen ja hotellien ketju oli valmiina ottamaan vastaan kesäisiä turistivirtoja. Mennyt neuvostoaika oli kerta kaikkiaan pyyhitty pois, sen tilalla oli uusi eestiläinen aika, joka ei menneitä muista.

Hiukan pelottavaltakin tuntui, että kaikki entinen oli unohdettu. Eestin uusi tasavalta ottaa nyt avosylin vastaan saksalaissotilaat, jotka tällä kertaa tulevat sinne Naton lippujen alla. Venäjän pelko saa aikaan sen, että ei enää muistella, kuinka saksalaissotilaitten edellinen vierailu vuonna 1944 Eestiin päättyi: Wehrmach-tin paetessa Puna-armeijaa maata hävitettiin julmasti, ja Saarenmaaltakin Saksan armeija vei väkisin mukanaan suuren osan

Kuva: Ota/Pertti Nisonen

Kirjailija Antti Tuuri toimii Sotaveteraani-lehden kolumnistina.

asukkaista Saksaan, josta he saivat aseiden vaiettua ja Hitlerin Saksan romahdettua kävellä takaisin kotiseudulleen, hävitetyille asuinsijoilleen.

Uudelleen rakennettua Saarenmaata katsellessa nämäkin historian vaiheet väkisin tulivat mieleen, ja samalla toivoi, että historia ei toistaisi itseään, vaan Saarenmaa tällä kertaa saisi nauttia rauhassa ku-koistuksestaan.

Antti Tuuri

Äänislinna ja Karhumäki – tuttu ja tuntematon?

Olen aikaisemminkin kolumneissani todennut, että Suomen viime sotien sotahistoria saattaa ensi vilkaisulla näyttää läpi tutkitulta, mutta lähemmin tarkasteltaessa tarvetta ja tilausta lisätutkimukselle löytyy edelleen. Edelleen olemassaolevan tutkimuksen tarpeen paljastaa muun muassa suomalaisten jatkosodan aikana valloittamien Itä-Karjalan suurimpien kaupunkien Petroskoin ja Medvežjegorskin tutkimuksellisen tilanteen lähempi tarkastelu. Onneksi vapaa tutkija Riku Kauhanen on tarttunut aiheeseen ja lähtenyt tutkimaan suomalaisten Karhumäkenä tuntemaan Medvežjegorskin suomalaisajan historiaa tarkemmin.

Suomalaiset joukot valtasivat Petroskoin lokakuun 1. päivänä 1941, ja korpraali Ville Niemi nosti kaupungin hallintorakennuksen salkoon Euran lottien lahjoittaman siniristilipun. Suomalainen Itä-Karjalan sotilas-hallinto otti kaupungin keskuspaikakseen, ja siitä ryhdyttiin toden teolla tekemään

suomalaista. Kaupungin nimi vaihdettiin Äänislinnaksi, kadunnimiä suomalaistettiin ja kaupungin keskustassa sijainnut graniittinen Leninin patsas sai väistyä sen jallustalle nostetun, itään päin suunnatun suomalaisen kenttätykin tieltä. Kaupunkiin perustettiin teattereita, Aunuksen radio aloitti toimintansa kaupungin radioasemalta käsin, ja VAKO oy:n (Vienan-Aunuksen Kauppa Osakeyhtiö) myymälät, kioskit ja jokunen erikoisliike helpottivat tavarankantaa. Myös kaupungin infrastruktuuria parannettiin korjaamalla rakennuksia, teitä ja vesijohtoja uusittiin.

Niinä vuosina, jolloin suomalaiset pitivät kaupunkia hallussaan, se ehti tulla tutuksi lukemattomille suomalaissotilaille. Äänislinnassa käytiin elokuviissa, siellä toimi maailmanlaajuisesti ainutlaatuinen rintamayliopisto ja Helsingistä lähtevä Äänislinnan pikajuna puolestaan muodosti tärkeän yhteyden rintaman ja kotirintaman välille.

Kaiken edellä kerrotun voimme tätä nykyä lukea joko lukuisista muistelmate-oksista tai Äänislinnan historiaa suomalaisvuosina käsittelevistä tutkimuksista. Hämmästyttävää sen sijaan on se, miten vähän on kirjoitettu Itä-Karjalan toiseksi suurimman suomalaisten valtaaman kaupungin, Karhumäen suomalaisajasta. Äänislinnan suomalaisvuosiin verrattuna Karhumäestä olemassa oleva tieto on suorastaan hämmästyttävän niukkaa. Tois-taiseksi kaupungista ei ole löytynyt edes karttaa, josta kävisivät ilmi miehitysaikana käytetyt suomalaiset kadunnimet. Miehitysaikana rakennetuista taloista ei myöskään tiedetä, missä ne sijaitsivat. Myöskään Karhumäessä suomalaisten aikana toimineesta teollisuudesta ei tiedetä oikeastaan mitään ja Karhumäen Lottahotellin toimintakin on pitkälti hämärän peitossa.

Haastankin nyt kaikki ne Sotaveteraani-lehden lukijat, joilla on hallussaan joko

Olli Kleemola toimii Sotaveteraani-lehden kolumnistina.

tietoa tai jopa jotakin dokumentteja Karhumäen suomalaiskaudesta, olemaan yhteydessä tutkija Riku Kauhaseen puh. 050 594 8001. Näin tekemällä voitte auttaa osaltanne tallentamaan palasen viime sotien katoavaa historiaa.

Olli Kleemola

Otto-Petteri Kinnusen varusmiespolku eteni aliupseerikouluun

Neljän päivät harjoitus Taipalsaarella, puolustusvoimien ampumarata-alueella toi vaihtelua aliupseerioppilaan kasarmioloihin. Yöt teltassa ja ruokailu pakista maastossa kuuluu sekin sotilaan arkeen. Varsinaiset harjoitukset olivat ammuntoja - kovilla panoksilla. Jo ammunta rynnäkökiväärillä poikkasi entisten aikojen kivääriammunnoista; liikkuviin maaleihin, ammuntaan liikkeestä ja niin edelleen. Myös singolla suoritettiin ammuntoja. Samoin kovat käsikranaatit olivat harjoituk-

sen kohteena. Harjoitukset ovat muuttuneet veteraanien ajoista.

Maastoharjoitus päättyi lauantaina. O-P joutui ”töihin” heti sunnuntaina 9.10. Suomen LottaperinNELIITTO piti liittokokoksensa Kouvolassa viikonvaihteessa. Päätösjuhla oli samalla Kouvolanseudun Lottaperinneyhdistyksen 10-vuotisjuhla. Juhlan ohjelma koostui mm. Elisabet Rehnin pitämästä juhlapuheesta, eri yhteisöjen tervehdyksistä ja musiikista. Nuoren puheenvuoron esitti aliupseerioppilas Ot-

to-Petteri Kinnunen. Lähtökahvien aikana häntä kiiteltiin hyvästä puheesta. Pieni takapakkikin O-P:n suunnitelmiin tuli. Vielä ei onnistunut pääsy oikeustieteelli-

Teksti ja kuva: Pertti Nieminen

Juhlapuhuja Elisabet Rehn ja nuoren puheenvuoron käyttänyt Otto-Petteri Kinnunen.

AJANKOHTAISTA

Pääkirjoitus II

Helsingissä 2. marraskuuta 2016

Kansallisen veteraanipäivän vietto jatkuu

Kansallista veteraanipäivää on vietetty vuodesta 1987. Veteraaneja oli tuolloin 320 000 ja heidän keski-ikänsä oli 70 vuotta.

Kansallisen veteraanipäivän vietto käynnistyi nopeasti. Ensimmäinen

pääjuhla Lahdessa kokosi 10 000 veteraania juhlimaan. Kohta myös läänit ja kunnat aloittivat alueellisten ja paikallisten tilaisuuksien järjestämisen veteraaneille. Median aktiivisuus ja erityisesti Yleisradion televisioimat pääjuhlan tilaisuudet tekivät päivää ja veteraanien uhrauksia tunnetuksi kansalle. Päivä on alusta alkaen ollut myös virallinen liputuspäivä.

Pääjuhlan toteutusta on koordinoanut Kansallisen veteraanipäivän valtakunnallinen päätoimikunta, jota puolustusvoimien edustaja on johtanut. Pääjuhlan toteutuksesta on vuosittaisen vastannut päätoimikunnan valitsema kaupunki. Pääjuhlan korkean tason on varmistanut hyvä suunnittelu ja ammattimainen toteutus.

Vuoden 2015 pääjuhlaan osallistui 1300 henkilöä ja kuntien 188 järjestämään tilaisuuteen pääjuhlaan nähden 25-kertainen määrä, 32 000 henkilöä. Lisäksi lähetystöt ympäri maailman ovat järjestäneet tilaisuuksia veteraaneille. Sodissa olleiden vete-

raanien määrä on nyt alle 20 000 ja heidän keski-ikänsä 92 vuotta.

Tammenlehvän Perinneliitto sai Valtioneuvoston kanslialta tehtävän suunnitella Kansallisen veteraanipäivän uudistamista. Kolmen vuosikymmenen aikana päivän ohjelma on toki muuttunut. Veteraanin tervehdys tuli ohjelmaan 2000 ja myöhemmin aikoina myös paikalliset esitykset ovat monipuolistaneet ohjelmaa.

Uudistamiselle on silti tarvetta. Samalla on muistettava päivän merkitys. Päivä muistuttaa kansalaisia vaikeista ajoista, joita kansakunta on elänyt ja kestänyt. Veteraanipäivästä on tullut kaikkia kansalaisia koskettava juhlapäivä, jolla halutaan kunnioittaa itsenäisyyden puolustamista ja uhrauksia. Kansallinen veteraanipäivä, 27.4. on ajoitettu sodan päättymisen ja rauhan alkamisen ajankohdan mukaan.

Kansallisen veteraanipäivän tulee uudistuksenkin jälkeen olla virallinen juhla- ja liputuspäivä, jonka päätapahtumasta ja sen kuluista vastaa valtio. Päivän järjestelyvastuun tulee olla korkean valtiojohtoon suojeluksessa, mieluiten valtioneuvoston kanslialla. Alue- ja paikallistason juhlien järjestäminen on kuntien vastuulla. Alueellisten tapahtumien vieton koordinointi on luonteva osa Suomen Sotaveteraaniliiton perinnetoiminnan tehtäviä.

Markku Seppä
Toiminnanjohtaja

Firandet av nationella veterandagen fortsätter

Nationella veterandagen har firats sedan år 1987. Det fanns då 320 000 veteraner och deras medelålder var 70 år.

Firandet av nationella veterandagen inleddes snabbt. I den första huvudfesten i Lahtis deltog 10000 veteraner. Snart började även länen och kommunerna arrangera områdesvisa och lokala tillfällen för veteranerna. Mediernas aktivitet och speciellt de av rundradion televiserade huvudfesterna gjorde dagen och veteranernas uppförfingar bekanta för folket. Dagen har redan från begynnelsen varit en officiell flaggdag.

Förverkligandet av huvudfesten har ko-ordinerats av huvudkommittén för den nationella veterandagen, vilken har letts av en representant för försvarsmakten. Förverkligandet av huvudfesten har årligen ålagts en stad vald av huvudkommittén. Huvudfestens högklassighet har säkerställts genom god planering och ett professionellt förverkligande.

I huvudfesten år 2015 deltog 1300 personer och i av kommunerna arrangerade 188 tillfällen 25 gånger så många personer som i huvudfesten, 32 000 personer. Därutöver har ambassader runt världen anordnat tillfällen för veteranerna. Antalet veteraner som deltagit i våra krig är nu under 20 000 och deras medelålder är 92 år.

Eklövets Traditionsförbund fick av Statsrådets kansli i uppgift att planera en förnyelse av den Nationella veteran-

dagen. Visserligen har dagens program förändrats under de gångna trettio åren. Veteranens hälsning infogades i programmet 2000 och under senare tider har också lokala förslag gjort programmet mångsidigare.

Ett behov av förnyelse finns dock. Samtidigt bör man ihågkomma hur viktig dagen är. Dagen påminner medborgarna om de svåra tider nationen har upplevt och utstått. Veterandagen har för alla blivit en dag som berör, under vilken man önskar hedra dem som försvarade självständigheten och dessas uppförfingar. Den Nationella veterandagen 27.4 är daterad enligt tidpunkten för krigets slut och inledande av freden.

Den Nationella veterandagen kommer också efter en förnyelse att vara en officiell fest- och flaggdag, som bekostas och arrangeras av staten. Ansvar för dagens arrangemang bör beskyddas av den högsta statsledningen, helst statsrådets kansli. Ansvar för arrangerandet av områdesvisa och lokala fester åligger kommunerna. Samordnandet av områdesvisa arrangemang är en naturlig del av uppgifterna för traditionsverksamheten inom Finlands Krigsveteranförbund.

Markku Seppä
Verksamhetsledare
Svensk översättning: Anders Knip

Joulukonsertti veteraanien hyväksi

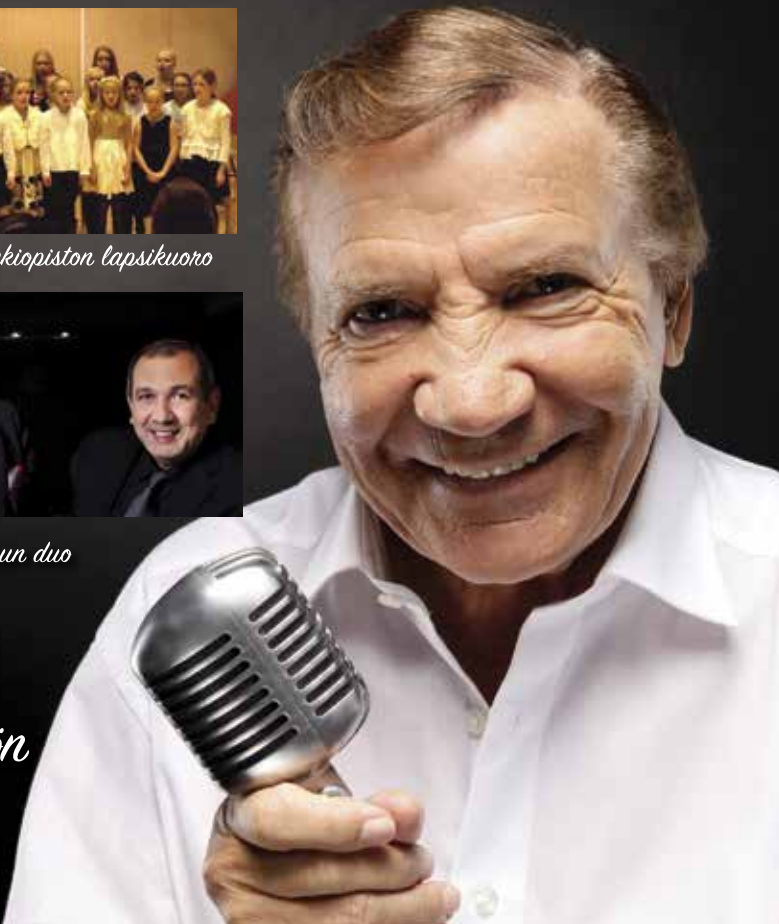

Vantaan musiikkiopiston lapsikuoro

Marian Petrescun duo

Eino Grön

**Hyväntekeväisyys-
Joulukonsertti
Temppeliaukion kirkossa
lauantaina 3.12.2016
klo 18.00 Sotiemme
Veteraanien hyväksi.**

Esiintyjinä Eino Grön, Marian Petrescun duo ja Vantaan musiikkiopiston lapsikuoro, joht. Jonna Vehmanen

Liput ja ennakkomyynti Lippupalvelusta 20 € + toimituskulut.

ticketmaster®
lippupalvelu

0600 10 800
1,98€ / min. + pvm.

**SOTIEMME
VETERAANIT**
VETERANERNA FRÅN VÅRA KRIG

Onnittelemme

Eino Karhonen 100 vuotta

Eino Karhonen syntyi Luopioisissa 18.10.1916 neljästä veljeksestä toiseksi nuorimpana. Hän lähti isän jalanjäljissä metsänvartijan tehtäviin, kunnes osti vaimonsa kanssa pientilan Teiskon Viitapohjasta 1959. Talvisin hän ajoi puutavaraa.

Leskeksi jäätyään hän muutti Kotilinnasäätiön rivitaloon Tampereen Teiskoon. Karhosen lähimpiin kuuluvat tytär ja poika perheineen.

”Vähän olen ihmetellyt, kun on vuosia riittänyt”, kertoo Eino Karhonen, joka hoitaa edelleen omatoimisesti taloutensa työt.

Talvisodan loppuvaiheisiin ehtinyt ja jatkosodassa Syvärillä palvelut Karhonen on sotilasarvoltaan korpraali.

Teksti ja kuva: Terhi Kääriäinen

Käy katsomassa
Sotaveteraaniliiton
internet-sivut ja facebook.

www.sotaveteraanit.fi

<https://www.facebook.com/sotaveteraaniliitto>

Antti Malmberg 95 vuotta

Metsäneuvos Antti Malmberg täytti 95 vuotta 26.10. Raisiossa Hulvelan palvelukodissa läheistensä parissa.

Antin sukujuuret ovat Keski-Suomessa, mutta koko työuransa hän teki Varsinais-Suomessa.

Sotilasura alkoi komennuksella rintamalle, ensin JR 48:ssa. RUK:n jälkeen takaisin JR 48:aan ja sitten elokuussa 1942 JR 7:ään aina jatkosodan loppuun asti. Antti Malmberg haavoittui kahdesti. JR 7 Muistotoimikunnassa hän on ollut aktiivisesti mukana ja sai mm. kiertopalkintona toimineen Oltermannin sauvan vuonna 2014.

Antti, jos kuka on metsämies, niin ammatin kuin harrastuksienakin perusteella. Metsänhoitajainopinnot hän aloitti 1944 Viipurissa ja jatkoi niitä Helsingin yliopistossa. Hän valmistui metsänhoitajaksi vuonna 1948.

Työuransa Antti aloitti metsänhoitajana Turun Metsänhoitolautakunnassa ja päätti uransa Lounais-Suomen piirimetsänhoitajana. Metsäneuvoksen arvon hän sai 1982.

Antin työsarka sotaveteraaniasioissa on monipuolinen. Hänet valittiin Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiriin puheenjohtajaksi 30 vuotta sitten, vuonna 1986. Tästä alkoi työsarka, joka jatkui niin, että hän on Sotaveteraanipiiriin pitkäaikaisin puheenjohtaja. Valtakunnallisella tasolla hän oli Sotaveteraaniliiton hallituksen jäsen 1986-2004, josta ajasta liiton varapuheenjohtajana kaksi vuotta.

Kaikista näistä ansioista hänet on kutsuttu Suomen Sotaveteraaniliiton kunniajäseneksi, Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiriin kunniapuheenjohtajaksi ja Raison Sotaveteraaniihdistyksen kunniajäseneksi. Hän on myös Turun sotaveteraanikuoron perustaja- ja kunniajäsen.

Seudullisista tehtävistä on syytä mainita Varsinais-Suomen Seutukaavaliiton liittovaltuuston puheenjohtajuus kahden vuosikym-

menen ajan. Hän on myös toiminut Raison kunnallispolitiikassa, mm. valtuuston jäsenenä 24 vuotta. Raison seurakunnan luottamustehtävissä hän oli kolmisenkymmentä vuotta. Työhönsä liittyen hän on ollut mukana Varsinais-Suomen Riistanhoitopiirin hallinnossa 24 vuotta.

Sotaveteraanietuuksien ajajana ja puolustajana hän on ollut tarmokas ja ennakkoluuloton. Kun tänä päivänä korostetaan vanhenevien veteraanien kotona asumista tukevia toimia sekä avo- ja kotikuntoutuksen tärkeyttä, hän ajoi näitä asioita jo toistakymmentä vuotta sitten. Eräässä 85-vuotishaastattelussa hän itse kertoi havainneensa, että laitokseen tulevat veteraanit eivät enää jaksa osallistua kuntoutukseen niin intensiivisesti kuin pitäisi. Hän totesi myös jo silloin, että avo- ja laituskuntoutuksen suhde ei ole oikea.

Nämä asiat ovat veteraanipalvelujen ytimessä edelleen, tänä päivänä.

Suomen Sotaveteraaniliitto kiittää metsäneuvos Antti Malmbergia mittaamattoman arvokkaasta työstä sotiemme veteraanien hyväksi ja onnittelee lämpimästi merkkipäivän johdosta.

Pekka Paatero
Turun Sotaveteraanit ry:n
puheenjohtaja

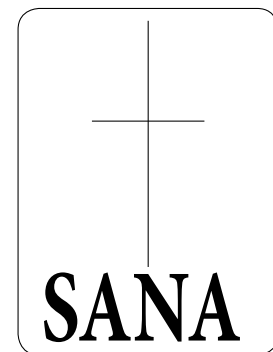
Tauno Hämäläinen 100 vuotta

Tauno Hämäläinen syntyi 10.9.1916 Karjalan Kivennavalla. Talvisodan sytyttyä nuori vastavalmistunut kanttori ilmoittautui alokkaaksi Viipurin Vartiopataljoonaan ja sieltä edelleen Summaan. Jatkosota alkoi Hämäläisen osalta Oulun Sotilaspoliisikompaniassa. Sotatie vei Hämäläisen Muurmannin radan kautta JR 11 riveihin Kannakselle. Hämäläinen osallistui vielä Lapin sotaan. Siviiliin palattuun Hämäläinen valmistui opettajaksi ja muutti Helsinkiin. Viimeiseksi jäänyt työura Vartiokylän seurakunnan kantto-

rina kesti yli 20 vuotta. Rakkaana harrastuksena Hämäläisellä on ollut viulun rakentaminen, joita on valmistunut vuosien saatossa kymmenkunta. Ensimmäisen hän valmistui vuonna 1950 opettajaseminaarissa Kajaanissa. ”Viulu sahaa sielua niin mukavasti”, joten parhaillaankin hänellä on rakenteilla viulu yhdessä tyttärenpoikansa kanssa.

Rauno Loukkola

Minun sieluni halajaa Sinua, Jumala

Luin äskettäin Maaseudun Tulevaisuus-lehdestä Turun piispan, Kaarlo Kallialan vieraskolumnin otsikolla *Jumalan himo*. Siinä piispa vertaili eri aikojen raamatunkäännöksiä; sitä, miten Jumalan jano ja kaipuu oli käännetty suomeksi. Hän mainitsi aivan oikein, että Vanha testamentti käyttää vahvaa kuvakieltä. Heprean kielikuvat voivat olla meille aika outoja. Pitäisikö kääntää ne sellaisenaan vai kuvatako tarkoitusta niin kuin omassa kielessä on tapana? Vanhassa raamatunkäännöksessä (1933) Job esim. huudahtaa: *Munaskuuni hiukeavat sisim-mässäni*. Että mitäkö? Suomessahan ei tunteita sijoiteta munu-aisiin, mutta kylläkin sydämeen. Sen tähden kai uusi raamatunkäännös (1992) antaa Jobin sanoa: *Tätä minun sydämeni kaipaa* (Job 19:27). Piispa Kalliala myöntää, että häntä ja monia muitakin arkaainen kieli ja erikoiset sanavalinnat kiehtoivat. Ne kertovat siitä, että Jumalasta puhuttaessa yritetään ehkä saada sanoiksi jotakin sellaista, joka ylittää kielen rajat. Jumalaa ei voida käsitteellistää ja uskoakin vain osittain ja vaivoin. *Hän yksin on kuolematon, hän asuu valossa, jota ei voi lähestyä. Häntä ei yksikään ihminen ole nähnyt eikä voi nähdä. Hänen on kunnia ja ikuinen valta. Aamen* (1. Tim. 6:16).

Vuoden 1776 raamatunkäännös ilmaisi asian näin: *Niin kuin peura himoitsee vesipuroille, niin minun sieluni himoitsee Sinua, Jumala* (Ps. 42:2). Vuoden 1933 käännös puhuu siitä, kuinka peura halajaa vesipuroille ja minun sieluni halajaa sinua, Jumala. Vuonna 1992 peura etsii janoissaan vesipuroa ja samaan tapaan minä kaipaan sinua, Jumala. Kalliala toteaa, että ”vaikka etsimisestä onkin kysymys ja vaikka kaipaus onkin väkevä sana, halajamisen ja himoitsemisen voimaan ja kokonaisvaltaisuuteen ne eivät yllä”. Hän päättelee, että Jumalan janoon ”pisarakin riittää (Jumalan maistamiseen), mutta ilman sitä elämä ei suju tippaakaan”.

Frid och/eller fred?

Ett centralt ord i många kulturer är ordet ”frid”. Det förekommer både i hälsningsfraser och i själva tänkandet. På arabiska kan det heta ”salaam” och på hebreiska ”shalom”. Fle- ra gånger om dagen önskar man varandra frid. Vi vet att dessa fridshälsningar tycks ha rätt liten effekt i dagens våldsöversfyll- da värld. Någonting som ni veteraner önskade mest av allt när ni låg vid fronten var väl att det skulle bli fred.

Isvenskan har vi alltså både ”frid” och ”fred”, inte alls helt lik- tydiga ord. Frid kan man ha mitt uppe i ett land där krig råder och ofrid kan man ha där fred råder. Jesus sade när han ta- lade till sina lärjungar: *Frid lämnar jag kvar åt er, min frid ger jag er. Jag ger er inte det som världen ger. Känn ingen oro och tappa inte modet.* (Joh 14:27) Han säger inte ”min fred ger jag er”. Kristina Fernström, som varit missionär i Senegal, berättar att en senegales som hälsning när vi möts frågar hur det står till med min frid. Det korrekta svaret då lyder: ”Jag har bara frid”. Säger en senegales att han eller hon är ”litet trött”, kan detta betyda att allt inte står väl till. Det kan t.ex. vara fråga om ett sjukdomsfall. Om personen är ”mycket trött” torde läget vara mycket allvarligt och hjälp kan behövas. Jag tror att vi här kan instämna: det är fint om vi kan svara: ”Jag har bara frid”. Och visst är det likaså viktigt att vi kan fortsätta att uppleva att det råder fred i vårt land. Ni veteraner vet alltför väl vad det inne- bar att det inte rådde fred i landet. Av det följde också ofrid både till det yttre och till det inre. Alltså: Hur står det till med din/min frid i dag? *Sök först hans (Faderns) rike och hans rätt- färdighet, så skall ni få allt det andra också.* (Matt 6:33)

Henry Byskata,
Sotaveteraaniliiton hengellisen toimikunnan jäsen (Borgå stift)

AJANKOHTAISTA

Sotaveteraaniliitto palkitsi ansiomerkeillä

Suomen Sotaveteraaniliiton hallitus on myöntänyt Sotaveteraanien kultaisen ansioristin 29 henkilölle ja Sotaveteraaniliiton ansiomitalin 60 henkilölle. Liiton esittämät huomionosoitukset luovutettiin 12. lokakuuta.

Sotaveteraanien kultainen ansioristi myönnettiin seuraaville henkilöille:

Osman Abdrahim, Espoo
Juhani Ahola, Hämeenkyrö
Vappu Akkila, Nurmes
Esa Haarala, Naantali
Pirkko Heikkinen, Espoo
Kai Holmberg, Kotka
Mauri Huhtamäki, Jämsä

Veikko Jääskeläinen, Heinola
Keijo Kirveennummi, Mynämäki
Aimo Kiukas, Hamina
Yrjö Koho, Heinola
Pekka Kontu, Espoo
Pertti Korhonen, Ylivieska
Albin Kuvaja, Iitti
Anni Lahtinen, Kauhava
Viljo Lampi, Kaavi
Jaakko Leppänen, Kotka
Maija Läpikivi, Vehmaa
Panu Muraja, Kuopio
Taisto Patama, Kannus
Kai Peltonen, Naantali
Veikko Pohjankunnas, Mouhijärvi
Marja-Leena Pässilä, Kouvola
Antti Rantanen, Kannonkoski
Mauno Tynnismaa, Isojoki
Asko Virtanen, Vehmaa

Lea Virtanen, Vehmaa
Soili Virtanen, Mynämäki
Marjatta Voutavaara, Ulvila

Sotaveteraanien kultainen ansioristi voidaan myöntää tunnustuksena liiton tarkoituksien hyväksi tehdystä erittäin merkittävästä ja pitkään jatkuneesta työstä.

Sotaveteraaniliiton ansiomitali myönnettiin seuraaville henkilöille:

Maija Anttila, yrittäjä, Kokkola
Esko Gustafsson, kuljetusyrittäjä, Perniö
Martti Havia, insinööri, Turku
Annikki Heikkinen, pankkitoimihenkilö, Taipalsaari
Ullrike Hjelt-Hansen, puheenjohtaja, Porvoo
Vesa Holmström, erityisopettaja, Oulu
Sari Hukari, musiikin lehtori, Pudasjärvi
Laura Hurri, yrittäjä, Salo

Liisa Hyppönen, kanslisti, Viitasaari
Esa Hyytiäinen, everstiluutnantti, Kouvola
Leena Jokinen-Anttila, sairaanhoitaja, Ulvila
Kaarlo Kalliala, teologian lisensiaatti, Turku
Mikko Karjalainen, filosofian tohtori, Helsinki
Paavo Karttunen, kaupunkineuvos, Kankaanpää
Tanja Kaski, toimistonhoitaja, Salo
Mikko Kodisoja, hallituksen puheenjohtaja, Helsinki
Ari Koponen, Brother Christmas, Tuusula
Petri Kosonen, eversti, Säkylä
Tapani Kujala, kirkkoherra, Turku
Timo Kumpulainen, insinööri, Turku
Jouko Laakio, rehtori, Pori
Pasi Laari, tekninen johtaja, Kouvola
Sirpa Lahtinen, sosiaaliohjaaja, Jämsä
Jussi Laitinen, sosiaalihuoltaja, Jyväskylä
Hans Langh, merenkulkuneuvos, Kaarina
Tarja Lehtovirta, pääemäntä, Salo
Teemu Lintamo, toiminnanjohtaja, Mustasaari
Martti Lipponen, apulaishallituksenjohtaja, Espoo
Juha Majanen, apulaishallituksenjohtaja, Helsinki
Erkki Marttila, rovasti, Raisio
Juha Metso, perusturvajohtaja, Espoo
Jukka Mäkelä, kaupunginjohtaja, Espoo
Hannu Niemelä, oopperalaulaja, Vantaa
Ulla Nord, toimitusjohtaja, Helsinki
Outi Nurmi, yrittäjä, Uusikaupunki
Markus Ojakoski, pääsihteeri, Helsinki
Esko Orrenmaa, työsuunnittelija, Salo
Ilkka Paananen, hallituksen varapuheenjohtaja, Helsinki
Anne Patrikainen, kulttuuripäällikkö, Jyväskylä
Keijo Rainerma, rovasti, Kankaanpää
Kimmo Rajala, everstiluutnantti, Oulu
Maido Rajang, kapteeni, Tallinna
Annakaisa Rantala, kirkkoherra, Orimattila
Martti Relu, toimitusjohtaja, Hamina
Jorma Rihtö, vapaa-aikatoimenjohtaja, Viitasaari
Antti Räsänen, maa- ja metsätaloustieteidenjohtaja, Padasjoki
Outi-Päivi Sandström, johdon sihteeri, Espoo
Hille Sillaste, varuskunnan emäntä, Paldiski
Outi Simström, markkinointijohtaja, Vantaa
Aila Tamminen, rehtori, emerita, Tampere
Jan Teär, kapteeni, Saarenmaa
Martti Toivanen, rovasti, Espoo
Heikki Vaara, pianisti, Oulu
Anne Vainio, palveluohjaaja, Salo
Marianne Wikholm, varatuomari, Porvoo
Ilkka Virtanen, professori, Vaasa
Seppo Virtanen, myyntineuvottelija, Ulvila
Kirsti-Marja Voutilainen, fysioterapeutti, Viimsi
Olli-Matti Vuori, kirkkoherra, Rauma
Paula Vänskä, kotihoidon esimies, Leppävirta

Anni Grundström kiinnitti ansiomitalin Mikko Karjalaiselle. Hän on sotahistorian opettaja maanpuolustuskorkeakoulussa ja toimii myös Sotahistoriallisen seuran puheenjohtajana.

Taiteilijanimeltään Brother Christmas, Ari Koponen sai ansiomitalin puheenjohtaja Erkki Heikkiseltä sotaveteraanien, heidän puolisoitensa ja leskiensä auttamisesta.

Emerita rehtori Aila Tamminen on pitkään ohjannut sotaveteraanien omaishoitajana toimivien puolisoitensa sekä veteraanien leskien virkistysviikkoja Varalan urheilupuistolla Tampereella.

Veteraanivastuun edustajat luovuttivat sormustaulut lahjoittajille, (vas.) Mikko Kodisoja, Ulla Nord, Ilkka Paananen. Luovuttajina ovat Veteraanivastuu ry:n puheenjohtaja Matti Niemi ja varainhankinnan päällikkö Pia Mikkonen.

Sotaveteraaniliiton ansiomitali voidaan myöntää sotaveteraanityön päämäärien hyväksi kauan ja ansiokkaasti tai muutoin merkittävästi toimineelle henkilölle, joka ei ole sotaveteraani, sekä sotaveteraanille, joka on sanotuina tavoin toiminut muussa yhteydessä kuin liiton tahi sen jäsen- tai tukiyhteisön antamissa luottamus- tai muissa tehtävissä.

Ratsuväen perinteitä vaalittu 90 vuotta

Maamme vanhimpiin maanpuolustusjärjestöihin kuuluva Hakkapeliittayhdistys täyttää tänä vuonna 90 vuotta. Yhdistys vaalii ja ylläpitää suomalaisen ratsuväen perinteitä, edistää ratsuväen historian tuntemusta sekä herättää ja kehittää jäsenistönsä aselaji- ja maanpuolustushenkeä.

Yhdistys perustettiin 6.11.1926 Helsingissä. Sen toimialue on koko maa. Yhdistyksen toiminta keskeytyi sotavuosien ajaksi ja käynnistettiin uudelleen 1949.

Hakkapeliittayhdistys on myös maan vanhin maanpuolustuskilta. Yhdistys oli 1963 mukana perustamassa Maanpuolustuskiltojen liittoa, jonka toimiva jäsen se edelleen on.

Hakkapeliittayhdistyksen tarkoituksena on vaalia ja ylläpitää ratsuväen perinteitä, kerätä ja säilyttää ratsuväen historiaan liittyvää aineistoa sekä herättää ja kehittää jäsenistönsä yhteiskunnallisuutta ja aselaji- sekä maanpuolustushenkeä.

Hakkapeliittayhdistyksen jäse-

neksi hyväksyttiin aluksi vain ratsain ratsuväkijoukoissa palvelleita. Perinteisten ratsuväkijoukko-osastojen lakkauttamisen johdosta ja veteraanisukupolven väistyessä yhdistyksen sääntöjä muutettiin vuonna 2001 siten, että jäseneksi voidaan ottaa myös henkilö, joka muuten vaalii ratsuväen tai ratsastuskulttuurin perinteitä ja historiaa.

Hakkapeliittojen jäsenmäärä on runsas 70 ja heidän joukossaan on vielä muutamia viime sodissamme ratsain palvelleita veteraaneja. Heistä neljä - Jaakko Havanto

(92), Fredrik Ehrström (91), Esko Kosunen (92) ja Karl Nordgren (91) - on kirjoittanut Hakkapeliittayhdistyksen juhlaulkaisuun muisteluitaan asevelvollisuusajastaan ratsuväessä sodan aikana. Juhlaulkaisu "Hakkaa päälle" jaetaan juhlassa kaikille juhlaan osallistuville.

Hakkapeliittayhdistys ry uskoo, että toiminta jatkuu edelleen aktiivisena ja yhdistys viettää 100-vuotisjuhlaan vuonna 2026.

Jaakko Valve

Hakkapeliittayhdistys ry viettää toimintansa 90-vuotisjuhlaa 9. marraskuuta 2016 Helsingissä ravintola Ostrobotnian juhlatiloissa. Juhlapuheen pitää puolustusministeri Jussi Niinistö ja musiikista vastaa Kaartin soittokunta. Juhlatilaisuuteen on kutsuttu kaikki yhdistyksen jäsenet seuralaisineen sekä useita kutsuvieraita muun muassa Ruotsista Smoolannin husaareista.

Huomionosoitusten saajat yhteiskuvassa Katajanokan Kasinolla 12.10.
Kuvat: Sotaveteraaniliiton kokoelmat

Hyväntekijöitä tarvitaan lisää

Tämän vuoden alusta ovat pääkaupunkiseudun sotaveteraanit, puoliset ja lesket saaneet nauttia tuntemattoman hyväntekijän uskomattomista tempauksista; on tullut kutsuja erilaisiin urheilutapahtumiin, päivällistarjoiluja ja paljon muuta. Hyväntekijän tunnistaa valkoisesta parrasta ja ”Brother Christmas” -taiteilijanimestä.

Valkoisen parran ja Brother Christmas-nimen takaa paljastuu 34-vuotias nuori mies, oikealta nimeltään Ari Koponen. Hän kuvaa itseään ”kahden lapsen pullantuoksuiseksi isäksi Tuusulasta”. Brother Christmasin ohjenuorana on saada ihmiset puhumisen sijaan tekemään asioita toisten hyväksi.

Täällä voitotellaan paljon, mutta asioille ei tehdä mitään. Se ei vaadi ihan hirveästi, jos käy vaikka vanhustentalossa. Oikeiden kanavien löytäminen on todella tärkeää. Avun on mentävä sille, joka sitä oikeasti tarvitsee,

sanoo Brother Christmas. Hän korostaa, että unelmia hän ei voisi toteuttaa ilman apujoukkoja. Tulokset syntyvät yhdessä tekemisestä.

Koposen yhtenä kohderyhmänä ovat sotaveteraanit, heidän puolisonsa ja leskensä. Koponen on järjestänyt lukemattomia virkistys- ja viihdytystilaisuuksia. Lisäksi hänen toimenpiteillään on tuettu veteraanien kotona asumista.

Tänä vuonna Brother Christmas, on järjestänyt mm.:

- 12 veteraanille ja puolisoille Jääkiekkoillan yksityisäitiossa päivällisineen
- 2 veteraanille nyrkkeilytaphtumaan Ringside-tapahtuman päivällisineen
- Oulunkylän Sotaveteraanitalon ja Kettutien palvelutalon (Sotaveteraanipiirin) asukkaille kahdesti parturikam-paajapäivän
- ruokakasseja lukemattomille veteraaneille
- 10 veteraanille Nuuksioon

unohtumattoman leiritaphtuman (nuotiokahvit, loimulohta ym. sekä kevyen ”maastomarssin”)

- veteraanipariskunnan omakotitalon kiviportaiden ”turvapäivityksen”
- teatterilippuja veteraaneille ja puolisoille päivällisineen
- 6 veteraanipariskunnalle päivällisen huippuravintolassa ”pitkän kaavan mukaan”
- Kettutien palvelutalon asukkaille 100 ilmaista hierontakertaa

Brother Christmas halusi myös yllättää kesällä veteraanipariskunnan Lontoon matkalla Wimbledonin tennistapahtumaan. Sairastapauksen vuoksi matka muuttui toisen veteraanin ja hänen tyttärensä toivemakaksi.

Rauno Loukkola

Kirjoittaja on Helsingin seudun Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja

Tukea rauhanturvaajille ja sotiemme veteraaneille

Suomen Rauhanturvaajaliiton strategian yhtenä tärkeänä painopistealueena on rauhanturvaajien ja läheisten vertaistuki sekä talkooapu sotiemme veteraaneille.

Sotiemme veteraanien tukeminen

Suomen Rauhanturvaajaliiton jäsenyhdistysten toimintaan on aina vahvasti kuulunut sotiemme veteraanien auttaminen ja tukeminen. Liitto tukee veteraanityötä tekeviä jäsenyhdistyksiään kouluttamalla, tiedottamalla sekä taloudellisella tuella. Lisäksi liiton tehtävänä on kansainvälisten yhteyksien luominen ja ylläpito sekä yhteistyö sotiemme veteraaniliittojen kanssa.

Suomen Rauhanturvaajaliitolla on valtakunnallinen vertaistukipuhelin rauhanturvaajille ja heidän läheisilleen.

Sotiemme veteraanit voivat soittaa tukipuhelimeen ja pyytää pienimuotoista apua. Tällä avulla tuetaan sotiemme veteraaneja, heidän puolisoitaan ja leskiä. Tuki voi olla kuljetusapua, omaishoitajan tuuraamista, lehtien ja kirjojen lukemista, ruohon ja pensasaidan leikkuuta, puutarhatöitä, ulkoiluttamista, lumen luontia sekä polttopuiden tekoa. Pidempiaikaiseen ja säännölliseen auttamiseen jäsenyhdistyksillä ei ole resursseja.

Miten apua voi saada?

Sotiemme veteraani voi soittaa Rauhanturvaajaliiton tukipuhelimeen, 020 769 8111. Avunpyyntö välitetään yhteydenottajaa lähinnä olevan rauhanturvaajayhdistyksen veteraani- tai

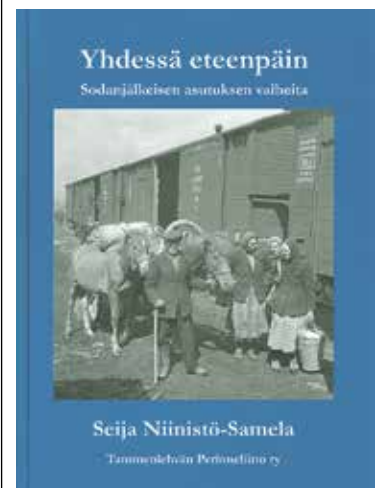
talkoovastaavalle. Veteraani- ja talkoovastaava järjestää tarvittavan määrän rauhanturvaajia toteuttamaan avunpyynnön. Pääsääntöisesti avunpyynnöt on toteutettu, mutta aina sitä ei voi taata 100 %:n varmuudella. Liiton toiminta on maksutonta. Puhelusta aiheutuvat maksut menevät Soneran vaihd palvelu-järjestelmälle, ei Suomen Rauhanturvaajaliitolle.

Talkoita ja erilaista apua on toteutettu yhdistyksissä itsenäisesti tai muiden reserviläisyhdistysten kanssa yhdessä. Jäsenyhdistykset auttavat myös sotiemme veteraanien osastoja ja yhdistyksiä veteraanikeräyksissä. Liiton jäsenyhdistykset järjestävät myös veteraanien virkistystilaisuuksia, joita Suomen Rauhanturvaajaliitto tukee taloudellisesti.

Hannu Piispanen
projektipäällikkö

Suomen Rauhanturvaajaliitto ry

Sodanjälkeisen asutuksen vaiheet selkokirjana

Tammenlehvän Perinneliitto on julkaissut kirjan ”Yhdessä eteenpäin”, joka kertoo selkokielellä sodanjälkeisen rakentamisen vaiheista, yhteistyöstä ja sopeutumisesta uusiin oloihin. Teoksen helposti ymmärrettävän tekstin on kirjoittanut toimittaja Seija Niinistö-Samela.

ISBN 978-952-93-7837-1, 74 sivua, kuvitettu. Kirjaa voi tilata postimaksun hinnalla Tammenlehvän Perinneliitosta: puh. 09 260 9990, pekka.holopainen@tammenlehva.fi

Sotaveteraaniliiton valtakunnalliset neuvottelupäivät

Sotaveteraaniliiton 15.-16.9. Tuusulassa pidetyille neuvottelupäiville osallistui n. 70 liiton ja piirien edustajaa. Rintamaveteraanien kotipalveluiden määrärahaan 2017 tulevaa huomattavaa lisäystä käsiteltiin laajalti niin rakenteelliselta kuin käytännön toimien kannalta. Se oli myös yksi seuraavan päivän ryhmätyön aiheista.

Yhdistyksen perinnevaihe puhutti osallistujia. Tukitoiminta perinneyhdistysvaiheessa, käytännön toimijoiden löytäminen ja perinneyhdistysten näkyvyys oli

vat keskeisiä kysymyksiä. Sotaveteraaniliiton tulevaan 60-vuotisjuhlavuoteen liittyvät toiminnot ja suunnitelmat olivat yksi päivien aiheista.

Toisen päivän ryhmätöiden ja raporttien jälkeen pohdittiin viestinnän haasteita ja Sotaveteraanilehden tulevaisuuden näkymiä. Sotiemme Veteraanit -varainhankinnan suunnitelmat ja liiton ajan-kohtaiset asiat päättivät päivän.

Marja Riukka

Päivien osallistujista etualalla Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiirin sosiaalineuvoja Leena Pesonen (vas.), puheenjohtaja Erkki Pulli ja toiminnanjohtaja Raili Leino.

Suomen Sotaveteraaniliitolla 60-vuotisjuhlavuosi 2017

I tsenäisyyden juhlavuoden rinnalla maamme suurin veteraanijärjestö, Suomen Sotaveteraaniliitto tulee 60 vuoden ikään. Liiton puheenjohtajan **Erkki Heikkisen** mukaan liitto panostaa juhlavuoteen merkittävästi. Emme järjestä laajoja maakuntajuhlia kuten 10 vuotta sitten, vaan tarkoituksemme on tavata jokainen tunnuksen omaava jäsen sotaveteraani lähellä liiton vuosipäivää 29.9.2017. Samalla osoitamme huolehtivamme veteraaneista. Oma kenttäverkostomme yhdessä yhteistyökumppaneidemme kanssa valjastetaan toteuttamaan tämä toimi. Tässä on erinomainen tilaisuus varmistua, että pääministeri Juha Sipilän lupaama kotipalvelu on toteutunut.

Liiton vuosipäivänä 29.9.2017 on Messukeskuksen tiloissa Helsingissä liiton 60-vuotisjuhla. Juhlatilaan mahtuu 1000 vierasta. Tarkoituksemme on saada mahdollisimman paljon sotaveteraaneja paikalle ja edustaja jokaisesta jäsenyhdistyksestä.

Liiton vuosipäivään liittyy myös toinen toimi. Jäsenyhteisöjemme edustajat yhdessä yhteistyökumppanien kanssa käyvät kaikilla 622 sankarihaudalla 29.9.2017 klo 11.00. Lippujen

ja mahdollisten airueiden lisäksi paikalla lasketaan havuseppelisinivalkoisin nauhoin. Paikalle pyydämme koululuokkia ja joku oppilaista pitää puheen. Haluamme osoittaa kunnioitusta sankarivainajille, jotka antoivat suurimman uhrin, sanoo Erkki Heikkinen.

Muuta ohjelmaa pitkin vuotta

Juhlavuoden toimet alkoivat jo keväällä, kun liitto julkisti sävellyskilpailun. Kilpailu aika päättyi lokakuun lopussa. Tämä oli tarkoitettu erityisesti nuorille, alle 35-vuotiaille sanoittajille ja säveltäjille. Toisen sävellyskilpailun ennalta tehtyyn runoon julkistamme loppuvuodesta.

Liitto julkaisee keväällä kirjan Sotaveteraani-lehdessä vv. 2004-2015 julkaistuista artikkeleista. Artikkelit käsittelevät sotien 1939-45 tapahtumia, myös varautumista sotaan ja sotien jälkeistä aikaa. Kirjan toimittaa valtiotieteen maisteri **Olli Kleemola**.

Syksyllä julkaistaan Sotaveteraaniliiton Naisjärjestön historiikki. Naisjärjestö toimi vv. 1968-2013 liiton ja sen jäsenyhdistysten keskeisimpänä tukioiranaisaationa.

Laatimalla historiikin haluamme osoittaa kunnioitusta niille naisille, jotka väsymättä halusivat antaa aikansa ja tarmonsotaveteraanien, heidän puolisoidensa ja leskiensä tukemisessa, sanoo Erkki Heikkinen. Historiikin kirjoittaa valtiotieteen tohtori **Kaarle Sulamaa**.

Sotaveteraaniihteisöt mukana Suomi 100 -hankkeissa

Sotaveteraaniliitto on esittänyt sotaveteraanien tapaamista ja käyntejä sankarihaudalla liitettäväksi mukaan Suomi 100 -hankkeeksi. Sotaveteraaniihdistyksillä ja piireillä on hankkeita, jotka on hyväksytty juhlavuoden toimiksi. Näistä toivomme tietoja liittoon Marja Riukalle, sähköposti: marja.riukka@sotaveteraaniliitto.fi tai puhelin 09 6126 2016.

Rahankeräyslupa liitolle

Sotaveteraaniliitto sai poliisihallitukselta rahankeräyslupan RA/2016/279. Se on voimassa koko maassa Ahvenanmaata lukuun ottamatta 23.6.2016-31.12.2017. Keräyksellä saadut varat käytetään Sotaveteraaniliiton tekemään työhön sotaveteraanien, heidän puolisoidensa ja

SUOMEN SOTAVETERAANILIITTO

Veteraania ei jätetä

leskiensä hyväksi. Rahankeräyksen pankkiyhteys on Helsingin Op FI23 5541 2820 0139 52.

Tiedottamista sotaveteraaneista ja heidän tilanteestaan

Sotaveteraaniliiton kesäkuussa pidetyssä liittokokouksessa vahvistettiin liiton tärkeimmäksi tehtäväksi tukea sotaveteraaneja, heidän puolisoitaan ja leskiään niin kauan, kun heillä on tukitarvetta. Tehtävä edellyttää sotaveteraaneista ja heidän tilanteestaan tiedottamista ja muuta näkyvyyttä kaikissa medioissa.

Kiinnostavin asia on aina sotaveteraani, hänen sota-aikaiset kokemuksensa ja tieto siitä, miten sotaveteraani tänään voi.

Tällaisista artikkeleista tai juttuvinkeistä olemme kiinnostuneita. Pyydämme lähettämään vinkit Sotaveteraani-lehden toimitukseen Marja Riukalle sähköposti: marja.riukka@sotaveteraaniliitto.fi tai puhelin 09 6126 2016.

Sotaveteraani-lehti on mukana juhlavuodessa julkaisemalla artikkeleita sotaveteraaneista ja jäsenyhteisöistä. Myös kaikki tulevat alueelliset perinneyhdistykset esittellään. Esittely alkaa jo joulukuussa 2016 ilmestyvässä lehdes-

Palkitseminen laajenee

Juhlavuonnaan liitto myöntää normaalia vuotta enemmän Sotaveteraanien kultaisia ansioristejä, ansioristejä ja Sotaveteraaniliiton ansiomitaleja.

Uutena palkitsemisvälineenä tulee Sotaveteraaniliiton mitali. Sotaveteraanipiirit ja yhdistykset voivat hankkia mitalin henkilöille, jotka ovat tukeneet yhdistyksen ja piirin työtä.

Juhlavuoden alusta lukien Sotaveteraaniliitolla on myös 60-vuotisjuhlavuoden mitali. Sen voi ostaa muistoksi ja sitä voi käyttää lahjana tai muistamisvälineenä.

Maailman paras
osaaja lähienergian
arvoketjussa

Kotimaisia polttoaine-
ja energiaratkaisuja

Sakari Sippola Ässän muistomerkillä

Suomen Sotaveteraaniliiton valtuuston puheenjohtaja, hallintoneuvos Sakari Sippola puhui Ässän muistomerkillä Alli Trygin puistossa Helsingissä 13.10.2016. Puheessaan hän muisteli aikaa 77 vuotta sitten.

– Tänä on kulunut 77 vuotta siitä perjantapäivästä, jolloin kymmenet tuhannet, ehkäpä sadat tuhannet miehet kokoontuivat kautta Suomenmaan ylimää räisiin sotilasharjoituksiin Euroopassa vallinneen uhkaavan tilanteen vuoksi. Kysymyksessä oli oikeastaan armeijan liikkeen kannallepano. Kaikki sujui ennakkopäilyistä huolimatta koko maassa rauhallisesti ja hyvässä järjestyksessä.

– Itse olin tuolloin 14-vuotias koululainen ja partiolainen Pohjanmaalla, Kauhavalla. Siellä joukkojen kokoontumispaikkana oli entinen kansakouluni.

– Tilaisuudessa oli erittäin paljon saattajia, seuralaisia, uteliaita, ja tietysti meitä nuorisoa, olihan tilanne kuitenkin aika erikoinen ja jännittävä. Miehet tulivat kuka mitenkin. Yksinään, kävellen, ryhmissä, polkupyörillä, hevosilla ja useampia yhdessä. Monet tulivat vaimonsa tai tyttöystävänsä tai muun läheisensä kanssa. Vähän kauempaa saapuvat tulivat kuorma-autolla ryhminä laulaen reippaita marssilauluja tai isänmaallisia lauluja, kuten *Kytösavun aukeilla mailla* taikka esittivät muuta musiikkia, kuten haitarinsoittoa.

– Mielialat olivat vakavat, mutta mielestäni eivät erityisen surulliset. Eri asemassa olivat tietenkin perheelliset miehet ja rakastuneet nuoret. Paikalla itkettiin, naurettiin ja syleiltiin. Eihän sitä tiennyt, tavataanko enää tai kenties koska. Epävarmuus heijas-

tui mielissä ja käyttäytymisessä. Humalaisia ei ole jäänyt mieleeni, niin suosittu, kuin aihe Suomifilmeissä ja tarinoissa onkin.

– Seuraavana päivänä koulualue oli tyhjänä miehistä ja muistakin edellisen illan tapahtumien jäljistä.

Havuseppeleen tai kukkalaitteen laskivat Ässä-rykmentin perinnetoimikunta, Helsingin kaupunki, Kaartin Jääkärirykmentti, killat, veteraanijärjestöt, Stadin Slangi ja Ässän omaiset ja ystävät.

Muistomerkillä puhuivat lisäksi emeritus kirkkoherra **Esa Siljamäki** ja **Petteri Kaukoranta**. Kaartin soittokunnan signalisti aloitti ja päätti tilaisuuden.

Kunniakäynnin jälkeen yleisö kokoontui perinteiseen asevelitapaamiseen ravintola Graniittilinnassa, jossa tarjolla oli ässä-rykmentin soppaa ja juomia.

Ässän perinnetmatkat 2017

Ensi vuodeksi on valmisteilla kaksi matkaa Itä-Karjalaan ja Maaselän kannakselle 26.-

Puheen Ässä-rykmentin muistomerkillä 13.10.2016 piti Suomen Sotaveteraaniliiton valtuuston puheenjohtaja, hallintoneuvos Sakari Sippola.

30.5.2017 sekä 8.-11.9.2017 teemana Talvi- ja jatkosota Viipurinlahden saarilla.

Lisätietoja matkasta: Ässä-rykmentin perinnetoimikunnan puheenjohtaja Kari Salminen, kari.salminen@ppq.inet.fi tai puh. 0400 486 246 tai Vihdin Liikenne, puh. 09 444 774.

Ässä-rykmentin muistomerkki on paljastettu 13.10.1940. Ässä-rykmentin perinnetoimikunta toteuttaa vuosittain 13.10. ja 13.3. kunniakäynnit muistomerkillä. **Kuvat: Sotaveteraaniliiton kokoelmat**

Turussa esitetään lauantain toivottuja

Kun lauantain toivotut -ääni-levykonsertti radioitiin ensimmäisen kerran 82 vuotta sitten, alkoi tähän päivään asti keskeytyksettä jatkunut perinne. Turun Sotaveteraanisoittajat ovat tutkineet ensimmäisten vuosikymmenten aikana esitettyjä ohjelmia. Niistä laadittiin eräänlainen läpileikkaus, ja syntyi kokonaisuus, jonka orkesteri esittää Heikkilän sotilaskodissa Turussa marraskuun 19. ja 20. päivinä järjestettävissä konserteissa.

– Turun Sotaveteraanisoittajien esittämän perinnetoimikunnan puheenjohtaja, hallintoneuvos Sakari Sippola.

Suosituksen radio-ohjelman rakenne on koko ajan säilynyt samana. Se, että ohjelmaformaatti on kestänyt kilpailukykyisenä muutospaineissa yli 80 vuotta, on osoitus siitä, että radio teki aikoinaan oikean ratkaisun. Lauantain toivotut levyt ovat pieni pala

maamme musiikkikulttuurin historiaa. Musiikin säveltäjät ja sen esittäjät tuottivat rakastettua musiikkia, joka levisi elokuvien kautta levytuotantoon, lauluviikoksi ja radioon. Tätä ohjelma-rakennetta mekin noudatamme omassa konsertissamme.

Vakavasta kevyempään

Vakava musiikki korostui sota-vuosina toivekonsertin alkuosassa, mutta vastaavasti myös kevyemmällä osalla oli tärkeä tehtävä tuoda kevennystä kotirintamalle usein hyvin surullisten viestien ja uutisten vastapainoksi.

Konserteissa 19. ja 20. marraskuuta Heikkilän sotilaskodissa ovat solisteina orkesterin omien laulajien lisäksi Sointu-Siskot eli **Emmi Välke**, **Eevi Pulli** ja **Elviira Pulli** sekä **Pertti Keihäs** ja **Aulis Kotaviita**. Konsertin johtaa dir.mus. Reijo Ahola. Sovitukset ovat Urpo Laaksosen käsialaa. Lippuja saa ennakkoon Heikkilän sotilaskodista ja Turun sotaveteraanien toimistosta. **Veteraaneilla on vapaa pääsy.**

Tuomo Paasi

Turun Sotaveteraanisoittajat

Berner Oy
Helsinki

PERINTEITÄ KUNNIOITTAEN,
NYKYISYYTTÄ ARVOSTAEN,
TULEVAISUUTTA RAKENTAEN.

ALIUPSEERILIITTO

AJANKOHTAISTA

Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja Erkki Heikkinen (keskellä) ja Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Jorma Mikkonen (vas.) luovuttivat Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy:n hallituksen puheenjohtaja Yrjö Laakkoselle Sotaveteraaniliiton pienoislipun Vapaudenristin tunnuskirjaimilla. Heikkinen kiitti Laakkosta suuriarvoisesta henkilökohtaisesta panoksesta erityisesti viime kesänä Joensuussa järjestettyjen liittopäivien tukemisesta sekä muusta tuesta sotaveteraanien hyväksi tehtävään työhön.

Kuva: Karjalainen-lehti, Jouni Turunen.

Sotiemme Veteraanit -keräykselle uusi myyntituote

Sotiemme Veteraanit -keräys juhlistaa 100-vuotias-ta Suomea uudella varainhankinnan tuotteella. Tuotteen suunnittelutyö tehtiin kolmen suomalaisen suunnittelijan kutsukilpailuna. Kilpailuun kutsutut suunnittelijat olivat taiteilija Paavo Halonen, kuvittaja Sanna Pelliccioni ja muotoilijatyöpari Elina Järvinen ja Tomi Tallqvist. Kilpailun järjestelystä vastasi Viivi Lehto-Peltomäki Musta Designista. Veteraanivastuu ry:n hallitus valitsi voittajaksi Paavo Halosen suunnitelman "Vapaa, Fri" -nauhamerkin.

Veteraanien Suomi100 -merkkiä eli sinivalkeista nauhaa, jossa lukee - Vapaa, Fri - myydään jo tänä vuonna sotiemme veteraanien hyväksi. "Uusi merkki edustaa itsenäisyyttä, iloa, vapautta ja rauhaa. Suunnittelukilpailun voitti Paavo Halosen Vapaa, Fri -suunnitelma, joka valloitti Veteraanivastuu ry:n hallituksen jäsenet selkeällä sanomallaan", ker-

too Pia Mikkonen Sotiemme Veteraanit -varainkeruuyhteisöstä.

"Olen kiitollinen ja ylpeä kunniaa saada suunnitella Sotiemme Veteraanit -rintamerkin ja

myöhemmin ensi vuonna myyntiin tulevan rannekkeen. Suunnitteluprosessi oli kiinnostava, ideoista pari pääsi paperille ja lopulta päädyin selkeään tekstiin, joka kertoo veteraanien meille antamasta tärkeimmästä lahjasta, vapaudesta", sanoo Paavo Halonen suunnittelukilpailun ratkettua.

Uusi Veteraanit Suomi100 -merkki tulee myyntiin 21.11.2016 R-kioskeissa ympäri Suomen. Verkkomyynnistä vastaa Sotiemme Veteraanit -keräyksen vanha yhteistyökumppani Nordic Moneta sekä oma verkkokauppaamme veteraanit.fi. Veteraanit Suomi100 -merkkiä myydään myös joissakin sotaveteraanipiireissä ja -yhdistyksissä. Jokaisen kannattaa hankkia Veteraanit Suomi100 -merkki hyvissä ajoin, sillä merkkejä myydään tänä vuonna vain 60 000 kappaletta. Merkin myyntihinta on 5 euroa kappaleelta.

Rosvopaistitapahtumat jatkuvat 2017

Virossa Suomen-pojille ja heidän puolisoilleen ja leskilleen järjestettiin syksyllä rosvopaistitapahtuma Peter Kivimäen museolla Kuusalsussa.

Veteraanisukupolven arvostamat rosvopaistitapahtumat jatkuvat vielä ensi vuonna. Luvassa on seitsemän tilaisuutta ympäri maata. Aloitustilaisuus on 11. toukokuuta Turussa ja kauden

viimeinen 1. syyskuuta Kuopiossa. Ohjelmaa tiivistetään. Tapahtumat alkavat 12.30 ja päättyvät 15.30. Veteraanisukupolven edustajat ovat aina tervetulleita, vaikka heillä ei kutsua olisikaan.

Päätöskaronkka Hyvinkäällä

Kuluvan kauden tapahtumien järjestelyihin osallistuneita vapaaehtoisia, tukijoita, esiintyjiä ja lahjoittajia kokoontui Hyvinkäällä veteraanitalolle 9. syyskuuta. Päätöskaronkan johdatteli tuttuun tyyliin Kalevi Rönqvist.

Hyvinkäällä päätöskaronkassa esiintyivät (vas.) Elina Reinikka-Sauri ja Vieno Sauri. Säestäjänä toimi Ilpo Mäkelä.

Vuoden 2017 tapahtumapaikat ja ajat:

Turku, Messukeskus	11.5.
Tampere, Pirkka-halli	18.5.
Alahärmä, kuntokeskus	24.5.
Helsinki, Oulunkylän kuntoutussairaala	15.6.
Kempele, liikuntahalli	10.8.
Laukaa, Peurunka	24.8.
Kuopio, Kuopio-halli	1.9.

Koy Ideapark Ab
Ideaparkinkatu 4
37570 Lempäälä

Autojen varaosat, lisävarusteet, kemikaalit ja työkalut

www.fixus.fi

DNA

Veteraanien palvelut turvataan – määrärahat muutoksessa 2017

Itsenäisen Suomen täyttäessä ensi vuonna 100 vuotta Suomen hallitus panostaa sotiemme veteraanien palveluihin. Keskiössä ovat erityisesti kotona asumista tukevat palvelut. Rintamaveteraanien maksuttomien kotipalveluiden tarjontaa laajennetaan kattamaan kaikkia kotona asuvia veteraaneja, joilla on avopalveluiden tarvetta.

Tällä hetkellä rintamaveteraanien kotiin annettaviin avopalveluihin käytetään 10 miljoonaa euroa. Vuonna 2017 lisärähaa palveluihin ohjataan yhteensä 20 miljoonaa euroa, vuonna 2018 yhteensä 15 miljoonaa euroa ja vuonna 2019 yhteensä 5 miljoonaa euroa eli kaikkiaan yhteensä 40 miljoonaa euroa. Kuntoutusmääräraha laskee 19.4 milj. eurosta 11,3 milj. euroon.

Lisäksi aikaistetaan päätös laskea sotainvalidien häittäraja-asetta (15 % -> 10 %) astumaan voimaan jo vuoden 2017 alusta.

Mitä toimia käytännössä?

Lähtökohtana on se, että isänmaan juhluvuonna jokaisen veteraanin tarpeet kartoitetaan sekä tehdään ja toteutetaan henkilökohtainen kuntoutus- ja palvelusuunnitelma. ”Rintamasuunta” on käännettävä siten, että kunnat ottavat yhteyttä veteraaniin. Nykyinen käytäntö suosii vielä sitä, että veteraani on itse aktiivinen hakiessaan ja etsiessään tarvitsemiaan palveluja. Keski-ikästään 92-vuotiaat veteraanit alkavat olla useimmat jonkinasteisen avun piirissä. Ei siis ole kysymys mistään uudesta mallista vaan siitä, että nykyiset ja muut tarvittavat palvelut järjestetään kattavasti kunnalle tulevien veteraanimäärärahojen kautta.

Kunta toimii rintamaveteraaneille kotipalvelujen vastuullisena järjestäjänä. Kunta voi itse tuottaa palvelut tai hankkia ne valitsemallaan palveluntuottajalta.

Kuntoutuslainsäädännössä ei

tapahdu muutoksia vuonna 2017. Edelleen on käytettävissä perinteinen laitos- ja avokuntoutus. Tuettu kotikuntoutus on todettu hyväksi silloin, kun kotoa lähtemien muuhun kuntoutukseen on vaikeutunut. Kuntoutus- ja palvelusuunnitelmat tulisi yhdistää, jolloin veteraanien suunnitelman toteutus kattaisi kokonaisuutena kotona selviytymiseen liittyvät

tarpeet. Kotikäynnin yhteydessä esille saattaa tulla myös kodin muutostöihin liittyvät tarpeet. Vanhustyön Keskusliiton korjausneuvot antavat asiantuntijuutensa käyttöön näissä asioissa. Toimintakykyisyyttä arvioidessa mukana on fysioterapeutti, palvelusta vastaava vastuhenkilö/palveluneuvoja, asiakas ja mahdollisuusien mukaan lähiomainen.

Veteraani tai omainen – ota yhteyttä

”Kyllä minä jotenkin selviän”, ”en minä tiedä, keneltä kysyä”, ”ei kukaan ole ottanut yhteyttä”, ”ei minun eläke riitä ostamaan palveluja”. Tässä yleisimpiä kommentteja veteraaneilta keskusteltaessa heidän kanssaan kotona asumisesta ja palveluista.

Valtakunnallisena veteraanijärjestönä toivomme, että oma

Osmo Porevesi ja Timo Hopponen litin sotaveteraaniyhdistyksen järjestämällä retkellä Länsi-Suomessa, jossa kannattajajäsenet olivat veteraanien apuna. Kuva: Pirjo Hopponen

asuinkunta kartoittaisi kaikki veteraanit ja heidän palvelutarpeensa ja olisi heihin yhteydessä. Ikänsä vuoksi jo useat kotona asuvat veteraanit ovat varmasti palvelujen piirissä, joten ihan alusta ei varmasti tarvitse liikkeelle läh-

teä. Kela antaa kunnille kaikkien kunnassa asuvien veteraanien tiedot, joten yhteys onnistuu.

Veteraani tai omainen: jos kunnan yhteydenottoa ei ole tullut, ottakaa itse yhteyttä joko asuinkunnan vanhuspalveluista vastaaviin henkilöihin tai sitten omaan veteraaniyhdistykseen. Yhdistyksessä ovat veteraanien jäsentiedot. Jäsenluettelot eivät kata heitä, jotka eivät järjestöön kuulu, mutta opastusta varmasti annetaan kaikille.

Usein törmätään tietosuojalakiin, joka estää tietojen vaihtamista yhdistyksen ja kunnan työntekijän välillä. Näitä esteitä on poistettu veteraaniilta saadun valtakirjan avulla, jolloin palveluihin ja kuntoutukseen liittyviä asioita voidaan luottamuksellisesti hoitaa veteraanien puolesta. Tämä tulee esille varsinkin silloin, kun omaiset asuvat kaukana ja veteraani ei pysty asioimisesta yksin huolehtimaan.

Veteraanipalvelut ovat yhteisen ponnistus. Tähän tarvitsemme vahvaa kuntayhteistyötä kattavasti koko maassa.

Määrärahan jako kunnille ja palveluiden laajuus saattaa tarkentua vielä loppuvuodesta, mutta pyrimme tiedottamaan lukijakuntaamme asioiden etenemisestä.

Anni Grundström

Kotipalvelut voivat sisältää seuraavia palveluja:

- * ateriapalvelu kotiin kuljetettuna
- * lounassetelit, joita voidaan käyttää sovituissa paikoissa
- * kylvetysoalvelut
- * vaatehuoltopalvelut
- * siivouspalvelut
- * asiointipalvelut
- * kuljetuspalvelut
- * apuvälineisiin liittyvät palvelut
- * kotiapu- ja hoivapalvelut
- * päivätoiminta
- * pihatyöt (mm. nurmikon leikkaus tai lumityöt)

Esimerkkejä tuetun kotikuntoutuksen sisällöstä toimintakyvyn osaluoiden mukaisesti

Fyysinen	Psykososiaalinen	Kognitiivinen
Lihastoima	Vuorovaikutus	Muisti
Tasapaino	Mieliala	Hahmottaminen
Kestävyys	Osallistuminen	Päättekyky
Liikkuvuus	Sosiaalinen yhteisyys	Kielellinen ilmaisu
Keinot	Keinot	Keinot
Lihastoimaa ja tasapainoa tukeva harjoittelu	Keskusteleminen	Muistiharjoitteet, muistelu
Liikkuvuusharjoittelu	Kuunteleminen	Menetettyjen taitojen harjoittelu
Ulkoilu	Harrastuksiin ja ryhmiin ohjaaminen	Elämäntukku
Kotiaskareissa ja asioinnissa tukeminen	Kodin ulkopuolisiin tilaisuuksiin ohjaaminen ja avustaminen	Kirjoittaminen
		Lukutuokiot

Eduskuntaryhmien tekemiä talousarvioaloitteita syksyllä 2016

Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (10 000 000 euroa)

Eduskunnalle

Suomen itsenäisyyden turvaamiseksi taistelleiden veteraanien keski-ikä on noin 92 vuotta. Vaikka kuntoutukseen oikeutettujen joukko vuosittain pienenee, veteraania kohti tarvittavan kuntoutuksen määrä ja intensiteetti kasvavat. Veteraanien ikääntymisessä etenkin kotiin vietävien kuntouttavien palvelujen ja kotikuntoutuksen tarve lisääntyy, jotta voidaan turvata veteraanien pärjääminen arkisissa oloissa, omassa

kodissaan. On välttämätöntä varmistaa, että toimintakykyä edistävää ja itsenäistä selviytymistä tukevaa kuntoutusta voidaan rahoittaa vuosittain kaikille niille veteraaneille, jotka siitä hyötyvät.

Hallitus on esittämässä jonkin verran lisärahoitusta veteraanien palveluihin rahapeliteoiminnan tuoton kautta, mutta leikkaa samalla rahoitusta toiselta momentilta. Näin ei pitäisi toimia, kun rahoitus kokonaisuudessaan jää edelleen riittämättömäksi. Katsoimme, että kuntoutuksen tason turvaamiseksi määrärahan tasoa olisi syytä korottaa. Nyt, kun yhä suurempi osa kuntoutusrahoista ohjataan kotona asumista tukeviin avopalveluihin, ateriapalve-

luihin, siivoukseen, kuljetuspalveluihin ym., olisi kunnille annettavaa ohjeistusta myös syytä tarkentaa. Tärkeintä on, että jokaisella veteraanilla on hänelle yksilöllisesti tehty palvelutarpeen arviointi ja palvelusuunnitelma, jonka mukaiset palvelut myös tarjotaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta lisää 10 000 000 euroa momentille 33.50.57 rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menoihin.

Helsingissä 30.9.2016

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä

Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rintamalisän leikkauksen peruuttamiseen (200 000 euroa)

Eduskunnalle

Hallitus toteuttaa talousarvioesityksessä kevään kehyspäätöksessä linjaamansa 0,85 % leikkauksen kaikkiin indeksidonnaisiin etuuksiin. Rintamalisän kohdalla leikkauksen kokonaismäärä on 200 000 euroa. Pidämme viimeisiin elossa oleviin sotiemme veteraaneihin Suomen 100-vuotisjuhluvuotena kohdistettua leikkausta kohtuuttomana ja esitämme leikkauksen peruuttamista.

Esitys sisältyy Kristillisdemokraattisen eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjettiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta lisää 200 000 euroa momentille 33.50.50 rintamalisän leikkauksen peruuttamiseen.

Helsingissä 30.9.2016

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä

AJANKOHTAISTA

Professori Kari Hokkanen Seinäjoella: Veteraaniperinne koki voimakkaan renessanssin veteraanien lastenlasten astuessa näyttämölle

Siirryttäessä 1980-luvulle koettiin veteraaniperinteessä voimakas renessanssi. Yksi keskeisin oli uuden sukupolven, veteraanien lastenlasten astuminen näyttämölle. Heidän sukupolvikapinansa ei kohdistunut veteraani-isoisiin, vaan pikemmin he oudoksuivat omien vanhempiensa sukupolven välinpitämättömyyttä ja kielteisyyttä, jota sen väitettiin osoittaneen veteraanipolvea kohtaan. Toinen seikka oli kommunismin kannatuksen väheneminen Suomessa. Vielä enemmän vaikutti Neuvostoliiton otteen heltiäminen. Veteraanit ja heidän perinteensä vaalijat pääsivät Summaan ja Tali-Ihantalaankin, ja Venäjän veteraaneja osallistui yhteisiin juhliin.

Yksi ”selän suoristumisen” symboli 1980-luvulla oli *Suojeluskuntalainen*-patsaan pystyttäminen. Siitä käytiin vielä ankara julkinen kiista, johon Neuvostoliittokin otti osaa. Ajatus kunnioittaa suojeluskuntajärjestöä sekä sen ansioita vapaussodassa, että viime sodissa oli kipeä juttu sekä omalle vasemmistolle, myös sosiaalidemokraateille, että venäläisille. Aiheen herkkyydestä kertoo sekin, että Helsingin kaupunginhallitus torjui patsaan pystyttämisen pääkaupunkiin, jonne se alkuaan oli tarkoitettu, ja tuolloinen Holkerin sinipunahallitus kielsi aluksi ministerien osallistumisen patsaan paljastusjuhlaan Seinäjoella 1988. Juhla onnistui lopulta hyvin, ministeriedustuskin järjestyi. Tulipa myös Martti Miettunen, entinen suojeluskuntalainen, silloin Suomi-Neuvostoliitto -seuran puheenjohtaja. Siinä oli symboliikkaa.

Näin professori **Kari Hokkanen** Tammenlehvän Perinneliiton seminaarissa Seinäjoella 22. lokakuuta. Professori Kari Hokkanen alustus on kokonaisuudessaan Sotaveteraaniliiton internet-sivulla www.sotaveteraanit.fi

Professori Kari Hokkanen alustus Antiikin ajoista aina tähän päivään peilasi veteraaniperinteen kehittymistä eri aikoina.

Historianopetus kunniaissa

Yläasteen historianopettaja, apulaisrehtori **Juhani Hakala** Kivistön yläasteelta Seinäjoelta esitteli koulunsa historianopetusta. Jokainen luokka käy ainakin kerran Suojeluskunta- ja Lotta Svärd -museolla Seinäjoella. Koulun kolme opettajaa ovat hyvin perehtyneitä isänmaan asioihin ja opettajat täydentävät toisiaan.

Juhani Hakala luki otteita oppilaiden kirjoittamista *Talvisota oppilaiden silmin* -käsittelistä teksteistä. Hänen mukaansa edelleen usealla yläasteella on jokin kontakti veteraaniin.

Kotiseutuneuvos **Matti Tyni** Härmä-seurasta esitteli kotiseutuyhdistysten roolia veteraaniperinteen siirrossa ja säilytyksessä. Useat kotiseutuyhdistykset perustettiin juuri vaaran vuosina 1940-luvun lopulla. Hänen mukaansa kotiseutu- ja sotaveteraaniiyhdistyksillä on samat juuret.

Alahärmässä koululaiset tustuvat perinnehuoneeseen. Siellä on kartta, johon on merkitty jokaisen paikkakuntalaisen sankarivainajan kaatumispaikka. Tarkoitus on laajentaa kartta kos-

Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Esko Petäjä kiitti alustajia sekä yleisöä aktiivisesta osallistumisesta keskusteluun.

kemaan kaikkia Kauhavan alueita. Se on konkreettista sanomaa koululaisille.

Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja **Pertti Kortensniemi** esitteli piirin perinnehanketta. Vetovastuussa sotien 1939-1945 perinneasioissa Etelä-Pohjanmaalla on Sotaveteraanipiiri. Piiri on jaettu kuuteen alueeseen, jotka itsenäisesti suunnittelevat ja jatkossa hoitavat perinnehankkeita. Tul-

Tammenlehvän Perinneliiton toiminnanjohtaja Pekka Holopainen esitteli perinneliiton linjauksia ja Sotaveteraaniliiton kanssa tehtävää työtä.

taessa 2020-luvulle alueella on vielä 200 veteraania, joiden tukitoimista myös perinneyhdistys vastaa.

Piiri muuttaa sääntönsä perinneyhdistykseksi 2020-luvun alussa. Alueella on 100 yhdistystä, joilla on jokin intressi veteraaniperinneasioihin.

Seminaarin avasi Tammenlehvän Perinneliiton hallituksen jäsen, vuorineuvos **Jukka Viinanen**. Hänen mukaansa Tam-

menlehvän Perinneliitto jäsenjärjestöineen on todennut Suomen Sotaveteraaniliiton olevan ainoa veteraanijärjestö, jolla on riittävä valtakunnallinen läsnäolo ja resurssit myös perinnetyön käynnistämiseen. Alueellinen perinnetyö on käynnistynyt hyvin. Tärkeää on, että perinnetyöhön kutsutaan mukaan kaikki halukkaat, eikä ketään suljeta pois. Kyseessä on koko kansaa koskeva asia.

Tammenlehvän Perinneliiton toiminnanjohtaja **Pekka Holopainen** esitteli liiton suunnitelmia ja yhteistyötä perinneverkoston rakentamisessa Sotaveteraaniliiton kanssa. Nuorempia henkilöitä on saatava mukaan ja nuorisoa heräteltävä perinneasioihin. Tässä työssä yhteydet kouluihin ovat keskeisellä sijalla.

Tammenlehvän Perinneliitto järjesti 30:lle historian ja yhteiskuntaopin opettajalle matkan Karjalan kannaksen taistelupaikoille. Mukana oli 28 nais- ja 2 miesopettajaa. Ensi kesänä on luvassa uusi ryhmämatka. Mahdollisuuksia on myös maakuntakohtaisiin matkoihin, jolloin voitaisiin keskittyä tietyn alueen joukkojen sotatiehen.

Perinneseminaariin Seinäjoki-saliin kokoontui viitisenkymmentä veteraanien perinneasiasta kiinnostunutta.

Palosuojamaalarit Suomessa Oy Alajärvi	Kone-Vahto Oy Kalkkinen	Söderlångvik Gård Dragsfjärd
K&K Mustoset Ay Enonkoski	Eflow Oy Espoo	Espoon Sähköasennus Ky Espoo
Apuässä Oy Espoo	Kiitos Sotaveteraaneille Espoosta! Nro:213 	Kiitos Sotaveteraaneille Espoosta! Nro:217

Pilvenveikkoja kahdessa polvessa

Armas Eskola (1899-1990) ja **Juhani Eskola** (synt. 1922) ovat isä ja poika ja molemmat sota-aikaisia lentäjiä, pilvenveikkoja. Armas Eskola toimi radiosähkötäjänä Sortavalan radioasemalla 1919, osallistui 1923 reserviupseerikurssille n:o 4 ja siirtyi ilmavoimiin 1925, jossa oli tähtystäjänä Pommituskeskaderissa Viipurissa ja Sortavalan Kasinhännässä. Ohjaajakurssin hän suoritti 1927, kadettikoulun n:o 10 vv. 1927-1929. Lentäjänä, lennonopettajana ja laivueen

komentajana hän toimi vuoteen 1942 siirryttyään Ilmavoimien Viestikoulun johtajaksi Hämeenlinnaan ja 1945 nimeä muuttaneen Ilmavoimien Viestipataljoonan komentajaksi. Eläkkeelle Armas Eskola jäi 1949. Sen jälkeen hän siirtyi Forssan Puhelinlaitos Oy:n toimitusjohtajaksi ollen siinä tehtävässä 18 vuotta.

Armas Eskolan erikoisimmat lennot ajoittuvat ennen Talvisotaa. Vapusta 1939 lähtien hän lensi Kronstadtin, Leningradiin, Viron rannikolle, Laatokan itä-

puolelle, Äänisjärvelle sekä Petroskoin alueelle. Lennoilla kuvattiin lentokenttiä, rautateitä ja siltoja. Jo alussa tehtiin selväksi, että käskyä tällaiseen tehtävään ei ollut. Niinpä valokuvauslennolta palannutta konetta luultiin neuvostoliittolaiseksi vakoilukoneeksi, josta lähetettiin nootti.

Juhani Eskola on myös monitoimimies. Hän osallistui mekaanikkokurssille vuonna 1940. Kurssilla tärkeintä osaa näytteli moottorin huolto ja kunnossapito. Reserviupseerikurssin n:o 54

Juhani Eskola kotonaan Lauttasaarella Helsingissä.

Pilvenveikkojen 40-vuotisjuhlan osallistui yhdeksän pilvenveikkoa, vas. Pentti Kokko, Olli Kivioja, Pentti Vainamo, Tuomas Haapanen, Mauri Maunula, Klas-Erik Forss, Johannes Brotherus, Juhani Eskola ja Lauri Särkkä.

KUUNTELE RADIO DEI

	taajuus kaapelissa			taajuus kaapelissa	
Espoo	105,8		Lappeenranta	96,0	
Helsinki	89,0	101,9	Lohja	107,2	
Hämeenlinna	105,9	103,6	Mikkeli	87,8	105,0
Imatra	96,0		Oulu	106,9	94,1
Kemi	100,5		Pohjanmaa	89,4	102,7
Keski-Suomi	94,1	93,4	Pohjois-Karjala	107,4	
Kokkola	87,6		Rovaniemi	93,4	93,4
Kouvola	96,2		Satakunta	95,7	94,4
Kristiinankaupunki	89,5		Savonlinna	91,3	
Kuopio	106,1	103,3	Tampere	98,8	
Lahti	106,4	99,1	Turku	107,3	99,4

www.radiodei.fi

USKO AINOASTAAN JEESEEN PELASTAA

Juhani suoritti 1942 ja tähtystäjäkurssin Kauhavalla 1943-1944. Kesällä Juhani Eskola oli mukana Kannaksen torjuntataisteluissa.

Jatkosodan päätyttyä syyskuussa 1944 Juhani Eskola oli Naarajärvellä. Kun muutakaan tekemistä ei ollut, pelattiin sotavankien kanssa jalkapallo-ottelu, jonka suomalaiset hävisivät 0-4.

Silloin ei ollut tietoa Lapin sodasta. Ei kai pommiteta aseveljiä, kuuli monesti sanottavan.

Juhani Eskolan vakavin tapaus sattui Kemi-Rovaniemi -tieosuudella 8.10.1944. Kemin kaupungissa oli sotatoimien johdosta tulipaloja. Lensimme savuverhossa 400 metrin korkeudessa, josta saatoimme nähdä maahan, mutta meitä ei nähty. Alla oli saksalaisten raskas patteri, joka ampui tutkalla. Koneen ohjaaja sai sirpaleen rintaansa, ja menetti tajuntansa. Sain koneen lentämään vaakalentoa kotikenttää, Paltamo kohti. Ohjaajakin tuli tajuihinsa ja pystyi lentämään kentälle. Tarkastuksessa todettiin sirpaleen jääneen viimeiseen päällekkäin olevista laskuvarjon valjaista. Pieni osa siitä oli mennyt sydänpussin ulkoreunaan, johon se myös sai jäädä.

Lapin sodassa suomalaisten lentokonemenetykset olivat suhteessa jatkosotaa suuremmat. Saksalaisten ampumatarkkuus oli paljon neuvostoliittolaisia parempi. Viimeisen sotalennon Juhani Eskola teki marraskuussa 1944. Edellisenä vuonna alkanut opiskelu Teknillisessä Korkeakoulussa jatkui.

Pilvenveikoilla juhla

Pilvenveikot-yhdistyksen 40-vuotisjuhlaa vietettiin perinteiseen tapaan Kalastajatorpalla. Paikalla oli yhdeksän pilvenveikkoa sekä heidän puolisoitaan ja saatavia. Pilvenveikkojen Perinnetuokseeseen kuuluvia nuorempia jäseniä puolisoineen sekä kutsuvieraita oli juhlimassa yli 80.

Juhlakuheen pitänyt Ilmavoimien komentaja kenraalimajuri **Kim Jäämeri** sanoi nuorempien lentäjien arvostavan Pilvenveikkojen sodanaikaista esimerkillistä toimintaa. Te teitte sen aikaisilla koneilla ja laitteilla sen, mitä niillä pystyi tekemään. Esimerkinne säilyy mielessämme.

Ruokailun välissä musiikkiesityksistä vastasivat Pilvenveikot-kvartetti ja Cool Quartet. Lentäjien juhlaohjelmaan kuuluu serenadi naisille ja tanssi, joka luonnollisesti aloitettiin *Lentäjän valssilla*. Juhla päättyi yhteiseen loppulauluun, *On taas vietetty juhlahetki*.

Illan isäntänä toimi Pilvenveikot-yhdistyksen puheenjohtaja **Markku Määttänen**.

Pilvenveikot on vuonna 1976 perustettu suomalainen sotilaslentäjien veteraani-yhdistys. Vuodesta 2005 jäseneksi on otettu muitakin kuin sodan käyneitä ilmavoimien lentäjiä. Pilvenveikkoja on elossa 23. Pilvenveikoista kertoo dokumenttielokuva *Pilvenveikot – Sotakertomuksia ilmasta*. <https://fi.wikipedia.org/wiki/Pilvenveikot> - cite_note-4

TAUKOKANGAS

Terveyttä ja toimintakykyä

Palvelumme veteraaneille

Palvelut kotiin:

- neuvontapalvelu
- kotikuntoutus (tuettu kotona kuntoutuminen)
- avokuntoutus

Tiedustelut 044 4794 713

Palvelut Taukokankaalla:

- laitos- ja avokuntoutus
- tehostettu palveluasuminen

Tiedustelut 044 4794 717

Reservikomppanienkatu 11, 86300 Oulainen, www.taukokangas.fi

AJANKOHTAISTA

Stig Holmström, panssarimies pienestä pitäen

Sotaveteraani Stig Holmström syntyi 12.7.1923 Hämeenlinnassa. Hänen vanhempansa olivat kotoisin ruotsinkieliseltä alueelta, äiti Hangosta ja isä Bromarvista. Isän valmistuttua diplomi-insinööriksi hän sai työpaikan Helsingistä. Mutta tultuaan valituksi Panssarivaunupataljoonan korjaamopäälliköksi oli perheellä muutto Hämeenlinnaan vuonna 1921.

Holmströmin perhe asui Poltinahon varuskunta-alueella. Varsinainen asuntoalue oli suppea, kuusiایدan ympäröimä ja laajuudeltaan vain 200x200 metriä. Hämeenlinnassa ei ollut ruotsinkielisiä kouluja. Niinpä perheen kolme poikaa lähetettiin hankolaiseen kouluun. Isovanhemmat tarjosivat lapsille majoituksen.

Hanko oli vielä 1930-luvulla ainut suomalainen satamakoulu, jossa satama pidettiin auki ympäri vuoden. Sataman tärkeys kiinnosti myös tulevaa vihollista sopivana pommituskohteena.

Kun talvisota syttyi, alkoivat välittömästi myös pommitukset. Aamulla 30.11. pommitettiin Helsinkiä, illalla pommitettiin jo Hankoa. Seuraavana aamuna koulumme rehtori kutsui kaikki oppilaat liikuntasaliin, jossa hän kertoi sodan alkaneen ja pommitusten alkaneen myös Hangossa, muistelee Stig Holmström.

– Parin tunnin kuluttua kuulimme taas moottoreiden jyrinää, jolloin me pojat juoksimme rantaan ja näimme etelän suunnasta lähestyvän yhdeksän pommituskoneen laivueen ja aloittavan keskustan pommittamisen, kertoo Holmström.

Talvisodan aikana pommitettiin Hankoa 52 kertaa, keskimäärin joka toinen päivä.

Lukion viimeisen luokan Stig kävi jo Tampereella ruotsinkielisessä lukiossa, jossa kirjoitti ylioppilaaksi vuonna 1941.

Talvisota syttyi

Panssariaseen käytössä Suomi oli pienmaista ensimmäinen, jonne oli perustettu Hyökkäysvaunurykmentti. Tämä tapahtui jo vuonna 1919. Aseistuksena oli Ranskasta hankitut 32 Renault Ft 17 panssarivaunua, jotka taistelukyvyttömiksi todettuina korvattiin englantilaisilla 32:lla Vickers panssarivaunulla. Talvisodan alkaessa Suomella oli hyvin koulutettu panssarimiehistö, mutta ei yhtään taistelukuntoista panssarivaunua.

Siitä huolimatta jo kahden ensimmäisen sotaviikon aikana saatiin mottitaisteluissa sotasaaaliiksi valtavat määrät erilaista panssarikalustoa, jonka korjaamiseksi ei Hämeenlinnan korjaamolla ollut riittävää kapasiteettia. Ratkaisu tarpeeseen löytyi Varkaudesta, jossa juuri laajennettu Ahlströmin konepaja muutettiin 15.12.1939 alkaen pans-

Kiireiset taistelut niin sodassa kuin työelämässä ovat ohi Stig Holmströmin osalta. On tullut aika keskittyä harrastusten ja kuntoilun pariin. Kotiloissa on helppo rauhoittua.

sariajoneuvojen korjaamoksi. Korjaustöiden jälkeen Suomella olikin jatkosodan alkaessa kesäkuussa 1941 taisteluvalmis panssaripataljoona, johon kuului 50 panssarivaunua, joista yli puolet oli sotasaaikalustoa.

Rintamalle

Ylioppilaaksi päästyään Stig Holmström, isänsä panssarimiesuraa seuraten, ilmoittautui vapaaehtoiseksi asevelvollisuuspalvelukseen Hämeenlinnan Panssaripataljoonaan 14.6.1941. Lyhyen alokaskoulutuksen jälkeen hänet komennettiin Panssaripataljoonaan Aunukseen. Sinne jääkäriprikaatista oli edennyt myös kolme polkupyöräpataljoonaa. Panssari- ja polkupyöräjoukoista muodostettiin eversti Laguksen johtama taisteluosasto. Pian osasto Lagus sai käskyn hyökätä Syvärin kautta pohjoisen suuntaan ja vallata Äänislinna.

Rintamalla edettiin kahden panssarivaunun muodostamissa taisteluryhmissä. Joukkojen etenemistä hidastivat huonot tieyhteydet. Äänislinna vallattiin jo lokakuussa. Vaunut korjattiin ja huollettiin ja näin valmistaututtiin jo uuteen hyökkäykseen. Panssarivaunut saivat edelleen jäädä Äänislinnaan ja kaupungista tuli varuskuntakaupunki.

Laguksen joukot joutuivat marraskuun lopulla lähtemään liikkeelle 20 panssarivaunulla. Karhumäkeen suuntautuvan 200 kilometrin mittaisen telaketjumarssin jälkeen vallattiin kaupunki 5.12.1941 ja jo seuraavana päivänä Poventsa Stalinin kanavan suulla. Kanava yhdisti Vienan meren Äänisjärveen.

Sotatoimien rauhoituttua talvikuukausien ajaksi partiointi Äänisjärvellä kovista pakkasista huolimatta jatkui. Erään partio-

Panssaridivisioona, jonka muodostivat pääasiallisesti Jääkäriprikaati, Panssariprikaati, Raskas Tykistöpatteristo ja Panssaritorjuntapataljoona. Panssaridivisioonan kokonaismiesvahvuus oli yli 9000 miestä. Panssaridivisioonan päällikkönä toimi kenraalimajuri Ruben Lagus.

Stig Holmströmistä upseeri

Syksyllä 1942 sain määräyksen Niinisaloon upseerikouluun, Holmström kertoo. Neljä kuukautta kestäneen koulutuksen jälkeen meidät ylennettiin vänrikeiksi ja lähetettiin takaisin joukkoyksikköön. Koulutuksen aikana olivat taistelut rintamalinjassa jatkuneet ja edelleen jatkuivat. Niihin uudet upseeritkin pääsivät joustavasti mukaan.

Tammikuussa Stig sai komennuksen Haminaan konekiväärikomppanian Panssaritorjuntajoukkueen kouluttajaksi. Maaliskuun lopussa hän omasta pyynnöstään sai siirron takaisin Äänislinnaan.

Rytinä alkaa

Vuoden 1944 alussa tuli tieto siitä, että Neuvostoliitto oli keskitänyt suuria hyökkäysjoukkoja Karjalan kannakselle. Samanaikaisesti Panssaridivisioona sai käskyn siirtyä Ensoon ja Lappeenrantaan. Kesällä 1943 Suomi oli ostanut Saksasta 30 uusinta mallia olevaa rynnäkötykkiä, joista muodostettiin uusi pataljoona, joka sekin liitettiin Panssaridivisioonaan.

Kun Puna-armeija aloitti Kannaksella 9.6. suurhyökkäyksen, oli 9300 miehen ja 300 panssarivaunun käsittävä Panssaridivisioona valmis torjuntataisteluun.

Divisioona kunnostautui taisteluissa. Taisteluissa Stig Holmström toimi joukkueenjohtajana. Pitkään ei divisioona ehtinyt levätä, kun oli jo lähtö Lapin suuntaan.

Stig oli siirretty Vickers-komppaniaan, joka jo lokakuun alussa otti osaa Tornion taisteluihin. Viikon kestäneiden taistelujen jälkeen alkoi telaketjumarssi kohti Rovaniemeä. Taistelut siellä olivat jo laantuneet ja kaupunki oli poltettu maan tasalle. Siitä jatkettiin Meltauksen suuntaan.

Meltauksessa saimme käskyn lopettaa etenemisen, ennen vuotta 1923 syntyneet reserviläiset kotiutettiin ja siirrettiin Varkauden Panssarikeskus Hämeenlinnan Parolaan. Panssaridivisioona lopetettiin ja Panssariprikaati supistettiin yhden pataljoonan vahvuiseksi 31.12.1944. Stig Holmström vapautui palvelusta jo kuukautta aikaisemmin marraskuun lopussa.

Opiskelu ja työ

Sodan päätyttyä Stig Holmström valmistui koneinsinööriksi Tampereelta joulukuussa 1947. Töitä hän sai välittömästi Tampereelta Tampellan höyrykattilaaosastolta. Tampella oli juuri saanut suurtilauksen neljästä isosta höyrykattilasta, jotka piti toimittaa sota-
korvaustyönä Neuvostoliittoon.

Kattilat olivat jopa 25 metrin korkuisia ja edustivat alan uusinta tekniikkaa. Kattiloiden pääsuunnittelijaksi valittiin ruotsalainen suunnittelutoimisto Carlson. Stig toimi suunnittelijana ja dipl.ins. Carlsonin tulkkina. Stig valittiin tehtävään teknillisen osaamisensa ja hyvän kielitaidon ansiosta. Suomen kielen

Tätä tyyppiä vastaavalla panssarivaunulla kävi Stig Holmström jatkosodan kovimmat taistelut.

Stig Holmström toimi juhlapuhujana saksalaisen ystävyyskaupungin Ryssellsheimin Veteraaniyhdistyksen (VdK) juhlapöydässä. Puhe oli luonnollisesti saksankielinen.

ohella hän hallitsi myös ruotsin-, englannin- ja saksan kielen.

Tampereelta Varkauteen

Vuoden 1950 alussa Stig Holmström muutti perheineen taloudellisten etujen houkuttelemana Varkauteen A.Ahlströmin Konepajan palvelukseen. Samoihin aikoihin oli Outokumpu kehittänyt uuden mullistavan kuparin ja nikkelin liekkisulatusmenetelmän ja alkoi 1953 rakentaa sulattoa Harjavaltaan. Stig Holmström sai silloin tehtävän suunnitella tähän tarvittavat prosessihöyrykattilat ja hänet nimitettiin suunnittelu- ja myyntipäälliköksi.

Tehdas herätti maailmalla suurta huomiota ja pian sulattoja ja kattiloita niihin myytiin ympäri maailman. Suurin yksittäinen neuvostoliiton. Sen hinta oli 1,5 miljardia markkaa. Sulattoja myytiin muun muassa Kiinaan, Australiaan, USA:han, Chileen, Brasiliaan jne. Norilskin projekti kesti noin 10 vuotta ja sinä aikana Stig kävi toimituskohteessa 31 kertaa. Laitoksen lopputarkastuksessa vuonna 1982 luovutusasiakirjat allekirjoitti A. Ahlströmin puolesta Stig Holmström yhdessä muiden päärakentajien kanssa.

Stigiltä edellytettiin jatkuvaa matkustamista ympäri maapallon. Matkoja kertyi 20 vuoden aikana keskimäärin 20/vuosi ja matkapäiviä 100 vrk/vuosi. Lentokilometrejä hän laskee kertyneen 1,6 miljoonaa. Mielenkiinto työhön ja hyvä terveys auttoivat Stigia kestäämään työn tuomat rasitukset.

Perhe oli tärkeä

Stig vihittiin vuonna 1948 viipurilaisen Kirsti Iodin kanssa. Perheeseen syntyi neljä lasta, kaksi

tyttöä ja kaksi poikaa. Eläkkeelle Stig Holmström jäi vuonna 1987 erikoishöyrykattiloiden myyntipäällikkönä.

Jäseneksi sotaveteraaneihin

Jäseneksi sotaveteraaniyhdistykseen Stig Holmström liittyi 1970-luvulla. Hän on ollut aktiivinen hallintomies toimien muun muassa oman yhdistyksenä hallituksen jäsenenä ja puheenjohtajana 1994-1997 ja samanaikaisesti myös piirin hallituksessa vuoteen 1998. Sotaveteraaniliiton valtuustoon hän kuului seitsemän vuotta ja samoin seitsemän vuotta Panssarikillan valtuustoon.

Varkauden yhdistyksessä Holmström on ollut keskeinen toimija jo vuosikymmenten ajan. Hän on toiminut muu muassa kuntovoimisteluryhmän ohjaajana sekä jätteen keräysryhmän vastavana.

Vilkkaan yhdistystoiminnan retkimatkat ovat suuntautuneet kotimaan lisäksi pohjoismaihin, Saksaan ja Belgiaan. Esimerkiksi ollessaan retkellä Saksassa osallistui suomalaisryhmä ystävyyskaupunki Ryssellsheimissä paikallisen veteraaniyhdistyksen, VdK:n juhlapöydään. Juhlissa puhui myös Varkauden yhdistyksen puheenjohtaja Stig Holmström ja tietenkin saksaksi. Juhlan osallistui noin 1 000 veteraania omaisineen. Yleisön keskuudessa puhe herätti ihmettelyä, tyytyväisyyttä ja kiitollisuutta.

Liikuntaa ja kuntoilua harrastava Stig Holmström oli aikanaan intomielinen tenniksen pelaaja ja toimi 15 vuotta Varkauden Tennisklubin puheenjohtajana. Toinen yhtä tärkeä harrastus hänelle on ollut valokuvaus. Aktiivivuosinaan hänellä oli aina kamera mukanaan ja tallennetuksi tuli kaikki mielenkiintoinen. Niinpä hänellä on tallennettuna yli 4000 diakuvaa. Paperikuvien määrää hän ei lähde edes arvioimaan.

Kirjallisesta toiminnasta mainittakoon hänen kirjoittamansa ja Varkauden Museon julkaisema historiikki ”Varkauden Panssarikeskus”.

Matti Värri
Kirjoittaja on vantaalainen toimittaja

Sotilaspoikien Perinneliitolla liittokokous ja 25-vuotisjuhla

Sotilaspoikien Perinneliiton liittopäivät olivat 18.-19. elokuuta Lahdessa. Keskuspaikkana oli Lahden Upseerikerho Hennalassa.

Liittokokous päätti tulevaisuudesta

Tavanomaisten liittokokousasioiden lisäksi käsiteltiin liiton sääntömuutos ja vuosien 2016-2025 strategia, joka hyväksyttiin. Kokous oli sopuisa. Päätökset tehtiin yksimielisesti.

Strategian neljä painopistettä:

- 1. Toiminnan sisältö
 - sotilaspoikatoiminnan tunnetuksi tekeminen
 - sotilaspoikien kulttuuriperinnön liittäminen osaksi kansakunnan kulttuuriperintöä
 - sotilaspoikatoimintaa koskevan tieteellisen tutkimuksen ja kirjallisuuden tukeminen
 - sotilaspoikien jäsenhuolto (sotiemme veteraanien tukeminen itsestäänselvyys).

- 2. Jäsenkiltojen toiminnan tukeminen
 - yhteistyön kehittäminen jäsenten ja muiden toimijoiden kesken
 - kiltojen yhdistymisen tukeminen niiden henkilöjäsenmäärien vähetessä.

- 3. Talouden turvaaminen
 - liiton talouden varmistaminen
 - jäsenkiltojen talouden tukeminen perustelluissa hankkeissa.

- 4. Viestintä
 - painopiste alkuvaiheessa sisäisessä viestinnässä jäsenten suuntaan
 - painopisteen siirtäminen ulkoiseen viestintään kohdistuen sidosryhmiin ja kansalaisiin
 - julkaisu.

Isänmaallinen 25-vuotisjuhla

Tervehdysmenoissaan liiton puheenjohtaja Hannu Luotola muistutti uskosta ja luottamuk-

Liittokokouksen puheenjohtajana toimi sotilaspoika Jaakko Heikinheimo (kesk.) Lahdesta, sihteerinä päätoimittaja Pentti Ruohotie (vas.) ja esittelijänä liiton puheenjohtaja Hannu Luotola.

sesta tulevaisuuteen. Puhuja viittasi myös J. V. Snellmanin sanoihin: Kulttuurissa on pienen kansan voima.

Veteraanisukupolven saavutukset ovat siirtymässä osaksi kansakuntamme historiaa ja kulttuuriperintöä, jonka toivoisi antavan hyviä eväitä päättäjillemme mm. yhdessä tekemisen taidosta, yhteisvastuusta ja vastuuntunnosta, Luotola sanoi.

Sotilaspojat ja pikkulolat nousivat esiin osana veteraaniperhettä. Sotilaspoikien Perinneliitto katsoo luottavaisesti tulevaisuuteen, Luotola päätti tervehdyspuheensa.

Juhlapuhuja, puolustusministeri Jussi Niinistö käsitteli sodan ajan sukupolvea, joka osallistui maanpuolustukseen sota- ja kotirintamalla. Painokkaasti puhuja korosti sotilaspoikien ja pikkulottien/lottatyttöjen osuutta. Poikatoiminnasta hän totesi:

Pohjimmiltaan sotilaspoikatoiminta oli kasvatuksellista nuorisotyötä. Lapsia ja varhaisnuoria opetettiin isänmaallisuuteen, vastuunkantoon ja kristillisyyden kunnioittamiseen.

Juhlapuhuja tarkasteli maanpuolustustahtoa, joka Suomessa on säilynyt poikkeuksellisen korkeana. Lähes 90 % kansalaisista on valmis osallistumaan tarvittaessa maanpuolustuksen tehtäviin. Puolustusratkaisumme kulmakivi on edelleen yleinen asevelvollisuus, Niinistö totesi.

- Maanpuolustus on meille asia, jota ei voida eikä pidä ulkoistaa.

Puheensa lopussa puolustusministeri Niinistö viittasi hiljaisuuteen, jonka aikana sotilaspojista ja heidän osuudestaan sotapommisteluun ei juuri puhuttu. Sotilaspojat perustivat 1991 Sotilaspoikien Perinnekillan ja tulivat päivänvaloon.

Te sotilaspojat teitte miehen työn ja voitte olla siitä ylpeitä, juhlapuhuja sanoi.

Lahden Veteraanisoittokunta johtajanaan Matti Kettunen ja Laulava kaukopartio -ryhmä vastasivat juhlan musiikista.

Useat liitot ja yhteisöt esittivät juhlassa onnittelunsa. Sotilaspojille sateli kiitoksia ja menestyksen toivotuksia. Suomen Sotaveteraaniliiton tervehdysten esitti Lahden Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Jukka Simola.

Päijät-Hämeen Sotilaspoikien Perinnekillan puheenjohtaja ja liittopäivien isäntä Tuulo Lehtinen esitti tilaisuuden päätössanat.

Isänmaan yllä liehuu yksi maailman kauneimmista viireistä, itsenäisyytemme ja vapautemme symboli, Suomen lippu. Tähän liittyvän sanoman toivon välittävän maamme nuorisolle, Lehtinen sanoi puheenvuoronsa lopuksi.

Pentti Ruohotie
Kirjoittaja on Sotilaspoika-lehden toimitussihteeri

E. M. Pekkinen Oy Espoo	Schiedel Savuhormistot Oy Espoo
Haminan Maansiirto Oy Hamina	Heinolan Huoltokeskus Oy Heinola
Cash Back Finland Helsinki	S. Eklund-Consulting Oy Ab Helsinki

Mikä pitkitti rauhanneuvottelujen aloittamista Moskovassa syyskuussa 1944?

Tässä lehdessä on toisaalla arvio Antti Hietalahden uudesta kirjasta, joka rakentuu talvisodan ja Petsamon nikkelin ympärille. Petsamon nikkeli ei näytellyt mitään osaa talvisodan rauhanneuvotteluissa. Neuvostoliitto ilmoitti palauttavansa valloittamansa Petsamon alueen Suomelle lukuun ottamatta pientä kaistaletta Kalastajasaa-
rennosta.

Vähälle huomiolle on tutkuskirjallisuudessa jäänyt se, miksi rauhanneuvottelujen aloittaminen viivästyi Moskovassa syyskuussa 1944 kokonaisen viikon. Suomen rauhanvaltuuskunta saapui Moskovaan pääministeri Antti Hackzellin johdolla 7.9. ja suomalaiset kutsuttiin neuvottelupöytään vasta illalla 14.9. Kun suomalaisilla ei ollut tietoa, mikä neuvottelujen alkamista viivästyi, aiheutti se heissä tietysti epäluuloa ja epävarmuutta. Se saattoi jopa koitua Antti Hackzellin ja puolustusministeri Rudolf Waldenin kohtaloksi. Hackzell halvaantui 14.9., juuri kun neuvottelujen piti alkaa ja Walden puolestaan halvaantui marraskuussa 1944, pian Moskovasta tulonsa jälkeen. Kumpikaan ei palautunut enää työkykyiseksi ja kumpikin kuoli vuonna 1946.

Mutta mikä neuvottelujen aloittamista sitten viivästytti? Lukija jo varmaan arvaakin syyn, se oli Petsamon nikkeli. Se ei kuitenkaan ollut ainoa syy, koska

Neuvostoliitto ja Englanti eivät päässeet heti yhteisymmärrykseen siitäkään, oliko Moskovassa tehtävä välirauha vai venäläisten aluksi vaatima lopullinen rauha.

Petsamon palauttamisesta Neuvostoliitolle ei sinänsä ollut epäselvyyttä.

Asiasta oli käyty liittoutuneiden välillä Teheranissa joulukuussa 1943 keskustelu. Sen päätteeksi Stalin oli todennut neuvottelukumppaneilleen, että maa vaihtaa vaatimuksissaan Hangon Petsamoon, joka liitetään kuitenkin pysyvästi Neuvostoliittoon. Yhdysvaltain presidentti Franklin Roosevelt oli pitänyt esitystä "reiluna vaihtokauppana" ja asia oli sitä myöten selvä.

Petsamon menetys tuli suomalaisten tietoon maaliskuussa 1944, jolloin J.K. Paasikivi oli matkustanut Moskovaan kuulakseen Neuvostoliiton rauhan ehdot. Vaikka ennakkoehdoissa oli toista luvattu, tuli Petsamon menetys selväksi jo ensimmäisissä 27.3. käydyissä neuvotteluissa. Molotov ilmoitti ykskantaan, että venäläiset vaativat Petsamon ja ilman mitään kompensatioita, jotka liittyisivät muiden rauhan ehtojen lievennyksiin.

Lopulliset rauhanneuvottelut alkoivat siis 14.9. suomalaisten oleskeltua Moskovassa ja asuinpaikassaan hotelli Savoyssa jo kokonaisen viikon. Tänä aikana

olivat venäläiset ja englantilaiset neuvotelleet Suomelle esitettävistä rauhanehdoista. Hankalimmaksi kysymykseksi oli muodostunut maksettava korvaus englantilaiselle Mond-yhtymälle, jolle Suomen valtio oli vuonna 1934 myöntänyt Petsamon nikkelin hyödyntämisoikeuden eli konsession. Englantilaiset olivat jo keväällä edellyttäneet, että Mond saa menetyksistään täyden korvauksen. Uutta heille oli se, että venäläisten mielestä korvausvelvollisuus lankeaisikin nyt Suomelle.

Englantilaiset vastustivat kuitenkin tällaista ratkaisua epäilellään Suomen maksukykyä, jota tulisi rasittamaan jo sen maksettavaksi määrättävä suuri sotakorvaus. Lisäksi englantilaiset epäilivät ratkaisun, jossa alueen luovuttanut osapuoli joutuu korvausvelvolliseksi, herättävän maailmalla kiusallista huomiota.

Asia ratkesikin siihen, että neuvostoliittolaiset suostuivat kompensoimaan Suomesta saatavilla sotakorvausvaroilla Inco/Mondin menetykset.

Inco puolestaan oli Mondin kanadalainen, mutta amerikkalaisomistuksessa oleva emoyhtiö. Korvaussumma ei saanut kuitenkaan olla yli 20 milj. dollaria. Neuvoteltuaan asiasta valtiotietainministeriön ja Kanadan hal-

lituksen kanssa Foreign Office eli Englannin ulkoministeriö antoi venäläisten tarjoukselle lopullisen suostumuksensa. Suomalaisille esitettävistä rauhanehdoista poistettiin tämän jälkeen Petsamon nikkelin korvausvelvollisuutta koskeva kohta. Rauhanehdot, joiden esittämistä oli juuri tästä asiasta sopiminen viivästyttänyt, annettiin suomalaisille 14.9.

Suomalaisten ja venäläisten välisissä neuvotteluissa ei Petsamoa sen enempää enää kosketeltu, kun asia oli tullut selväksi jo keväisissä rauhantunnusteluissa Moskovassa.

Niinpä Petsamon luovutus vain kirjattiin välirauhansopimukseen.

Suomalaiset olivat kuitenkin huolestuneita - tietämättä englantilaisten ja venäläisten keskenään käymistä keskusteluista - Mondin vaatimista ja sille maksettavista korvauksista. Valtuutettu Carl Enckell epäilikin, että Mond saattaisi vaatia nimenomaan suomalaisilta korvauksia menetyksistään. Tähän oli Molotov vastannut, ettei asiasta tarvitse suomalaisten kantaa huolta, vaan Neuvostoliitto ja Suur-Britannia sopivat asiasta. Varmemmaksi vakuudeksi hän oli tiedustellut asiaa vielä neuvotteluissa mukana olleelta Englannin edustajalta mr. Kerriltä. Tämä oli yhtynyt Molotovin ilmoitukseen.

Petsamon nikkeli oli menettänyt Suomen kannalta asiaa tarkasteltuna poliittisen merkityksensä siis jo huomattavasti aikaisemmin. Se, että rauhanneuvottelut lykkääntyivät pääasiassa Petsamon nikkelin takia viikolla, ei merkinnyt enää muuta kuin muutamia ylimääräisiä sydämentykytyksiä suomalaisten neuvottelijoiden rinnassa. He yrittivät epätoivoisesti keksiä syitä sille, miksi neuvotteluja ei aloiteta.

Jos Mondille maksettava korvaus olisi tullut suomalaisten maksettavaksi, olisi se tietysti merkinnyt Suomelle yhä suurempaa taloudellista raskautta.

Jälkiviisaasti voidaan todeta, että brittien mukanaolo Moskovassa 1944 säästi Suomelle ainakin tuon 20 milj. dollaria. Olen myös sitä mieltä, että merkitys oli todellisuudessa paljon suurempi kuin mainittu dollarimäärä. Englantilaisten osallistuminen neuvotteluihin kun suitsi mielestäni venäläisten ylenmääräisiä Suomen suvereniteettiä kohdistamia vaatimuksia. Ilman Englannin mukanaoloa ne olisivat olleet todennäköisesti vielä raskaammat.

Esko Vuorisjärvi

Kirjoittaja on valtiotieteen tohtori ja sotahistorioitsija

HAUTAUS- JA KUKKAPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE

KUOPIO

Kuopion Hautaustoimisto Niiranen

Savonkatu 24, 70110 Kuopio
puh. 017-261 3686
www.hautaustoimistoniiranen.fi

LAUKAA

Hautauspalvelua Laukaassa vuodesta 1932 Kukka- ja Hautauspalvelu VEHVILÄINEN

Laukaantie 10, Laukaa, puh. (014) 831 941
miia@vehvilainen.fi
www.vehvilainen.fi

MUSTASAARI

Hautaustoimisto Begravningsbyrå Fant

Keskustie 3, 65610 Mustasaari
puh. 06-322 2744 ja 050-313 8142
päivystys 24 h
Carina Lähdesmäki
www.begravningsbyrafant.fi

OULU

Kirkollinen Hautaustoimisto Ikäheimo Ky

Isokatu 11, 90100 Oulu
puh. 08-311 3354

ROVANIEMI

JOKELAN HAUTAUSTOIMISTO

Alan erikoisliike Rovaniemellä vuodesta 1923
Ruokasenkatu 6, 96200 ROVANIEMI
puh. (016) 312 616 fax (016) 312 043
s-posti: jokela@hautaus.info
www.hautaus.info

TAMPERE

VIITASSEN HAUTAUSTOIMISTO

posti@viitasenhautaustoimisto.fi
puh. (03) 212 4107 (päivystys 24 h)
faksi (03) 212 4412
Tuomiokirkonkatu 20, 33100 Tampere

Tampereen Hautauspalvelu Oy Juhani Mäkipää

Kalevan puistotie 17, 33500 Tampere
puh. 050-362 9690 / päivystys 24 h

TURKU

Kaarinanseudun Hautaustoimisto Oy

Puntarikatu 1, 20780 Kaarina
Puh. 02-243 2779

Viljo Pitkänen muistelee talvisodan alkua: Eläimetkin aavistivat sodan alkavan

Viljo Pitkänen kotonaan Lempäälässä

Kotipaikaltani Sakkolan kunnan Haparaisten kylältä oli parinkymmenen kilometrin matka rajalle. Paasikivi kävi loka-marraskuussa 1939 neuvotteluja Moskovassa. Loka-kuussa tuli voimaan yleinen liiketkannallepano.

Muistan ennen talvisotaa, kun rajamiehet puhuivat venäläisten valehyökkäyksistä. He olivat juosseet kohti rajalinjaa uraata huu- taen ja paukkupatruunoita ampuen. He olivat yrittäneet saada suomalaisia vastaamaan ja näin sodan aloittajiksi. Elimme kuitenkin normaalia elämää. Emme

uskoneet sodan alkavan, mutta luonnon eläimet tiesivät. Oravat tulivat pihalle, vaikka metsään oli kilometrin matka. Harakat ja varikset kerääntyivät laumoiksi ja pitivät kovaa meteliä. Kotipaikasani ja kaikissa muissakin taloissa oli sotilaita majoitettuna. Meillä oli yhdeksän sotilasta Keski-Suomesta Konnevedeltä.

Sotilaat olivat pukeutuneet ja olivat ruokailemassa. Aamulyps oli tehty. Kello tuvan seinällä näytti 7.00. Silloin se jyrähti kuin ukkonen parhaimmillaan. Koko taivaanranta punotti. Sotilaat tulivat ulos; nyt se sitten on alkanut, he sanoivat. Heti päivän valjettua tuli kolme hävittäjää, jotka ampuivat kaikkea, mikä liikkui tai ei liikkunut. Erkki Kiiski oli veneellä järvellä. Häneltä ampuivat hatun lipan läpi.

Karjalassa niitettiin perunanvarret ja ne laitettiin seipäille kuivumaan. Erään talon pellolla niitä oli vielä korjaamatta kahdessa rivissä. Nämä varmaan näyttivät ylhäältä katsottuna kuin sotilaat rivissä. Eivät vain kaadu, vaikka kuinka lentokoneet kieppuivat ja ampuivat.

En muista mistä tuli tieto, että lehmät kerätään yhteen ja lähdetään ajamaan kohti Pyhäjärveä. Ehkä puolet kylän lehmistä saatiin pelastettua, loput jäivät na-

Viljo Pitkäsen saama kello, joka kädessä on tehty kymmenet pommituslennot Suomeen.

vettoihin. Samoin jäivät kaikki siat ja lampaat. Illalla piti ihmisten olla Sakkolan asemalla mukanaan kassi, jonka voi kantaa.

Ystäviä löytynyt

Neuvostoliiton ollessa voimissaan 1980-luvulla Viljo Pitkänen matkusti kotipaikalleen Haparaisiin. Siellä hän tutustui taksimieheen, joka sitten opetti suomen kielen ja oli monia kertoja 1990-luvulla käymässä Suomessa. Hänen kauttaan löytyi lentäjätutustu, jonka setä oli kymmeniä kertoja sota-aikaisena lentäjänä ollessaan pommittanut Suomea. Tältä tutulta Viljo Pitkänen sai kellon, joka on ollut sota-aikaisen neuvostoliittolaisen lentäjän kädessä.

Viljo Pitkänen

Kirjoittaja on sotaveteraani, joka asuu Lempäälässä.

Haparaisten Nuorisoseurantalo oli toiminnassa vielä 1984. Seuraavana vuonna lumi oli painanut katon sisään.

KAIKKI
PAKKAUKSEEN
PakkausÖhman

www.pakkausohman.com

Alina®
HOIVATIIMI
www.alinahoivatiimi.fi

Kotityöpalvelut

• Kotisiivous • Ilkunanpesu • Asiointiapu • Ruokailaitto • Tekstiilihuolto

Hoivapalvelut

• Kylvytys • Ulkoilu- ja virkistyspalvelu • Lääkärissä käyttö • Omaishoitajien lomitus

Kotisairaanhoidopalvelut

• Lääkehuolto • Haavahoidot • Saattohoidot • Verenpaineen ja verensokerin seuranta

Alina-lääkäripalvelut

• Lääkärin videovastaanotto asiakkaan kotona

Katso lähin Alinasi:
www.alinahoivatiimi.fi

Olemme hyväksyttyjä
palvelusetelituottajia!

Helsinki, Espoo, Vantaa, Kirkkonummi,
Järvenpää, Turku, Salo, Lohja, Hämeenlinna,
Lahti, Pori, Tampere,
Pirkkala, Orivesi, Savonlinna, Jyväskylä,
Vaasa, Kuopio, Joensuu, Iisalmi,
Oulu, Ii, Pudasjärvi, Kemi, Rovaniemi...

Tai ota yhteyttä!
P.044 355 5418

Alina-palveluista on mahdollista saada kotitalousvähennystä

Tilaa ilmainen kartoituskäynti!

SAATAVILLA TÄYSI
TALVIVARUSTELU

SKAND
LEIJONA-SKOOTTERI
Kaikkiin vuodenaikoihin.

Tyylikäs ja hiljainen sähköskootteri.
Mahtava apu liikkumiseen.
Ei ajokorttia - ei rekisteröintiä.
Toimitus koko Suomeen.
Kattava huoltoverkosto - 2v takuu.
Hinta alk. 1990€.

SOITA JA TILAA ESITE!

02 480 9060

Lue lisää netistä!
www.SKANDLEIJONA.FI

SOTAHISTORIA

Isän sotavaiheet ikuistuvat videolle

Helsingissä asuva Pekka Kansanen matkusti elokuun lopulla Laatokan ja Aunuksen Karjalaan kuvaamaan dokumentin oman isänsä sotavaiheista.

Helsingin Pekka Kansanen haaveena on kymmenisen vuotta ollut kuvata isästään elokuvaa. Hänen isänsä **Heikki Sakari Kansanen** (1916-1972) osallistui tykistöupseerina jatkosotaan Laatokan ja Aunuksen Karjalassa 1941-1944.

Elokuun lopulla Kansanen haave toteutui. Hän kävi ystävä-

porukansa kanssa isänsä jäljillä kuvaamassa dokumentin.

– Sota oli isälle ilmeisen raskas kokemus. Hän ei paljoakaan kertonut siitä, ja perhealbumissa on vain joitakin valokuvia lyhyin selityksin. Olen lukenut vuosien varrella kirjallisuutta ja koettanut selvittää, missä isäni oli sodassa ja mitä tapahtui, Kansanen kertoo.

Dokumentin ideana on tiiviissä muodossa ja helposti ymmärrettävästi kertoa faktat sodasta. Kirjoja sodasta on ilmestynyt runsaasti, mutta niistä on Kansanen mielestä vaikea saada selvää esimerkiksi oman isän vaiheista.

– Elokuva on hyvä tapa välittää omille lapsille ja lastenlapsil-

le kertomus isoisän ja isoisän sotavaiheista. Uskon, että näin saamme viestin perille niillekin, jotka eivät jaksaneet perehtyä monen mielestä kovin raskaaseen aiheeseen, Kansanen sanoo.

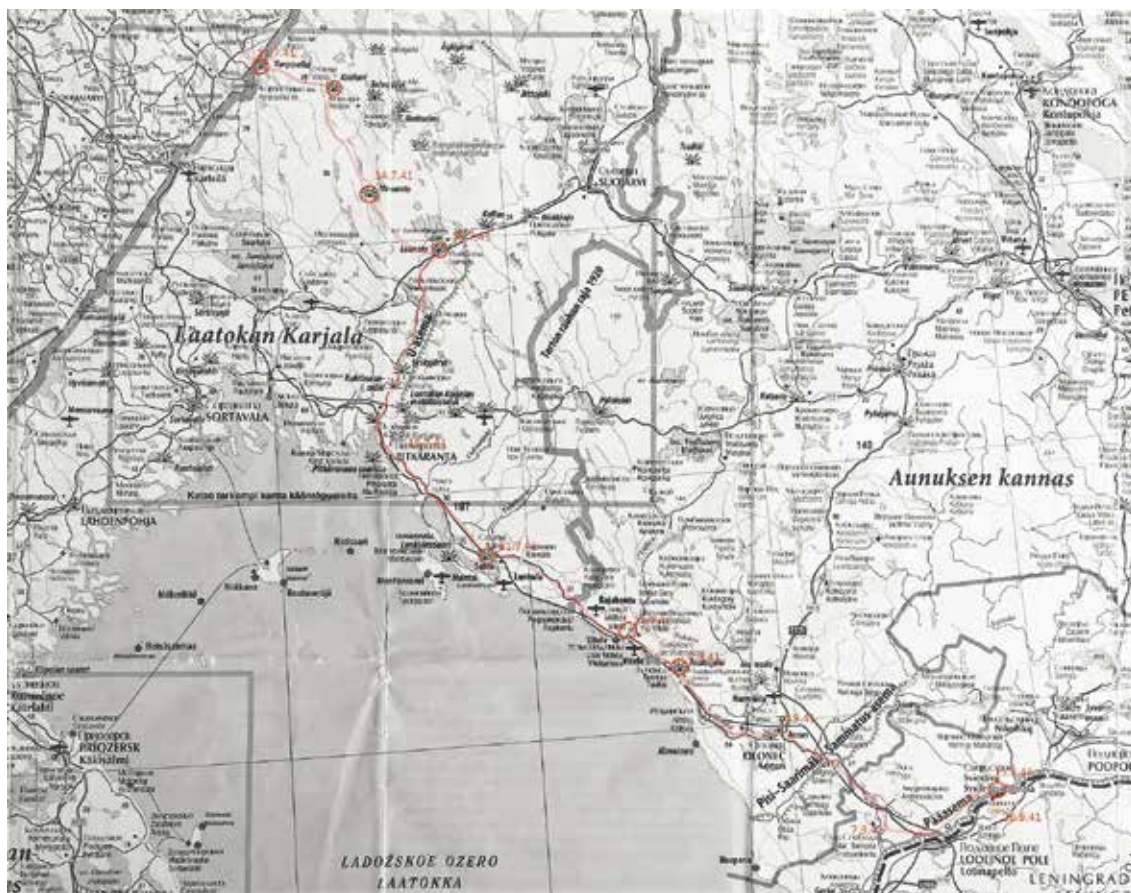
Uuksunjärveltä Syvärille

Ennen kuvausmatkalle lähtöä Kansasella oli varsin tarkat päivämäärin ja paikkamäärin varustetut tiedot isänsä joukko-osaston vaiheista. Ne olivat löytyneet sota-arkiston asiakirjoista.

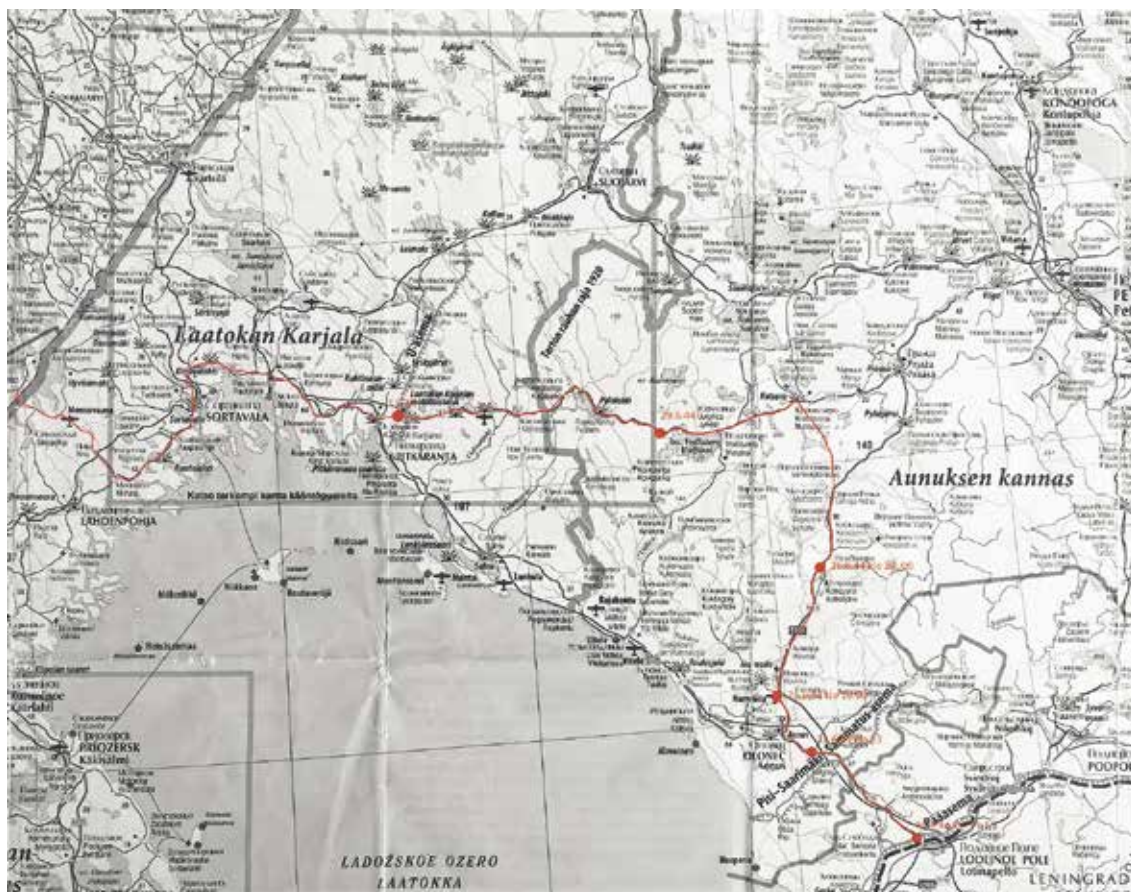
Matkan aikana ajettiin läpi Heikki Kansanen sotaretken 1941-1944 reitti. Kuvaukset alkoivat Uuksunjärveltä läheltä Loimolaa jatkuen Pitkärantaan,

Sakari Kansanen on kuvassa keskellä ympärillään 4 urjalalaista tykkinmiestä.

Sakari Kansanen yksikön III/KTR3:n hyökkäysvaiheen reitti nykyiseltä rajalta Syvärin taakse.

III/KTR3:n paluureitti Syväriltä nykyiselle rajalle.

Salmiin, Viteleeseen, Tuuloksenjoelle, Aunukseen ja lopulta Syvärille. Täällä käytiin Lotinapellossa ja Syvärin voimalaitoksella Svirstroissa.

– Paluureitti noudatteli Neuvostoliiton suurhyökkäyksen jälkeistä vetäytymistä Sammatuksen, Nurmoilan, Kotkatjärven ja Vieljärven kautta Impilahden Nietjärvelle, jonne rintama pysähtyi rauhan tulon saakka syyskuussa 1944, Pekka Kansanen kertoo.

Matkan varrella kuvattiin videolle ja valokuvakameralla taistelupaikkojen maastoa, jossa näkyi merkkejä sodasta, sekä muistomerkkejä. Näitä oli runsaasti eri puolilla, pääasiassa venäläisiä, mutta myös suomalaisten pystyttämiä.

Kansasella oli ilo käydä isänsä jäljillä. Hän ei ole aikaisemmin käynyt Venäjän Karjalassa. Entisenä Helsingin kaupungin ympäristöjohtajana hän on käynyt monia kertoja Pietarissa, jonka ympäristökomitean kanssa on tehty yhteistyötä Suomenlahden suojelemiseksi.

– Vesistöretkijän koulutuksen saaneena oli elämys nähdä ensi kertaa Laatokka. Myös viehättävien karjalaiskylien idylliset maisemat jäivät pysyvästi mieleen, Kansanen sanoo.

Elokuvasta julkinen versio

Kansanen tarkoituksena on tehdä kaksiosainen elokuva oman isänsä sotavaiheista. Ensimmäinen osa kertoo hyökkäyssodasta 1941 ja toinen osa vuoden 1944 tapahtumista.

– Ajattelen, että on helpompaa pitää kertomus koossa, jos tarkastellaan lyhyempiä jaksoja erikseen. Kun kerrottavaa on aika paljon, tulisi koko sodan käsitteystä liian laajaa ja vaikeaa koostaa, Kansanen toteaa.

Tähän saakka on vain tehty maastokuvaukset. Edessä on suomalaisten sotahistorian asiantuntijoiden haastatteluja taisteluiden taustoista ja selostusten liittäminen videoihin. Ensi talveksi suunnitellaan videoiden leikkausta.

– Toiveissa on myös löytää joku elossa oleva rintamamies, joka voisi kertoa videolla omista kokemuksistaan. Yksi jo ehti kuolla sen jälkeen, kun olin sopinut haastattelusta, Kansanen sanoo.

Alun perin Kansanen halusi tehdä elokuvan vain omaan käyttöönsä näytettäväksi sukulaisille ja ystäville. Kuvausmatkan aikana tuli kuitenkin mieleen muokata elokuvasta myös julkinen versio, joka voisi olla esimerkiksi internetissä.

Sergei Karpov

Kirjoittaja on toimittaja Petroskoissa ilmestyvässä Karjalan Sanomat -lehdessä

Pekka Kansanen toivoo yhteyttä III/KTR3:n veteraaneilta, erityisesti heiltä, jotka muistavat Sakari Kansanen.

Yhteystiedot:
Pekka Kansanen
puh. 050 344 4496
email: pekka.kansanen@pp.inet.fi

Arkkitehtitoimisto HKP Oy Helsinki	Genoscooper Oy Helsinki	www.atplukkari.fi
Isännöitsijätoimisto T. Fabritius Oy Ab Helsinki	Suomen Polioliitto ry Helsinki	Talkkaripalveluja pääkaupunkiseudulla www.senioritalkkarit.fi
Insinööritoimisto Kimmo Kaitila Oy Helsinki	Peltiveikot Oy Helsinki	Sportti-Myynti Oy Helsinki
Asianajotoimisto Hedman Partners Oy Helsinki	Lakiasiaintoimisto Kari Uoti Oy Helsinki	Rail Partners Oy Helsinki
Arvo Kokkonen Oy Helsinki	Urheiluhallit Oy Helsinki	Paakkisen Automaalaamo Oy Hollola
LDH-PUTKI OY Hollola www.ldh-putki.fi	T:mi Ari Siivonen Hollola	Tilipym Oy Huittinen
Sähköhuoltopalvelut HekSa Hyvinkää	Hämeenlinnan Osuusmeijeri	Hämeen Rahtipalvelu Oy Lammi
Tapsa Service Oy Tuulos	L-Pelti Ky Hämeenlinna	Kultakeskus Oy Hämeenlinna
Joccis-Air Oy Renko	Voltin Väri Ky 62300 Härmä www.voltinvari.fi	Normet Oy Iisalmi
Kuljetus Timo Hartikainen Oy Iisalmi	Maren Korjaus ja Kuljetus Oy Ilomantsi, www.marenkorjausjakuljetus.fi	Kiitos Sotaveteraaneille Imatralta! Nro:211
Molkentin Oy Imatra	Kuljetus J. Raijas Oy Rautjärvi	Hirvijärven Osuusmeijeri Jalasjärvi
Janakkalan Palvelutalosaatiö	Rakennusentisöintiliike Ukri Oy Janakkala	Kiitos Sotaveteraaneille Jojen kaupungista! Nro:100
KKR Steel Oy Joensuu	Insinööritoimisto Kantelinen Oy Joensuu	Maansiirto ja Soralike M. Levy Oy Joensuu
Kiitos Sotaveteraaneille Juupajoelta! Nro:212 	Kuljetusliike S&O Toivonen Oy Juupajoki	Puistosairaalan Silmälääkärit Oy Jyväskylä
Kontinent Transport Finland Oy Järvenpää	Harrin Purku- ja Kaivuupalvelu Oy Järvenpää	www.ads-group.net
Rautakoski Oy Kalajoki	Kangasalan Autokatsastus Oy Lentola, Kangasala www.kangasalanautokatsastus.fi	Karkkilan Toritaksi Oy Karkkila

Merenkulun historian suurin katastrofi vaati 16 000 kuolonuhria

Tallinnan evakuointi 28-29. elokuuta vuonna 1941 vaati noin 16 000 ihmisuhria.

Kahden vuorokauden aikana, vain silmäkantaman päässä Suomen rannikolta, menehtyi Suomenlahden aaltoihin yli yhdeksänkertainen määrä autolautta Estonian turmassa surmansa saaneiden määrään.

Suomenlahti on myös suurten surujen ja kyynelten meri.

Itsenäisen Suomen historiasa Suomenlahti on vapaan kauppamerenkulun väylänä ollut ikiaikainen yhdysside ja tie muuhun maailmaan sekä kansainvälisen kanssakäymisen väylä henkiseen ja taloudelliseen hyvinvointiin. Nimikkomerellämme on myös murheen murtamat kasvonsa.

Toisen maailmansodan aikana kirjoitettiin Suomenlahdella kyseenalaista sotahistoriaa, kun kahden elokuun lopun vuorokauden aikaan ajoittuu murhenäytelmä, jossa noin kymmenesosa koko toisen maailmansodan aikaisista miinatuhoista tapahtuu

Viron pohjoisrannikolla, Jumindan niemen edustan merialueella.

Amerikkalaisten lähteiden mukaan toisen maailmansodan aikana tuhoutui eri puolilla sotaa käyvän maailman merien miinahavereissa yhteensä kaiken kaikkiaan 534 alusta.

Näistä lähes kuusikymmentä oli erilaisia laivoja, jotka kuuluivat Neuvostoliiton Baltian laivaston esikunnan mahtikäskyllä Liettuasta, Latviasta ja Viirasta Tallinnan lahdelta kootuun saattueeseen. Alusten tarkoitus oli evakuoida saksalaisten mottiin jääneet venäläiset sekä Viirasta Leningradin puolustusta vahvistamaan pakkomobiloitoidut, noin 30 000 virolaista meriteitse Leningradiin.

Osa Barbarossa-suunnitelmaa

Täydelliseen katastrofiin päättynyt Tallinnan evakuointiyritys oli Baltiasta saksalaisen edestä perääntymään joutuneelle puna-armeijalle lopultakin nöyryyttävä ajolähtö.

Hitlerin elintilaopin mukaan Saksan tulisi laajentua nimenomaisesti itään eli silloisen Neuvostoliiton suuntaan, jossa näh-

tiin olevan runsaasti tilaa kasvavalle väestölle, mutta myös runsaat raaka-aineiden, kuten strategisesti tärkeän öljyn varannot.

Hyökkäyksen kolmas vaihe

Kesäkuun 22. päivänä 1941 käynnistynyt suurhyökkäys eteni alussa sotilaallisen täsmällisesti vaiheistettujen tavoitteiden mukaisesti.

Elokuun alussa käynnistynyt hyökkäyksen kolmas vaihe toi taistelut Baltiaan, Itämeren ja lopulta Suomenlahden etelärannalle Viirasta.

Tässä vaiheessa myös Leningradiin pyrkivää 4. panssariarmeijaa täydennettiin keskisen armeijaryhmän panssariyhtymillä.

Yhdistyneet panssarivoimat murtautuivat 8. elokuuta neuvostojoukkojen ryhmytyksen läpi, jolloin 16. armeija eteni koilliseen ja Saksan 18. armeija puhdisti Viron metsäveljien kanssa Viron alueen neuvostojoukoista edeten Peipsijärvelle.

Tallinnaan ilman Stalinin perääntymislupaa jäänyt Neuvostoliiton Baltian laivaston esikunta tukijoukkoinen ja henkilökunta perheineen sekä mm. noin 30 000 miehen vahvuinen kaupunkiin saksalaisten edestä perääntynyt puna-armeijalaisten joukko olivat näin ollen täydellisesti saarroksissa Neuvosto-Viron pääkaupungissa. Syksyinen meritie Leningradiin oli ainoa pakoreitti eristetyin kaupungin väelle.

Saattue kootaan

Punalippuisen Baltian laivaston komentaja, amiraali Vladimir Tributs kuului Neuvostoliiton sotilashierarkiassa korkeisiin aseisiin nousseeseen upseerikuntaan, jolla ei lopultakaan ollut sen enempää kykyä kuin haluakaan tehtävänsä asianmukaiseen hoitamiseen.

Kommunistinen puolue oli se poliittinen selkänöja, johon hän oli voinut uransa aikana tukeutua aseisiin päästäkseen ja niissä pysyäkseen.

Elokuussa 1941 ei ollut amiraalille enää puolueesta eikä poliitikoista apua. Hän olisi tarvinnut avukseen päteviä merisotilaita, mutta jos niitä joidenkin Baltian laivastoon kuuluneiden sota-alusten komentajien joukossa olikin, Tributs itse teki kaikki alaisensaakin kädettömiksi pelätessään hysterisest Stalinin reaktiota tilanteeseen.

Oman aseman pelastaminen ja Stalinilta saatavan evakuointiluvan odottelu maksoi nykyisin käytettävissä olevan tiedon mukaan ainakin 16 000 ihmisen hengen.

Tallinnaan saatiin koottua myös Liettuasta ja Latviasta pa-

Suomalais-saksalaisen salaisen yhteistoimintaosaston johtaja, komentajakapteeni Ilmari Virkki tukialuksena toimineen saaristolaiva s/s Porokalan kannella elokuussa 1941.

risenkymmentä erilaista alusta, jotka liitettiin Viron rannikolta koottuihin saattueen osiin niin, että lopulta 183 täyteen ahdettua erilaista alusta jäänmurtaajista ja rannikon pienistä purjealaivoista suuriin ja uudenaikaisiin sotalaivoihin odotti Tallinnan redillä isä Aurinkoisen lupaa lähteä liikkeelle.

Kun amiraali Tributs viimein luvan sai ja saattue 28 päivänä elokuuta lähti liikkeelle kohti Leningradia, oli kaikki jo myöhäistää.

Suomalais-saksalaiset miinotusosastot olivat amiraalin odotellessa pussittaneet kenenkään häiritsemättä Tallinnassa evakuointiaan odottaneet nyt myös meren puolelta.

Suomen rannikolla sijaitsevan Kalbådagrundin matalan ja Viron pohjoisrannikon Jumindan niemen väliselle kapealle merialueelle oli saksalais-suomalaisin laivastovoimin kylvetty useampaan eri miinakenttään yli 2000 miinaa ja noin 800 raivausestettä, joista pahasti myöhässä olevien evakuointisaattueiden olisi tullut turvaan päästäkseen selviytyä.

Yli 60 alusta ja noin 16 000 ihmistä ei tuosta merimatkaasta koskaan selvinnyt, vaan heidän kohdalokseen tuli huuhtoutua miinakentissä tuhoutuneiden alusten mukana syksyisen Suomenlahden syvyyksiin.

Läpi helvetin portin

Kun epäsuhtainen alusrypäs ja saattue pääsi matkaan, mukana kulki sotalaivoja, joista osa oli

tuon hetken moderneinta taistelulaivakalustoa Suomenlahden merialueella. Niiden oli tarkoitus huolehtia saattueen turvallisuudesta. Hyvin pian kävi kaikille ilmeiseksi, että pelin henki tulisi kuitenkin käytännössä olemaan ”kukin pitääköön huolen itsestään”.

Oli täysin eri asia yrittää navigoida hidasliikkeinen purjealus läpi huonosti raivatuksen kapean väylän kuin liikkuu raivaajien jäljessä herkkäliikkeisillä uusilla ja tehokkailla potkurialuksilla. Niinpä ensimmäiset hitaat purjealukset tuhoutuivat miinaan jo kohta itään suuntautuvalle väylälle käännettyään.

Saattueen edetessä kohti Kerin majakan ja Jumindan niemen merialuetta alkoi olla kaikille selvää, että merimatkaasta hengissä selviäminen olisi täydellistä arpapeliä.

Vanhat ja huonokuntoiset raivaaja-alukset saivat hädin tuskin aikaiseksi parinsadan metrin levyisen aukon miinoitteisiin. Kapea aukko ja eri tavalla liikkuvat ja ohjailtavat alukset merkitsivät lopulta koko saattueen ruuhkautumista keskelle miinoitettua. Täydellisen katastrofin enteet alkoivat olla valmiina, kun kärkisaattue vielä määrättiin yön tulen ankkuroitumaan keskelle miinakenttää.

Ankkuroituneet laivat olivat keskellä miinakenttää jatkuvasti yllä lentävien saksalaisten Stuka-syöksypommittajien, Junkers-pommikoneiden ja Jumindaan niemelle jo ehtineen saksalaisten

Evakuointisaattueiden etujoukkona lähetettiin kohti Leningradia etukomennuskunta, johon kuului mm. Viron tuon ajan suurin alus s/s Eestirand. Alukset joutuivat kuitenkin saksalaisten Stuka-hyökkäysten maaleiksi ja Eestirand sai kaksi syöksypommittajan osumaa vaurioituen pahoin. Aluksen kapteeni Boris Nelke teki kuitenkin nopean ratkaisun ja ajoi laivan Pranglin saaren rantamatalikolle. Aluksen lastina oli mm. Puna-armeijalle elintärkeää sotamateriaalia, Liviko-viinatehtaan pirtua, joten venäläisille kaikkein tärkein oli tietenkin saatava ensimmäiseksi turvaan. Aluksella pommituksessa menehtyneiden hautausmaa muistolaattoineen on Pranglin saarella.

rannikkotykistön sekä vapaana uivien raivaaja-alusten irrottamisen merimiinojen armoilla.

Kerin saaren ja Jumindan edustan merialueesta muodostui tässä tilanteessa todellinen helvetinportti, jonka pääsi lopulta ohittamaan vain osa saattueen aluksista ja niistäkin suuri osa eri tavoin vaurioituneina.

Kolmasosa saattueen laivoista, noin 60 erilaista alusta, tuhoutui Loksalahden edustalla. Ne lepäävät edelleen hylkyinä Suomenlahden syvyyksissä.

Räjähätäneiden alusten joukossa oli mm. kaksi katastrofihetkelä lähes tuliterää hävittäjää, vuoden 1939 lopussa neuvostolaivastolle valmistunutta ja vasta noin vuoden palvelukäytössä ollutta erittäin modernia taistelulaivaa. Lisäksi Viron tuon aikainen kansallinen ylpeys, saattueeseen määrätty ja siinä esikunta-aluksena toiminut matkustaja-alus, s/s VIRONIA lepää edelleen jossakin tuolla saattueen alusten hautausmaalla.

Suomalaiset todistamassa katastrofia

Suomen sodan johto oli jo varhain 1941 hyvin informoitu operaatio Barbarossan tulossa olevista aikatauluista ja vaiheista. Tätä edellytti myös se, että saksalaiset tarvitsivat suomalaisten apua sotaponnisteluissaan kohti Leningradia, nykyistä Pietaria.

Suomalaisella radiotiedustelulla oli mm. oma salainen radioasemansa jo melko varhain kesällä 1941 myös Neuvosto-Viron maaperällä, Viron pohjoisrannikolla. Tällä tiedustelu- ja viestiasemalla toimi yhtenä radistina eräs sotien jälkeisen ajan puolustusvoimien komentajistamme, kenraali Jaakko Valtanen.

Suomen sodanjohto ja erityisesti jääkärikenraali Valteen johtamat meri- ja rannikkopuolustuksen yksiköt olivat hyvin selvillä, mitä eri puolella Suomenlahtea operaatio Barbarossan käynnistymisen jälkeen tapahtui. Myös saksalaiset tarvitsivat tätä informaatiota ja heille sitä myös toimitettiin.

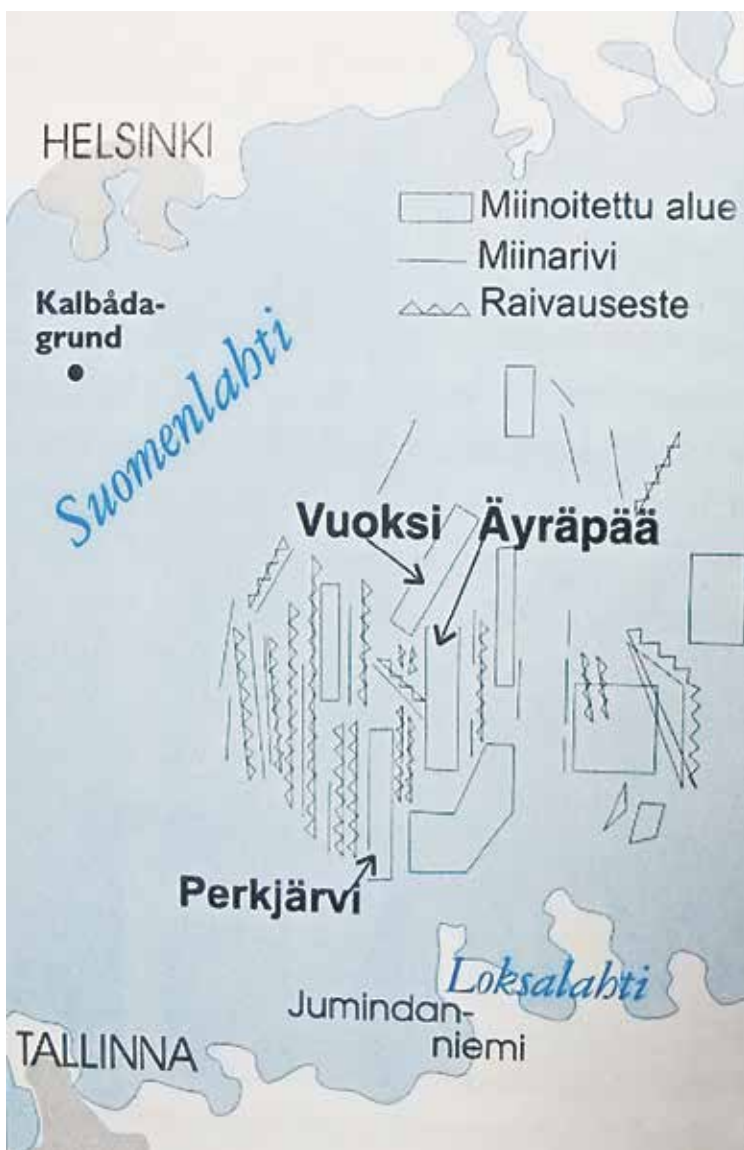
Osasto Virkki

Aitiopaikalla katastrofaalista näytelmää seurasivat kuitenkin laivasto erityisosaston, osasto Virkin miehet. Osasto Virkki oli emäaluksen s/s Porkala ja sen hinauksessa olleet 16 moottorivenettä käsittänyt, saksalaiselle 161. tiedusteluyksikölle alistettu salainen pienyksikkö, joka ylitti Suomenlahden ja asettui Loksalahdelle juuri ennen Tallinnan evakuointisaattueiden liikkeellelähtöä.

Yksikön varsinainen tehtävä tuli myöhemmin olemaan sak-

Viron saarten valtaukseseen aikanaan osallistuneet taistelijat kuljetettiin mantereelta saarille suomalaisilla osasto Virkin moottoriveneillä. s/s Porkalan hinaamat veneet olivat juuri ylittäneet Suomenlahden ja olivat Loksalahdella rantautuneena, kun Tallinnan evakuointisaattueiden alukset tekivät merellä epätoivoista matkaansa kohti Leningradia. Osaston miehet joutivat todistamaan koko merisodankäynnin historian suurimman miinatuhon; yli 60 alusta tuhoutui ja 16 000 ihmistä menehtyi heidän voimatta vaikuttaa tilanteeseen millään tavoin.

Suomalais-saksalaisena yhteistyönä rakennettuihin miinakenttiin ehdittiin sijoittaa n. 2000 miinaa ja ainakin 800 raivausestettä. Suomalaisien lisäksi sulkua rakensivat pikatahtia mm. saksalaisalukset Cobra ja Köningin Luise.

salaisten maihinnousujoukkojen kuljettaminen Viron saarille niiden takaisinvaltauksen yhteydessä.

Tämän salaisen suomalaisyksikön miehet saivat omin silmin todistaa koko toisen maailmansodan suurinta yksittäistä merisodankäynnin miinakatastrofia ja sen myötä 16 000 ihmisen hen-

gen vaatinutta murhenäytelmää syksyisellä Suomenlahdella.

Teksti ja kuvat:
Juha-Matti Martikainen
Kirjoittaja on palkittu tamperelainen tv-dokumentaristi ja kirjailija. Hänen erityisalaansa on lähi- ja sotahistorian "valkoiset läikät".

APTEEKKIPALVELUA SOTAVETERAANEILLE

Alajärvi

Alajärven Apteekki

Keskuskatu 14, 62900 Alajärvi
Puh. 06-557 2249

Hämeenlinna

Marras- joulukuussa 2016 palvelemme myös sunnuntaisin klo 12-16. Tervetuloa!

Jyväskylä

Kyllön Apteekki

Keskussairaalan tie 20, 40620 Jyväskylä
Puh. 010 271 6890

Voionmaan apteekki

Voionmaankatu 9,
Puh. 010 271 6895

Korpilahti

Korpilahden Apteekki

Joensuuntie 2, 41800 Korpilahti
puh. 014-821 775
www.korpilahdenapteekki.fi

Loviisa

Kruunu-apteekki

Kuningattarenkatu 15, 07900 Loviisa
Puh. 019-531 275

Parikkala

Parikkalan 1. Apteekki

puh. 05-430 016

Saaren sivuapteekki

puh. 05-435 255

Veteli

Vetelin Apteekki

Koulutie 63, 69700 Veteli
Puh. 068 621 419
www.vetelinapteekki.fi

Viitasaari

Viitasaaren Apteekki

Postikuja 1, 44500 Viitasaari
puh. 014-577 4700

"Pikkutietoutta kauniista Karjalasta"

Käkisalmi – kaupunki Laatokan rannalla

Kaupunki syntyi muinoin Vuoksen virran suulle tiedon mukaan karjalaisen tai ruotsalaisten rakentaman linnan ympärille. Se rakennettiin ”käen kukunnan osoittamalle paikalle”. Siitä nimi Käkisalmi, ja se mainittiin historiassa ensimmäisen kerran v. 1293. Ennen vuoksen virtausuunnan muuttumista - v. 1818 - linnan ympärillä kuohui mahtava koski.

Käkisalmi on ollut monien sotien ja taisteluiden näyttämönä aina vuoteen 1617, jolloin se Stolbovan rauhassa tuli osaksi Suomea. Vuonna 1710 Käkisalmi Suuren pohjansodan seurauksena joutui venäläisille, jotka isännöivät kaupunkia Suomen itsenäistymiseen asti. Kaupungin asujamisto oli pääasiassa karjalaisia.

Suuresta pohjansodasta 1850-luvulle Käkisalmen linnoutusta isännöi venäläinen varusväki, kunnes linnasta tehtiin ensin vankila ja sitten mielisairaala. Kerrotaan, että Venäjän tsaarit 1700- ja 1800-lukujen vaihteessa säilyttivät linnassa tärkeitä valtiollisia vankeja, joista niin kutsuttu ”nimetön vanki” herätti uteliaisuutta ja huhuja hänen

menneisyydestään ja henkilöllisyydestään.

Käkisalmi oli vanhan Vuoksen aikoina kalastuksesta pääelinkeinonsa saanut yhteisö. Vuoksen/Laatokan valkoinen lohi (Trutta relicta Malmgreniensis) oli lihana ja maultaan erinomainen, vaikka sen paino harvoin ylitti 6-7 kiloa. Kala oli niin kuuluisa, että ennen Ruotsin vallan aikaa Venäjän suuriruhtinaat lähettivät Vuokselle joka vuosi lohennousun aikaan omat kalastajansa, jotka suolasivat saaliin tarkoin määrättyllä tavalla ja kuljettivat sen Moskovaan suuriruhtinaiden ruokapöytiin. Vuoksen virtauksen muututtua kalastus siirtyi Taipaleeseen. Vanha matkakirja vuodelta 1895 kertoo, että ”kalastuksen loppuminen merkitsi Käkisalmen elämän taantumista, kunnes se alkoi uudelleen elpyä nyt päävientitavaranaan karvarinparkki”. On tietoja siitä, että Käkisalmessa oli 1800-luvun lopulla houreinhuone rikoshulluja varten, mikä tarkoittanee edellä mainittua mielisairaala.

Käkisalmi oli suuri varuskuntakaupunki itsenäistymisestämme alkaen. Vapaus sodan/sisällissodan aikana siellä olivat Viipu-

rin Rykmentin I ja III pataljoona, esikunta ja II P olivat Kiviniemessä. Viipurin Rykmentti siirtyi Haminaan ja Käkisalmeen saapui Savon Jääkärirykmentin II P. Sen nimi muuttui v. 1927 Käkisalmen Jääkäripataljoonaksi ja v. 1934 Polkupyöräpataljoona 4:ksi ja v. 1936 Jääkäripataljoona 4:ksi. Myös rykmentin nimi muuttui, olle n välillä Savon Prikaati, mutta muuttui uudelleen Savon Jääkärirykmentiksi. Kuriositeettina mainittakoon, että Käkisalmi oli joskus 1300- ja 1400-luvuilla liettualaisten ruhtinaiden läänityksenä.

Laatokalla oli varsin vahva rannikkotykistö, jota alettiin rakentaa vapaus sodan/ sisällissodan jälkeen, sillä Tarton rauhansopimuksen mukaan Suomi ei saanut siirtää Laatokalle sota-aluksia, joiden kantavuus oli yli 100 tonnia ja joissa oli yli 47 mm:n aseita. Neuvostoliitto puolestaan saattoi tuoda Laatokalle Nevaa pitkin kookkaitakin sota-aluksia. Kun Laatokan pohjoisranta oli syvää, miinoittaminenkaan ei ratkaissut rannikon puolustusta, vaan sen teki vahva rannikkotykistö, jonka linnakkeita - pattereita - olivat etelästä lukien Taipaleen Järisevä ja sisä-

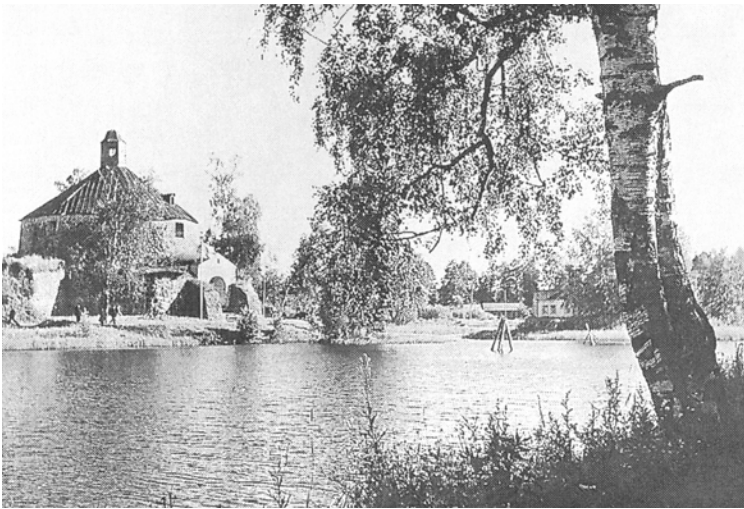
maahan rakennettu Kaarnajoki, Ylläpää, Konevitsa, Sortanlah- ti, Polvana, Käkisalmen lähel- lä Mustaniemi ja Murikka, edel- leen pohjoisempaa Vahtiniemi, Kivisalmi, Kurkijoki ja Heinä- sinmaa (saari), Lahdenpohjas- sa Kelppä, Sortavalassa Haavus, Keljo ja Honkasalo, Impilahdella Pellotsaari ja itärajan tuntumassa Mantsi, Lunkula ja Uuksalonpää.

Puna-armeija ei kyennyt val- taamaan Käkisalmea kummassa- kaan sodassa, ei talvi- eikä jatko- sodassa. Ne oli luovutettava rau- hanteoissa. Moskovan rauhassa

1940 Käkisalmi luovutettiin tu- hoamattomana, mutta armeijam- me edetessä v. 1941 Kannaksella neuvostojoukot tuhosivat mel- kein koko kaupungin. Vuonna 1944 se oli jälleen luovutettava uusille vallanpitäjille.

Anssi Vuorenmaa
Kirjoittaja on helsinkiläinen sotahistorioitsija

Lähteenä myös teos: Kärävät Käkisalmessa. Eripainos teoksesta ”Käkisalmemme” (2001). ISBN 952-5200-30-2.

Käkisalmen linna Pekka Kyytisen kuvaamana.

Rakennusinsinööritoimisto JM-Rakenne Oy Kauhajoki	Kiinnike-Heinonen Oy Kauhajoki	Bruna Byrån Ab Kauniainen
Kemin Matto- ja Maalaustyöt V. Soini Ky Kemi	Automaalaamo Jyrkäs Ky Kemi	Bulktransport Micke Lindroos Kemiönsaari, www.lindroostranspotr.fi
Twinputki Oy Kerava	Trukkihuolto Marjeta Oy Kerava	Sisäilmasepät Oy Kirkkonummi www.sisailmasepat.fi
Kuljetus Leppänen Oy Kittilä	Kuljetusliike E. Kärkkäinen Ky Kiuruvesi	BEST-HALL Kälviä
Kometko Oy Konnevesi	S. KAKKO OY Koski TL	Insinööritoimisto H. Eskelinen Oy Kotka, www.heske.fi
Mikan Automaalaus Oy Kotka	Kotkan Talohuolto Oy Kotka	Autosalpa Oy
Kymen IV-Valmistus Oy Valkeala	Aatsin Kone Oy Valkeala	Jaalan Sora ja Murske Oy Jaala
EB-Auto Oy Kouvola	Logcoy Oy Myllykoski	Puhdistushuolto Pertti Lehtinen Ky Kouvola

Kuopion Woodi Oy Kuopio	SanMat Kunnossapito Oy Kuopio	Savon Kuljetus Oy Kuopio www.savonkuljetus.fi
Lahden Asennustekniikka Ky Lahti	Kiitos Sotaveteraaneille Lahdesta! Nro:216 	Salejärvi Ky Lahti
T:mi Kari Kauvo Lapinjärvi	Transsinkko Oy Lappeenranta	Kiitos Sotaveteraaneille Lappeenrannasta! Nro:209
arkkitehtuuritoimisto riitta ja kari ojala oy Lappeenranta	Koneurakointi Ari Ainoa Joutseno	Premekon Oy Lappeenranta, Joutseno
Kuljetus Pentti Ahola Ky Ylämaa	Etelä-Saimaan Sähkötyö Oy Lappeenranta	www.meriturva.fi
Vilakone Oy Loimaa	Loimaan Seudun Ympäristöhuolto Oy Loimaa	Hoffes El Ab Loviisa
Energiainsinöörit Stagnäs&Nylund Ab Maxmo	Fingeo Oy Mikkeli	Kuomionkoski Oy Ristiina
Mäntän Rengaspiste Oy Mänttä	Lohkoasennus Oy Naantali	Nastolan Yrityspalvelu Oy Nastola
Valtimon Sähkötyö Oy Valtimo	Nordcontact Oy Nurmijärvi -käännöspalveluja-, Suomi,Ruotsi,Englanti ja Venäjä Puh.044-271 1429	Orimattilan Lämpöasennus Oy
Josira Oy Orivesi www.josira.fi	Oulun Palvelusäätiö	Oulun Mekapolar Oy
Kiitos Sotaveteraaneille Oulusta! Nro:215 	Pikapaja Oy Pyhäsalmi, Oulu	HT-Maalaus Oy Oulu
Oy Potoj Trading Ab Parainen	Kuljetusliike Trans-Mantila Ky Parkano	Perniön Saunapalvi Oy
PE LASER Oy Pertunmaa	Kiitos Sotaveteraaneille Pertunmaalta! Nro:214 	Pieksämäen Seudun Talohuolto Oy Pieksämäki
Byggnads Ab Nynäs Rakennus Oy Pietarsaari	Oy Herrfors Ab Pietarsaari	Porin Puutuote Oy Pori
Tiilimäen Romuliike Oy Pori	Auto-Kirmola Oy Pori	Man Project Oy Pori
Kaivinkoneurakointia Petri Mälkiä T:mi Pukkila	Er-Ra Metalli Oy Pöytyä www.tikkurilanromu.fi	Kalatuote Annunen Oy Pattijoki, Raahe

Savottatyömiehestä sissipäälliköksi ja ritariksi

Kun 24-vuotias metsätyö mies Niilo Juhani Korhonen (15.12.1915 Nilsä - 26.9.1943 Rukajärvi) lokakuussa -39 lähti sotaan, ei hän silloin aavistanut, että siitä muodostuisi hänelle elämäntyö ja leipäpuuha pitkiksi ajoiksi. Näin kirjoittaa TK-Upseeri Toivo V. Narva Hakkapeliitta-lehdelle toimittamassaan kirjoituksessa 11.5.1943. Kirjoitusta ei julkaistu. Niilo Korhonen kuoli vartiomiehen luodista, jonka jälkeen Narvan tehtävänä oli myös muis-tokirjoituksen laatiminen.

Narvan kirjoituksessa käydään läpi Marskin ritarin taistelutie ja ritarihakemukseen kirjoitetut perustelut. Niiden mukaan Korhonen oli esimerkillinen johtaja, kylmähermoinen, paineensietokykyinen ja rohkea sotilas. Hän oli koko sodan ajan osoittanut esimerkillistä tahtoa ja taitoa hänelle annettujen tehtävien järkähtämättömään suoritukseen. Hän omasi erinomaisen kouluttaja- ja alaistensa oikeamielisen käsittelytaidon. Johtamaansa joukkueeseen hän oli luonut taistelutaidon ja hengen, joka oli ratkaisevasti vaikuttanut tehtäviensä onnistumiseen ja esimerkillään koko komppaniaan. Korhosen neuvokkuuden avulla olivat vihollisen tappiot muodostuneet huomattaviksi ja puolestaan omat tappiot olivat erittäin vähäiset.

Korhosen joukkueen eräs upeimmista suorituksista kuvataan Narvan jutussa seuraavasti:

– Tammikuun 19. p:nä -42 laskeutui Ontajärven meikäläisten hallussa olevalle puolelle pari vihollisen lentokonetta siinä luulossa, että maihinlasku tapahtui omalle puolelle. Vänr. Korhonen lähti kolmen miehen johtamana etsimään viholliskoneita, löysi ne ja koneet joutuivat meikäläisten haltuun ja lentäjät jäivät vangiksi.

Korhonen toimi talvisodan aikana Pitkärannan suunnalla

Lemmetissä, Nietjärvellä ja Syskyjärvellä rehumestarina, ryhmänjohtajana, 1/2-joukkueenjohtajana sekä mm. opashommissa. Hän kärsi todellisten rintamamiesten seurassa määrätynlaisesta alemmuudentunteesta. Jatkosodassa Korhonen toimi Rukajärvellä 9. ja 7./JR 10:ssa ensin joukkueenjohtajana ja myöhemmin 17.10.1942 alkaen komppanianpäällikkönä.

Korhosesta tehtiin 8.2.43 Ylipäällikön päiväkäskyllä II lk. Mannerheim-ristin ritari. Kunnianosoitus luettiin iltautisten yhteydessä.

Etulinjaan korkea-arvoisia vieraita

Iltautislähetystä seuranneena aamuna Korhosen komentopaikan pihaan, kauas korpeen saapui onnittelemaan rykmentikomentaja, eversti Urho Tähtinen ja pataljoonankomentaja, majuri Erkki Halonen, kaksi sinisiin pukeutunutta hoitajatarsiskoa sekä kirjeenvaihtaja.

Narva kirjoittaa:

– Avara, valoisa hirsikämpä täyttyi häliseivistä vieraista. Korhonen, hiljainen ja vaatimaton mies luonteeltaan, oli vähän hämillään korkeiden ja harvinaisten vieraiden saapumisesta. Pojat sytyttivät räiskyvän kelotulen avaraan tuvan takkaan, korvikepannu pantiin tulelle ja yksi luut-

nantin läheteistä ryhtyi oitis pais-tamaan räiskäleitä vieraille tarjottavaksi. Sairaanhoitajattaret, jotka ensimmäisen kerran elämässään olivat etulinjan komppanianpäällikön vieraina näin kaukana korvessa, olivat ihastuneita kaikesta: kämpästä, lumisesta korvesta, lähettien räiskäleenlaitosta, mutta ennen kaikkea kohteliaasta, vaatimattomasta ”ritaristaan”, tuvan isännästä.

Narva kirjoittaa:

– Eversti tuo koko rykmentin onnittelet suunnan kolmannelle ritarille, rohkealle ja taitavalle sissimiehelle. ”Teidän tekonne puhuvat itse puolestaan”, hän lausuu ”ja menestyksellisten saavutusten rinnalla kauneinta on, että te olette monet kymmenet rohkeat sissi- ja partiomatkanne tehnyt miltei olemattomin omin tappioin. Kun tätä saavutusta vertaa omiin tappioihinne, yksi kaatunut, kolme haavoittunutta, ja te olette oikealla tavalla huolehtinut jokaisesta joukkueenne miehestä ja erittäin taitavasti etukäteen valmistellut matkanne. Olen iloinen saadessani ensimmäisenä onnitella teitä Ylipäällikön teille suomasta korkeasta sotilaallisesta kunniamerkistä.

– Majuri Halonen puhui lyhyesti: ”Korhonen - olen ylpeä teistä ja pojistanne. Kunniamerkki tuli tällä kertaa oikean miehen rintaan. Tämä huomaavaisuuden osoitus ei ole vain koko pataljoonan, se on samalla koko rykmentin asia. Tässä käteni, suo minun puristaa esimiehenäsi ja taistelutoverinasi kättäsi”!

Narva jatkaa:

Korhonen oli vähän liikutettu näistä hänen mielestään turhista ja ylenpalttisista puheista. Hän vastaa puhujille lyhyesti ja yksinkertaisesti.

Luutnantti Niilo Korhonen (vas.) ja vänrikki Jussi Vainio, miehet jotka eivät tunne pelkoa. Rukajärvi 10.8.1942.

– MR-ritarimerkki ei ole suinkaan minun henkilökohtainen voitonmerkkini, vaan myös niiden miesten, joiden kera olen retkeni tehnyt. Harvoin he saavat henkilökohtaisia kunnianosoituksia, mutta ilman heitä ei mikään retkistäni ja niiden tuloksista olisi mahdollinen.

Narva päättää haastattelunsa kuvaukseen seuraavasti: ”Taakse jäävät illansuussa korpi ja sen

keskellä oleva hirsinen, lämmin komentokämpä. Ulkona pihalla seisoo luutn. Korhonen pitkävar-tisissa erälapikkaissaan ja punaisissa rakuunanpöksyissään saattelemassa lähteviä. Vielä viimeiset hyvästisanat ja reet katoavat lumisten puiden pariin mutkai-selle huoltotielle”.

Allekirjoitus
Luutn. Toivo V. Narva

Suomen Marsalkka keskustelee luutnantti Niilo Juhani Korhosen kanssa niistä sotaseikkailuista, joiden ansiosta Korhonen on nimitetty Mannerheim-ristin ritariksi. Kapteeni Rolf Birger Ek vasemmalla ja sotilasmestari Toimi Ovaskainen oikealla seuraavat kiinnostuneina keskustelua. Mikkeli, Päämaja 1.3.1943.

Tässä lainatut asiakirjat löytyivät Toivo V. Narvan pojan Raine Narvan löydettyä kotitaltaan pari vuotta sitten isänsä sota-arkun, joka on ristitty ”Aarrearkuksi”. Se pitää sisällään paljon valokuvia ja negatiiveja tarkkoine selityksineen sekä kirjoitettuja juttuja. Joukossa on huomattava määrä juuri näitä salauspää-töksen alaisia ennen julkaisemattomia. Mikäli Toivo Narva ei olisi vaivautunut tätä Niilo Korhosen haastattelua tekemään, olisi Kohosesta saattanut jäädä elämään hyvinkin toisenlainen kuva. Narvan artikkeli löytyy kokonaisuudessaan Epookki.fi -sivustolta.

Niilo Korhonen oli isäni, kersantti Tauno Tikkasen komppanianpäällikkö. Isäni kuvaa Niilo Korhosta ihmisenä hyvin samoin sanoin kuin Narva. Korhosesta oli myös toinen persoona, mikä tuli vahvasti esille hänen alkoholikäytössään, mikä koitui hänen kohtalokseen 26.9.1943. Ilomantsilainen 1899 syntynyt vartiomies veti kiväärin liipasimesta riitatilanteessa, kun Korhonen ei varoitusta totellut.

Kirjoitus perustuu Toivo Narvan 11.5.43 Hakkapeliitta-lehdelle laatimaan kirjoitukseen. Lyhennelmä Tenho Tikkanen

Suojeluskuntaurheilu vaikutti laaja-alaisesti maanpuolustuskuntoon

Suojeluskuntien urheilu- ja kilpailutoiminnan tarkoitus oli kehittää sotilaallisia ja fyysisiä taitoja, kohottaa ruumiillista ja henkistä kuntoa sekä lisätä toimintatarmoa. Näin se loi samalla pohjaa sotilaitten peruskunnolle ja ryhmähengelle, jotka autoivat selviytymään sodan rasituksissa. Tuon toiminnan myötä koko maassa käynnistyi 1930-luvulla merkittävä urheilupaikkarakentaminen, jonka hyöty jakaantui suojeluskuntien ohella myös lottien ja koululaisten sekä urheiluseurojen urheilutoiminnalle, kiteyttäen tietokirjailija, kapteeni evp. Esko Lammi, joka on kirjoittanut muun muassa puolustusvoimien urheiluhistoriaa käsittelevän laajan teoksen Liike ja tuli sekä useita suojeluskunta- ja lottatoimintaa koskevia historiitteja.

Lammi muistuttaa, että useilla 1930- ja 1940-lukujen nuorilla miehillä ja naisilla oli jo lähtökohtaisesti hyvä fyysinen kunto agraarivaltaisen yhteiskunnan tarjoamien fyysisten töiden vuoksi. Taidot ja fysiikka vahvistuivat Suojeluskuntajärjestön monipuolisen urheilutoiminnan myötä.

Sotilaskilpailujen kehittämistä pohdittiin 1930-luvun alussa erityisessä komiteassa, jossa eversiti N. V. Hersalon ohella tärkeässä roolissa oli tuolloin Suojeluskuntajärjestön urheiluasioita johtanut Tahko Pihkala.

Komitean suosituksista Suojeluskuntajärjestön piirissä käynnistyneen mittavan ja maanlaajuisen kilpailutoiminnan lajeina olivat ampumakilpailut, erilaiset partio- ja ryhmäkohtaiset kilpailut, hiihto-, juoksu- ja suunnistuskilpailut sekä pesäpallo-ottelut. Hyppymäkiä rakentamisen myötä mäkihypyssä kehittyi suosittu urheilulaji.

Suojeluskuntajärjestöllä oli toimintaa niin paikallis- ja piiri-

Hiihtomestaruuskilpailujen ohjelmalehtinen, Tyrnävän seudun Museo.

tasolla kuin myös valtakunnallisesti. Se oli tuolloin maan suurin urheiluorganisaatio yli 100 000 jäsenellään. Kisoja oli aina Suojeluskuntajärjestön mestaruuskilpailuja myöten.

Lotilla omaa urheilutoimintaa

Lammin mukaan maanpuolustuksen kannalta erityisen merkittävää oli satsaus ampumaurheiluun.

Paikalliset suojeluskunnat rakensivat yli 500 ampumaraata eri puolille maata ja samaan aikaan järjestö hankki lähes 100 000 sotilaskivääriä suojeluskunnille, jotta ampumatoimintaa voitiin kehittää. Suojeluskuntien harjoittama ampumatoiminta paikkasi merkittävästi sitä sotilastaitojen puutetta, mitä armeija ei kyennyt reserviläisilleen tarjoamaan vähäisten kertausharjoitusten vuoksi. Suojeluskuntien 100 000 sotilaskivääriä olivat myös tärkeä lisävoima talvisodan joukoille.

Suojeluskuntajärjestöllä oli ensin omaa naistoimintaa, mut-

ta vuonna 1924 perustettiin erillinen Lotta Svärd -yhdistys, jolla oli suojeluskuntien tapaan omat piiri- ja paikallisyhdistyksensä. Tahko Pihkalan vastustuksesta huolimatta Lotta Svärd -yhdistyksessä käynnistettiin oma urheilutoiminta. Se sisälsi lähinnä hiihtoa, kävelyä ja voimistelua eri asteisine harrastusmerkkisuorituksineen.

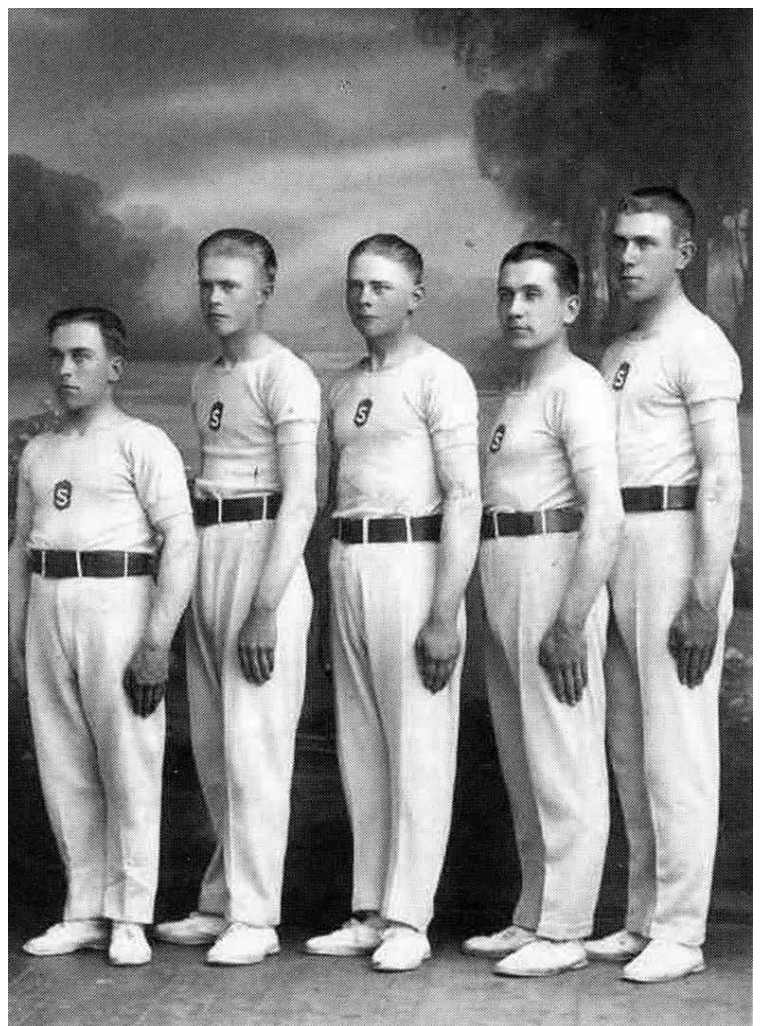
Lottien 1930-luvun puolivälissä alkaneet valtakunnalliset hiihtokilpailut vastasivat tasoltaan hyvinkin SM-kilpailuja. Lottien harjoittamalla urheilutoiminnalla oli ylipäätään erityisen tärkeä rooli siinä, että suomalainen tyttö- ja naisurheilu alkoi päästä esiin.

Lammin mukaan juuri suojeluskuntaurheilu loi 1930-luvulla maahan ensimmäiset massaurheilutapahtumat. Järjestön mestaruuskilpailut vastasivat niin suuruudeltaan kuin tasoltaan SM-kilpailuja. Esimerkiksi talvimestaruuskilpailuissa kilpailtiin yksilöhiihtojen ohella viestihiihdossa ja mäkihypyssä. Suojeluskuntien tarjoamat kilpailu- ja urheilutapahtumat vetivät paikallisella tasolla urheilutoiminnan piiriin merkittäviä joukkoja nuoria.

Koululiikuntahan päättyi tuohon aikaan yli 80 prosentilla nuorista jo noin 12-vuotiaana, kun oppivelvollisuus päättyi neljaluokkaisessa kansakoulussa. Lisäksi suojeluskuntajärjestön toimesta koulutettiin urheiluohjaajia, jotka ohjasivat paikallisten suojeluskuntien toimintaa. Maakuntaviestihiihdotkin saivat alkunsa suojeluskuntajärjestön ansiosta.

Siirtymää uusille sukupolville

Suojeluskuntajärjestön omistuksessa oli urheilukenttiä, ampumaratoja, hyppymäkiä, kunto-

Suodenniemen sk-voimistelijoita: Väinö Kulku, Lauri Uusitalo, Väinö Pöös, Lauri Pälä ja Artturi Mäkinen. Kuva: Suodenniemen sk-kuvat.

ratoja ja urheiluvälineitä. Vuoden 1944 lopulla tapahtuneen Suojeluskuntajärjestön lakkauttamisen yhteydessä sen omaisuus siirtyi erilaisten järjestelyjen jälkeen paikallisille urheilu- ja nuorisoseuroille, tukiyhdistyksille, säätiöille sekä muille vastaaville taholle.

Näin suojeluskuntien harjoittama urheilutoiminta jatkoi kulkuaan mahdollisuuksien luojana uusille sukupolville. Ampumaharrastus koki kuitenkin melkoisen suoneniskun, kun aseet takavarikoitiin armeijan varikoihin. Parhaassa tapauksessa ampumaradat päätyivät lopulta paikallisten metsästysseurojen käyttöön.

Monissa suojeluskuntienkin ohjelmaan kuuluneissa ja esiin nostamissa lajeissa ja kilpailuvoissa kisataan nykyäänkin. Esimerkiksi Jukolan viestin juuret ovat 1930-luvun ensimmäisissä yösuunnistuskilpailuissa. Ampumahiihto luotiin 1930-luvulla so-

tilastaitojen kehittämiseksi. Sittemmin siitä kehittyi maailmanlaajuinen kilpailumuoto. Tahko Pihkalan kehittämä pesäpallo on säilynyt merkittävänä kansallisen pelimuotona.

Puolustusvoimien urheilutoiminta oli erillään Suojeluskuntajärjestön urheilutoiminnasta.

Niillä oli ainoastaan joitakin materiaaliyhteistoimintoja kilpailujen järjestämisiin liittyen, joten suojeluskuntajärjestön lakkauttaminen ei käytännössä vaikuttanut puolustusvoimien urheilutoiminnan sisältöön tai muotoon. Nykyään maanpuolustusta tukevaa urheilutoimintaa harjoittavat lähes kaikki urheiluliitot, esimerkiksi Suomen Sotilasurheiluliitto ja Reserviläisurheiluliitto.

Jouni Unkuri
Kirjoittaja on helsinkiläinen toimittaja

Mäkihypyn seuraajat Kukkurissa 1936. Kuva: Tyrnävän seudun Museo.

Respecta

SOTAHISTORIA

Mannerheimin uskosta

Uskoiko Mannerheim? Miten sen näkyi?

Tähän ennen tutkimatto-
maan aiheeseen tietokir-
jailija Paavo Friman on
perehtynyt. Suomen marsalkka
Carl Gustaf Mannerheim ei ole
Frimanille vieras, sillä hän on
tutkinut Mannerheimia noin nel-
lisenkymmentä vuotta. Hän on
myös kirjoittanut Mannerhei-
mista useampia teoksia, pitänyt
lukuisia näyttelyitä ja esitelmää
sekä ollut noin viisitoista vuotta
Marsalkka Mannerheimin perin-
neseuran puheenjohtajana. Frim-
an on toiminut myös oppaana
marsalkkamme saappaanjäljillä
eri puolilla Suomea ja Pietarissa.
Hänen Mannerheim-kokoelmas-
saan on yli 250 Mannerheim-ai-
heista teosta, yli 1 000 postikort-
tia ja 60 mitalia. Hänellä onkin
sitä, mistä ammentaa.

– Mannerheim palveli kolme-
kymmentä vuotta Venäjän kei-
sarikunnan armeijassa, jossa hän
osallistui Venäjän–Japanin -so-
taan ja ensimmäiseen maailman-
sotaan ja yleni kenraaliluutnan-
tiksi. Hän toimi ylipäällikkönä
jokaisessa Suomen itsenäisyyden
ajan neljässä sodassa, oli kak-
si kertaa valtiomme päämiehe-
nä, ja hänet nimitettiin Suomen
marsalkaksi. Sotien jälkeen hän
luotsasi maamme rauhaan. Tämä
rauha on saanut jatkoa aina tähän
päivään saakka, Friman toteaa.

Mannerheimista on kirjoitettu

Kenttäpiispa Johannes Björklund ylipäällikön vieraana 26.10.1941. Ti-
laisuudessa Mannerheim luovutti Suomen ensimmäiselle kenttäpiis-
palle piispanristin.

runsaasti, mutta hänen uskostaan
on kirjoitettu vähän tai ei lain-
kaan. Juuri tämä aihe on alkanut
kiinnostaa Mannerheim-tutkija
Frimania. Mannerheimin päivä-
käskyistä löytyy useita uskonnol-
lisia kohtia. Ehkä kuuluisin kuu-
luu: ”Me taistelemme kodin, us-
konnon ja isänmaan puolesta”.
Tämän päiväkäskyn hän antoi 1.
joulukuuta 1939, kun talvisota oli
juuri alkanut. Päiväkäskyn sanat
”koti, uskonto ja isänmaa” löyty-
vät tänäkin päivänä useista suo-
malaisista muistomerkeistä.

– Mannerheim puhuu päivä-

käskyissään Korkeimman johda-
tuksesta, Korkeimman kaitsel-
muksesta ja Korkeimman avus-
ta. Korkein tarkoittaa Jumalaa ja
Jumalan ihmisiin kohdistamaa
suojelusta ja ohjausta, toteaa Frim-
an viitaten *Suomen kielen sana-
kirjaan*.

– Mannerheim puhui Juma-
lasta, kun tuli välirauha: ”Juma-
la Suomea suojelkoon”, Friman
toteaa.

Mannerheim myös rohkai-
see Eestin kansaa päiväkäsky-
sään 16. elokuuta 1944 seuraavas-
ti: ”Antakoon Kaitselmus apunsa
Teille ja koko Eestin kansalle”.
Hän tiesi, ettei muita auttajia ol-
lut ja että veljeskansamme tulisi
kokemaan kovia puna-armeijan
miehittäessä maan toistamiseen.

Friman jatkaa, että brittiläi-
sen sotahistorioitsijan J. E. O.
Screenin mielestä Mannerheim
oli sotilaana fatalisti, joka uskoi,
että korkeimmat voimat ohjaavat
kohtaloitamme. Hänen mielestään
onkin ymmärrettävää, että
Mannerheim vetosi usein puheis-
saan Kaikkivaltiaan apuun.

Sielunmessu Arapovan puolesta

Mannerheimin sai kuulla tii-
kerinjahtimatallaan Intiassa
vuonna 1936, että hänen enti-
nen puolisonsa Anastasia Arapo-
va oli kuollut Pariisissa. Suomeen
palattuun hän meni yksin Hel-
singin Pyhän Kolminaisuuden
kirkkoon, joka sijaitsee Tuomio-
kirkon takana. Siellä hän polvis-
tui ortodoksisen tavan mukaan
rukoilemaan yksin kirkkokyntti-
löiden lämpimässä valossa sielun-
messun entisen vaimonsa Ana-
stasian sielun puolesta.

Mannerheim teki sielunmes-
sun, vaikka puolisoiden välit eivät
vuonna 1892 solmitun avioliiton
jälkeen olleet aina lämpimät. Vi-
rallisesti liitto kesti vuoteen 1919
asti, mutta käytännössä se oli kat-
kennut jo 1900-luvun alkupuolella.

Mannerheimin ja Anasta-
sia Arapovan Pyhien Sakariaan

Presidentti Mannerheim luovutti laakeriseppeleen juutalaisten san-
karivainajien kunniaksi 6.12.1944 Helsingin juutalaisen seurakunnan
synagogassa. Seppelleen otti vastaan seurakunnan puheenjohtaja L.
Wainstein.

ja Elisabetin ortodoksista vih-
kikirkkoa ei Pietarissa enää ole.
Kirkko tuhouttiin Stalinin kirk-
koihin ja uskovaisia kohtaan
suunnatun vainon mainingeissa.
Heidät vihittiin myös luterilaisen
uskontunnustuksen kaavan mu-
kaisesti Mannerheimin ja hänen
vaimonsa ystävien kanssa sala-
neuvos Ivan Zvegintsevin talossa.

Luterilainen vai ortodoksi?

Vaikka Mannerheim osallistui-
kin tällä tavoin entisen puoli-
sonsa sielunmessuun, hänen us-
konnollisuutensa pohjautui lute-
rilaisuuteen. Tämä näkyy hänen
vuoden 1951 *Muistelmissaan*,
joissa hän toteaa seuraavasti:
”Yksimielisesti ja järkyttämät-
tä pidämme kiinni niistä arvois-
ta, isiltä peritystä uskosta, isän-
maanrakkaudesta, päättäväisyy-
destä...”

– ”Isiltä peritystä uskosta” vii-
taa selkeästi meidän omaan lute-
rilaiseen uskomme. Mielestäni
hänellä oli vahva arvostus lute-
rilaista kirkkoamme ja kirkon
edustamaa arvomaailmaa koh-
taan, Friman toteaa.

Mannerheim osallistui lukui-
siin ortodoksisiin jumalanpalve-
luksiin ja kenttähartauksiin pal-
vellessaan Chevalierkaartissa,
keisarillisen Venäjän eliittijou-
kossa, maan arvostetuimmassa
joukko-osastossa, jossa ortodok-
siset menot olivat yksi tärkeä osa
palvelusta.

Valatilaisuudessa valan vannot-
jat ryhmittäytyivät uskontokunnit-
tain. Rykmentin papin edessä sei-
soi ortodoksien ryhmä, luterilai-
set pastorinsa kanssa, katolilaiset
pappinsa kanssa ja juutalaiset ja
muslimit omine ryhmineen. Vala
vannottiin oman tunnustuksen
mukaisesti. Ketään ei siis pako-
tettu ortodoksisuuteen.

– Tätä keisarillisen armeijan
uskonnonvapautta on tutkinut
Vera von Fersen mainiossa ja upe-
assa tietokirjassaan *Chevalier-
kaarti – Mannerheimin rykment-
ti*, Friman kertoo.

Kirjeissään Mannerheim käyt-

ti joskus ortodoksisen kirkon sa-
nontatapoja. Ortodoksisten kirk-
kojen kauneus ja jumalanpal-
velusten juhlava mutta herkkä
tunnelma tekivät vaikutuksen
myös Mannerheimiin.

Mannerheim toimi Pietarissa
myös hovitali hallinnon erityi-
sistä toimeksiantoista vastaavana
esikuntaupseerina. Hänen velvol-
lisuutenaan oli tällöin muun mu-
assa auttaa Käsintekemättömän
Vapahtajan kirkon kirkkoherraa
ja kirkonvanhinta esimerkiksi ta-
louskysymyksissä.

– Hänellä oli tarkka määrätty
paikka tämän kirkon kirkonme-
noissa erään pylvään vieressä. Ky-
seinen kirkko on vielä olemassa,
ja olen käynyt siellä monta kertaa,
Friman kertoo.

Kun Mannerheim taisteli Ve-
näjä–Japanin -sodassa vuonna
1904, hän kirjoitti päiväkirjaan-
sa: ”Chevalierkaartin upseerit
lahjoittivat minulle varsin kau-
niin Kristus-ikonin, jota voi kan-
taa kaulassa. Sen toiselle puolelle
oli kaiverrettu *Chevalierkaartin
siunausta vuoden 1904 sotaan*”.

Mannerheim piti chevalier-
kaartilaisuuden perintöä kunni-
assa elämänsä loppuun saakka.
Hän oli yhteydessä entisiin che-
valierkaartilaisiin koko elämänsä
ajan. Kaarti kävi myös kovia tais-
teluja, joista esimerkkinä on en-
simmäinen maailmansota, jossa
Mannerheimkin taisteli ja sai ur-
hoollisuudestaan keisarillisen Ve-
näjä–Japanin -sodan kunniamerkin,
Pyhän Yrjön ritarikun-
nan ritarimerkin vuonna 1914.
Kunniamerkki on Venäjällä vie-
läkin erittäin arvostettu.

Kaartilaisuuden lisäksi ken-
raalimajuri Mannerheim kuului
myös keisarin seurueeseen, mikä
edellytti Mannerheimin osallis-
tumista merkittäviin valtiollisiin
tilaisuuksiin.

Ei fanaatikko

Uskonnon suhteen Mannerheim
ei ollut fanaatikko. Hän kunni-
oitti ja arvosti eri uskontoja.

– Erikoinen piirre jatkoso-

Suuri sotilas ja valtiomies on lähtenyt viimeisen kerran Helsingin Tuo-
miokirkosta. Matka päättyi aseveljien viereen Hietaniemen sankari-
hautausmaalle 4.2.1951.

dassamme oli se, että juutalaiset ja saksalaiset taistelivat rintamallamme rinnakkain. Missään muualla maailmassa tällaista ei tapahtunut, ja esimerkiksi amerikkalaisten on vaikea uskoa tätä.

Suomen juutalaisia kuoli talvi- ja jatkosodassa kaikkiaan kaksikymmentäkolme. Mannerheim osallistui näiden sankarivainajien muistojuhlaan Helsingin juutalaisen seurakunnan synagogassa itsenäisyyspäivänä 1944. Hän luovutti tilaisuudessa juutalais-synagogaan laakeriseppeleen ja päiväkäskyn ”Isänmaan äideille yhteisesti omistetusta Vapaudenrististä”. Tämä sama kunnianosoitus koristaa eduskunnan valtiotalia sekä kirkkojemme seinäiä kautta Suomen.

Tilaisuudessa synagogan rabbi luki seuraavan Mannerheimille osoitetun rukouksen: ”Kaikkivaltias Jumala ja maailman Hallitsija. Anna jumalallinen varjelukseksi ja tukeksi presidentille, Suomen Marsalkka vapaaherra Carl Gustaf Mannerheimille, jonka puolesta Sinua rukoilemme maan uskollisina kansalaisina, niin kuin lapset rukoilevat isänsä puolesta.”

Mannerheim, joka toimi tällöin Suomen presidenttinä, saapui tilaisuuteen juutalaisten rintamamiesten kunniakujaa pitkin. Muistojumalanpalvelus oli tehnyt häneen syvän vaikutuksen. Saarnan sanoma ja tilaisuuden kauneus viipyivät Mannerheimin mielessä kauan. On pitkälti Mannerheimin ansiota, että Suomen juutalaisten keskusliitto saattoi julkaista vuonna 1944 muistion juutalaisten tilanteesta sodan aikana. Siinä todettiin, että sodan aikana ”Suomen juutalaisten vapauksia ja oikeuksia ei millään tavoin loukattu”.

Kenttäpapiston merkitys

Mannerheimin avioliitosta Anastasia Arapovan kanssa syntyi

kaksi lasta: Anastasie ja Sophie. Anastasien mukaan hänen isänsä oli pyytännyt ennen toista maailmansotaa, että tytär lukisi esirukouksia Suomen puolesta. Mannerheim tiesi jo 1930-luvulla, että tulisi sota, johon Suomi joutuisi mukaan. Valitettavasti Suomen valtiojohto ja monet muutkaan tahot eivät uskoneet puolustusneuvoston puheenjohtajaa Mannerheimia.

– Monet sodat itse käyneenä ja paljon haavoittuneita ja kuolevia nähneenä Mannerheim tiesi, mikä merkitys uskonnolla oli kuoleville miehille ja heidän omaisilleen. Talvisotaan kutsuttiinkin mukaan kenttäpapeiksi noin kolmesataa pappia. Mannerheim arvosti ja piti tärkeänä sotilaitensa ja upseeristonsa sielunhoitoa. Hän oli tässä asiassa jatkuvasti yhteydessä kenttäpapistoon ja muisti myös aina kiittää ja palkita heitä, Friman kertoo.

Ylipäällikkö Mannerheim puuttui myös eri uskontokuntien kunnioittamiseen, kun Suomi miehitti suureksi osaksi ortodoksista Itä-Karjalaa: ”Sotilaille on selvitettävä väestön kuuluvan kreikkalaiskatoliseen uskontokuntaan. Sen papistoa on kohdeltava tahdikkaasti. Väestön uskonnollisia menoja on pidettävä arvossa”.

Yksin siunattavana ja esirukousta pyytämässä

Vapaussodan jälkeen vuonna 1918 valtionhoitajana toiminut Mannerheim pyysi Turussa arkipiispa Gustaf Johanssonia siunaamaan hänet virkaansa. Mannerheim polvistui arkipiispan eteen, joka laski kätensä valtionhoitajan pään päälle anoen, että tämä ”vastuunalainen toimi suoritettaisiin Jumalan kunniaksi ja isänmaan onneksi”.

Mannerheim halusi, että tehty

Kenttäpiispa Brjörklund luovuttaa ylipäällikkö Mannerheimille ensimmäisen suomenkielisen Raamatun faksimilepainoksen päämajassa vuonna 1942.

siunaus pidettäisiin salassa ja yksityisenä asiana. Sellaiseksi se olisi jäänytkin, ellei rovasti Elias W. Pentti olisi paljastanut sitä Mannerheimin kuoleman jälkeen.

Mannerheim kävi seurueineen myös vuosina 1932 ja 1934 Valamon ja Konevitsan luostareissa, jotka kuuluivat tällöin Suomelle. Valamossa hänet vastaanotti papismunkki Jefremin ja Konevitsassa igumeeni Mavrik. Valamossa Mannerheim halusi käydä sytyttämässä kynttilän Jumalanäidin ikonin eteen, ja myös Konevitsassa hän halusi sytyttää muutamaa kynttilän kokonaan helmilä ja kalliilla kivillä kirjaillun Jumalanäidin ikonin eteen. Tämän ikonin oli tuonut Athos-vuorelta viitankantajamunkki Arseni. Molemmissa paikoissa Mannerheim halusi sytyttää kynttilät yksin, omassa rauhassaan.

Elon ilta

Mannerheim oli jo 77-vuotias, kun hänet jatkosodan päätyttyä nimitettiin Tasavallan presidentiksi vuonna 1944. Hän erosi presidentin tehtävästään vuonna 1946 ja vietti eläkevuotensa ja

hoiti terveyttään enimmäkseen Sveitsin Montreux’ssa, Genev-järven rannalla sijaitsevassa Glicon sur Territet’n kylässä Valmontin klinikalla. Hän kävi elämänsä viimeisinä vuosina myös usein iltajumalanpalveluksessa alueella sijainneessa venäläisortodoksisessa kirkossa.

Jalkaväenkenraali Erik Heinrichsin mukaan Mannerheim oli todennut noin vuotta ennen kuolemaansa pohtiessaan elämän ja kuoleman kysymyksiä ja maallisen vaelluksena päättymistä: ”On vaikeata käsittää, että kaiken on loputtava, kerta kaikkiaan loputtava – eikä jatkoa ole. Mutta vaikeata on myös käsittää, missä muodossa jatko olisi mahdollinen.”

Myöhemmissä elämänsä vaiheissaan sairauksien koettelema Mannerheim esitti hautajaisiaan varten kaksi toivomusta: että hänen viimeinen hevosensa Käthy olisi mukana hautajaissaattueessa ja että hänet haudattaisiin virkapuvussaan. Mukaan tuli myös hänen kultainen ristinsä, joka oli hänen sydämensä puolella. Tämä on vanha ortodoksinen tapa.

Suomen marsalkka, tasavallan presidentti Carl Gustaf Mannerheim kutsuttiin viimeiseen iltahuutoon Sveitsissä 28. tammikuuta vuonna 1951. Eduskunnan puhemies K. A. Fagerholm totesi Mannerheimin siunaustilaisuudessa Helsingin Tuomiokirkossa 4. helmikuuta 1951:

Loistavana tulee hänen nimensä säilymään sotilaallisten mainetekojen historiassa. Mutta yhtä ylevän kunniapaikan on asiakirjoissa saava hänen rauhantyönsä valtiomiehenä. Kukaan toinen ei ole hänen laillaan joutunut tarttumaan isänmaan kohtaloihin ratkaisun hetkellä. Kallisarvoinen on perintönsä, jonka hän jättää vaalittavaksemme. Tämä perintö on isänmaan vapaus ja itsenäisyys – hänen oman elämänsä johtotähdet.

– Mielestäni voidaan todeta, että johtotähtenä Mannerheimilla oli myös usko Jumalaan – miten syvä ja minkälaisena se esiintyi, sen tietävät vain Korkein Kaitselmus ja marsalkkamme, tietokirjailija, Mannerheim-tutkija Paavo Friman sanoo.

Artikkeli on julkaistu kirjassa: Tarja Lappalainen: Se oli yhtä tulihelvettiä. Talvi- ja jatkosodan kasvot.

Lähteet: Paavo Frimanin haastattelut Kuvat: Paavo Frimanin arkisto.

Brödtorp Plantskolor Raasepori www.brodtorp.fi	www.etelavartiointi.fi	HSP-Putkitustekniikka Oy Rauma
Lapin Lattiamestarit Oy Rovaniemi	JL-Rikotus Oy Seinäjoki	Sorioin Oy Pikkala, Siuntio
Stainless Team Finland Oy Suonenjoki	T:mi Ari Jortikka Säkylä	JPT Jaskari Oy Köyliö
Kiitos Sotaveteraaneille Tammisaarelta! Nro:210	Mepco Oy Tampere	Tampereen Messut Oy Tampere
AV-Palvelut Tykkimies Oy Tampere	Turtolan Kaivin Oy Tampere	Insinööritoimisto Comatec Oy www.comatec.fi
Kalevan Isännöiti Oy Tampere	Kalevan Lukio Tampere	Tampereen Keskustekniikka Oy Tampere www.keskustekniikka.fi

SOTAHISTORIA

Suomen juutalaiset sotaveteraanit Suomi-kuvan rakentajina

Suomen juutalaisten sotaveteraanijohdistuksen puheenjohtajan, juuri 100 vuotta täyttäneen Aron Livsonin taannoinen poismeno ja vanhimman Salomon Altschulerin 103-vuotis syntymäpäivä palauttivat mieleeni seuraavia muistikuvia työuraltani.

Juutalaisväestömme osallistui yhteiseen puolustustaisteluun vuosina 1939-1945. Tuolloin juutalaiseen vähemmistöön kuului runsaat 1500 kansalaista. Sotatoimiin osallistui noin 330 miestä ja 20 naista lottina ja sairaanhoitajina. Taistelukentillä kaatui 23 sotilasta ja haavoittui lukuisia. Lyhyt päässä lasku osoittaa, että väkilukuun suhteutettuna määrä oli "kantasuomalaisia" suurempi. He siis tekivät lojaalisti ja kunnialla velvollisuutensa; käpykaartista heitä ei löytynyt. Suomalainen identiteetti, tahto puolustaa itsenäisyyttä ja vapautta ratkaisivat valinnan. Presidentti ja marsalkka Mannerheim antoi tästä arvovaltaisen tunnustuksen kunnioittamalla juutalaisten sankarivainajiemme muistotilaisuutta Helsingin synagogassa itsenäisyyspäivänä 1944.

Israelin valtionpäämies Suomeen

Työskentelin Suomen suurlähettiläänä Israelissa 1989-1993. Toi-

mikaudellani presidentti Chaim Herzog puolisoineen suoritti – historian ensimmäisenä ja toistaiseksi viimeisenä Israelin valtionpäämiehenä – valtiovierailun Suomeen toukokuussa 1990 presidentti ja rouva Mauno Koiviston kutsusta. Valmisteluista vastasivat Suomen osalta normaalin työnjaon mukaisesti lähinnä presidentin kanslia, ulkoasiainministeriö ja suurlähetystö, joka myös laati pääosan puheluonnoksista ja taustamuistioista presidenttiä varten. Tuloksellista yhteistyötä edesauttoi olennaisesti se, että 1. adjutantti, everstiluutnantti ja tuleva kenraaliluutnantti **Esa Tarvainen** tunsikin erinomaisesti Israelin jo aikaisemmilta komennuksiltaan. Koordinaatio ja järjestelyt toimivat ongelmitta, vaikka tämä valtiovierailu oli poikkeuksellisen vaativa; monilla käytännön yksityiskohdillaakin oli usein poliittinen ulottuvuutensa.

Kävin hyvissä ajoin esittelemässä ohjelmaehdotuksen presidentti Herzogin kansliapäällikkö Nissan Limorille. Se sisälsi tietenkin kaikki asiaan kuuluvat seremoniat, kuten seppeleenlasku Hietaniemen sankarihauდან ja marsalkka Mannerheimin muistomerkeillä. Lisäksi oli kunniakäynti juutalaisten sankarivainajien omalle muistomerkillle.

Kansliapäällikön ensireaktio oli varauksettoman myönteinen. Pidin kuitenkin korrektina mainita, että Suomen juutalainen väestöryhmä oli maailmassa tiettävästi ainoa, joka taisteli isänmaansa itsenäisyyden puolesta liittoutuneita so. Neuvostoliittoa vastaan – myös Englanti ja kansainyhteisö olivat julistaneet sotatilan joulukuussa 1941. Hieman vaivautuneena ystäväni Limor sanoi alistavansa tämän ohjelmakohdan korkean esimiehensä päätettäväksi.

Tiesin, että puhuimme historiallisesti ja poliittisesti varsin delikaatista asiakokonaisuudesta. Jos kunniakäynnistä olisi levinnyt tieto virheellisessä muodossa, se ylittäisi sensaationa maailman median uutiskynnyksen, esimerkiksi otsikolla: "Israelin presidentti kunnioittaa natsien liittolaisina sotineiden juutalaisotilaiden muistoa"!!! Kysymyksessä olisi tietenkin ollut totaalin valhe, mutta käyttökelpoinen argumentti kansainvälisessä propagandasodassa. Lupasin toimittaa välittömästi kansliapäällikölle presidenttiä varten englanninkielisen tietopaketin: Hannu Rautkallion tutkimuksen *Suomen juutalainen aseveljeys* ja pari Max Jakobsonin artikkelia Suomen asemasta ja liikkumatilasta maailmansodan ristipaineissa.

Veteraanit mukana vierailussa

Talvisotamme on aina ollut Israelissa arvostettu, jopa esikuva siitä, että pienikin kansakunta kykenee puolustautumaan suuremman naapurimaan aggressiota vastaan. Sen sijaan kuva jatkosodasta oli epämääräisempi; Suomen valintojen reaalipoliittisia taustoja enempää kuin sotilaspoliittisen aseman erikoislaatuisuutta ei tunnettu. Suursodan asetelma nähtiin mustavalkoisena: Saksa ja sen liittolaiset vastaan liittoutuneet. Vain suppeissa asiantuntijapiireissä tiedettiin, että Suomi oli – kuten asia formuloitiin – "erikoistapaus" ja "kanssasotija". Suomea ei Teheranin huippukokouksessa 1943 luettu niihin Saksan liittolaisiin, joilta vaadittaisiin ehdotonta antautumista. Ero oli hiuksenhieno, kuitenkin poliittinen signaali. USA:n ja Suomen välillä säilyivät diplomaattiset suhteet aina kesän 1944 ns. Ribbentrop-sopimukseen saakka eikä Washington julistanut koskaan sotatilaa, kuten Englanti. Yhdysvalloissa – myös Lontoossa – myönnettiin kaikessa hiljaisuudessa, että Suomi demokratiana taisteli itsenäisyytensä ja vapautensa, ei Saksan hegemonian puolesta.

Selostin kansliapäällikölle sotavuosiemme kansainvälis-poliittista problematiikkaa, joka ei ymmärrettävästi ollut hänelle kovin

Israelin presidentti Chaim Herzog laski seppeleen Suomen juutalaisten sankarivainajien muistomerkillle Helsingin Hietaniemen hautausmaalla.

Suomen Marsalkka kaatuneiden juutalaisotilaiden muistotilaisuudessa Helsingin synagogassa Itsenäisyyspäivänä 1944. Taustalla kenraalimajuri Heikki Kekoni ja A.E.Martola sekä adjutantit. Kuva on edelleen kunniapaikalla synagogassa.

tuttua. Professori L.A.Puntilan entisenä oppilaana ja poliittisen historian harrastajana tiesin siitä ainakin pääkohdat. Valtaenemistö kannatti hallituksen linjauksia eikä Suomessa ollut varteen otettavaa vastanrintaliikettä. Kansalaisoikeudet ja –velvollisuudet koskivat yhtäläisesti kaikkia.

Yhtään juutalaista kansalaistamme ei luovutettu; sitä koskevat tunnustelut torjuttiin.

Tunnetut kahdeksan Viron saksalaishallinnolle luovutettua juutalaista eivät olleet Suomen kansalaisia, vaan maahan tulleita pakolaisia, mikä ei tietenkään poista syyllisyyttä tähän häpeälliseen päätökseen. Lähinnä ministerien Väinö Tannerin ja K.A.Fagerholmin ansiosta – presidentti Risto Rytin ja Mannerheimin tuella – J.W.Rangellin hallitus keskeytti muut suunnitelmat luovutuksista. Sodan jälkeen Maailman Juutalaiskongressi julkisti kiitoksen siitä, että Suomi ainoana Saksan rinnalla taistelleena maana oli kunnioittanut ihmis-oikeuksia.

Muistan Limorin kiinnostuksen, kun kerroin, että päämajan

suostumuksella Suomen itärintamalla, Aunuksen Syvärillä toimi asemasodan aikana kenttäsynagoga, vieläpä aivan kenraaliluutnantti Erwin Engelbrechtin komentaman saksalaisen 163. jalkaväkidivisioonan läheisyydessä.

Juutalaisotilaille oli vahvistettu oikeus rintamatilan-teen salliessa saapua juma-lanpalveluksiin.

Saksalaiset pitivät synagogaa suomalaisten sisäisenä asiana, mitä se tietenkin olikin. Todettakoon, että objektiivisen tutkimustiedon mukaan juutalaistausten sotilaidemme suhde saksalaisiin aseveljiin oli yleisesti ottaen asiallisen yhteistyökykyinen, ehkä korrektiin varautunut ja joskus monijakoinen. Samaa voitiin sanoa saksalaisten asennoitumisesta. Esimerkkejä löytyi ääripäistä, mutta tiedossa ei ole keskinäisiä välikohtauksia. Sodankäynti yhteistä vihollista vastaan oli ensisijainen eikä synty-perä ollut mikään vedenjakaja, vaikka Saksan antisemitistinen rotupolitiikka oli puolin ja toisin tiedossa.

Pian keskustelumme jälkeen kansliapäällikkö soitti ja välitti presidentin hyväksyvät kiitokset

Lukuisilla Vapaudenristeillä palkittu ja suuresti ansioitunut rintamaupseeri, kapteeni Salomon Klass (oik.) keskustelussa Kiestingissä armeijakunnan komentajansa kenraalimajuri Hj Siilasvuon kanssa. Klass kielletty juutalaisena jo myönnetyistä Rautarististä. Sotatoimissa yhteistyö saksalaisten kanssa toimi moitteettomasti.

ohjelmasta. Sain vielä tavata henkilökohtaisesti presidentin ennen vierailua; hän oli tehnyt "kotiläksynsä" ja minuun teki vaikutuksen, kuinka systemaattisesti hän oli perehtynyt maamme historiaan ja sen sotilaspoliittiseen asemaan. Presidentti Herzog oli brittiläisen yliopistokoulutuksen kasvatti, Israelin puolustusvoimien kenraali ja entinen tiedustelupäällikkö sekä kansainvälisen politiikan huippuasiantuntija ja kirjoittaja.

Toukokuun aurinkoisena päivänä vuonna 1990 ilmassa oli "historian siipien suhinaa", kun saimme todistaa Israelin valtionpäämiehen historiallista käyntiä kaatuneiden muistomerkeillä. Kaartin pataljoona huolehti sotilaallisista kunniavartioista. Juutalaiset veteraanimme muo-

dostivat hautausmaallaan oman ryhdikkään rivistönsä ja tekivät rintamakunnian presidentti Herzog'ille, joka kätteli heitä jokaista. Kansliapäällikkö Limor muisteli vielä jälkeensä, että käynnit sankarihaudoilla tekivät suuren vaikutuksen. Saman tote- si itse presidenttikin minulle tarjoamallaan "kiitoslounaalla". Sorraaniä ei mediasta kuulunut; ilmeisesti oikeaa tietoa oli mennyt perille tai sitten tapahtumaan ei osattu kiinnittää huomiota. Presidentti ja Rouva Koivisto olivat huomaavaisesti kutsuneet valtio- vierailun juhlaillalliselle myös juutalaisten sotaveteraaniyhdistyksen silloisen puheenjohtajan, reservin kapteeni **Josef Lefkon** ja ansioituneen sihteerin, sotaveteraani **Harry Matson**.

Valtiovierailu vahvisti osaltaan Suomi-kuvaa itsenäisenä, läntisenä demokra- tiana.

Se palveli laajemminkin Suomen kansallista etua siinä suomettumisväitteiden torjuntataistelussa, jota diplomatiamme kävi jatkuvasti, tosin jo murentuvan kylmän sodan ilmapiirissä. Epäilemättä ulkomaiset lähetystöt Helsingissä analysoivat seikka- peräisesti vierailua raporteissaan omille hallituksilleen. Suomen kannalta loppusaldo oli myönteinen – eikä vähiten siitä syys- tä, että valtionpäämiesten väliset keskustelut käytiin rakentavassa ja ystävällisessä hengessä; ne olivat hyödyllisiä ja informatiivisia, vaikeistakin asioista puhuttiin

Kenttäsynagoga Syvärillä, vain muutaman kilometrin etäisyydellä etulinjasta. Kuvassa myös idean isä JR 24:ssä palvellut Isak Smolar, joka myöhemmin toimi myös juutalaisten sotaveteraaniyhdistyksen puheenjohtajana. Hänen poikansa Rony Smolar, suomalaisille tutuksi tullut YLE:n pitkäaikainen Lähi-idän kirjeenvaihtaja johtaa nykyisin yhdistyksen perinnetyötä.

Kenttäsynagoga – Sholkan Shul

Papiston rintamalla antama sielunhoitotyö oli tärkeä sodan aikana. Vähälukuisuutensa takia juutalaisilla rintamasotilaille ei ollut omaa sielunhoitajaa tai kenttäpappia. He joutuivat järjestämään hartaudenharjoituksensa itse. Sotilasviranomaiset suhtautuivat ymmärryksellä juutalaisotilaiden uskonnollisiin tarpeisiin, ja heille myönnettiin mahdollisuuksien mukaan lomaa juutalaisten pyhäpäivinä, jotka oli vahvistettu päämajan määräyksellä.

Tässä hengessä juutalaisotilaille järjestyi myös tilaisuus käydä Syvärin rintamalinjalle perustetussa kenttäsynagogassa.

Tämän "Sholkan shuliksi" kutsutun kenttäsynagogan perusti vain muutaman kilometrin päähän etulinjasta JR 24:ssä palvellut Isak Smolar Syvärille, aivan saksalaisdivisioona Engelbrechtin naapuriin. Synagoga toimi teltasta ja vanerista tehdystä rakennelmasta, mihin oli saatu kamiina ja ikkunat.

Synagoga oli juutalaisotilaiden kohtaamispaikka, jonne sa- pattina tultiin pitkien matkojen

takaa hiihtäen, jopa ratsain. Sotilaille meni virallinen lupa voida sapattina osallistua kenttäsynagogan hartaustilaisuuksiin. Useimmat halusivat tavata siellä ystäviään ja veljiään sekä vaihtaa sotakokemuksia.

Synagogassa pidettiin yleensä täydelliset jumalanpalvelukset ja siellä luettiin jopa *Toorasta*, jonka Helsingin seurakunta oli sotilailleen lahjoittanut.

Kaikki olivat sitä mieltä, että synagoga antoi heille voimaa täyttää tehtävänsä suomalaisina sotilaina.

Erityisesti rintamaosuudella, missä oli saksalaisia sotilaita, tämä kenttäsynagoga oli natsi-Saksan valtapiirissä harvinainen ilmentys.

Se kiinnosti myös suomalaisia sotilaita ja upseereja ja moni kävi pelkästä uteliaisuudesta siinä vierailemassa. Saksalaisilla ei ollut mitään juutalaisotilaiden uskonnonharjoitusta vastaan. Jotkut hyväksyivät sen ja osoittivat itsekin kiinnostusta tätä outoa ilmiötä kohtaan. He eivät pitäneet synagogaa provokaationa, vaikka kotimaassa Saksa tuhosi kiih-

keästi kaiken juutalaisuuteen liittyvän.

Saksalaiset eivät missään vaiheessa yrittäneet häpäistä rintamasynagogaa, eikä siitä aiheutunut mitään välikohtauksia vaikka juutalaisotilaat olivat päivittäin tekemisissä vieraiden aseveljien kanssa.

Rintamalla Wermachtin sotilaat eivät aluksi tahtoneet uskoa, että joutuivat taistelemaan rinta rinnan juutalaisotilaiden kanssa. Myöhemmin he kuitenkin pitivät synagogaa Suomen sisäisenä asiana, jota piti kunnioittaa ja johon ei ollut oikeutta puuttua. Edes Saksan Suomessa ollut sodanjohdanto tai maan diplomaattiedustus eivät ryhtyneet synagogan lakkauttamiseksi mihinkään toimenpiteisiin. "Sholkan shul" ja sen juutalaiset sotilaat olivat uskaliaasti ylittäneet rotumuurin, jonka Hitlerin Saksa muualla oli sotilailleen rakentanut. Suomalaista rintamasynagogaa on pidetty niin harvinaisena, että siitä on kirjoitettu kansainvälisessä lehdistössä vielä vuosikymmeniä myöhemmin.

avoimesti. Agendalla oli luottamuksellisesti Leningradin alueen juutalaisten emigraatio Israeliin Suomenkin kautta. Tästä ei ymmärrettävästi tiedotettu julkisuuteen.

Veteraanit antavat informaatiota

Israelin välimerelliseen lämpöön oli muuttanut suomalaisia, joukossa toistakymmentä sotaveteraania. Kun Suomella ei ollut Israelissa sotilasasiamiestä, kyläkin korkeita upseereja YK:n tehtävissä, päätin järjestää residenssissä 4. kesäkuuta 1991 Puolustusvoimien lippupäivän johdosta vastaanoton. Kunniavieraina olivat sotaveteraanimme, jotka kunniamerkit rinnassaan saapuivat tilaisuuteen. Lisäksi paikalla oli mm. Israelin puolustusvoimien johdon edustajia, suomalaisia YK-upseereja ja suomalaisen siirtokunnan jäseniä. Tervetulomallena tarjottiin kuohujuoman sijasta ranskalaista laatukonjakkia ja viitaten veteraaneihin sanoin lyhyessä puheessani: "Rintamalla saitte Mannerheimin syntymäpäivänä tarkoin mitatun annoksen "leikattua konjakkia". Ajat ovat ainakin siinä suhteessa parantuneet, että nyt on tarjolla aitoa rypäletuotetta ". Tämä kevensi tunnelmaa ja jatko sujui leppoisasti.

Vapauden mitalit ja ristit kilsivät veteraanien rinnassa.

Hakaristisymboliikka herätti luonnollisesti kysymyksiä. Kuulin vierestä, kuinka asiantuntevasti eräs Suomen juutalainen sotaveteraani, lääkintämajuri selosti israelilaisupseerille kunniamerkkiensä historiaa ja ettei suomalaisella hakaristillä ollut mitään tekemistä myöhempien natsitunnusten kanssa.

Siitä sukeutui laajempaa keskustelua jatkosodasta, erityisesti juutalaisten maanmiestemme roolista ja tuntemuksista - ottaen huomioon, että jo rintamallekin oli vähitellen tihkunut tietoja joukkomurhasta Saksan miehittämällä alueilla. Poliitiikkamme sai lisäuskottavuutta, kun "altavastajana" oli nimenomaan Suomen juutalainen majuri. Tämäkin oli tärkeää Suomen mainetta ajatellen.

Pekka J. Korvenheimo

Kirjoittaja on Sotaveteraaniliiton neuvottelukunnan jäsen

LAAJA VALIKOIMA ARJEN APUVÄLINEITÄ

PYYDÄ ILMAINEN POSTIMYYNTIKUVASTO

MEDIPLAST FENNO OY TERVEYDENHUOLLON ERIKOISKAUPPA fennokauppa.fi ☎ 09 276 360

KENTÄLTÄ

Kokoelmassa näkyvät sota- ja kotirintaman koettelemukset

Kestilän Sotaveteraaniyhdistyksen puheenjohtaja **Seppo Karppinen** ja Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin perinyhteyshenkilö **Paavo Kurttila**, vanhat tutut, ovat heti tavatessaan Karppisen pihalla olevan 76 K 36 kanuunan kimpussa. Se on talvisodan aikainen Suomussalmella sotasaaaliina saatu tykki, joka kunnostettiin myöhempää käyttöä varten. Paavo kääntää putkea oikeaan suuntaan ja Seppo asettelee koron oikeaksi.

– Tuliasemassa meillä on turvallista, tulenjohtajalla on vaikeampaa, mutta vaikeinta on olla tulen alla, tuumailevat ”tykkimiehet”.

Seppo Karppinen on todellinen sotahistorioitsija. Hän on vuosikymmenien ajan kerännyt kaikenlaista sota- ja sota-ajan materiaalia, eniten viime sotien ai-

kaista tavaraa. Työväkää on ollut valtava. Tavaraita on tuhansia.

– Siihen on mennyt paljon aikaa ja paljon omaa rahaa, tuumaa elämäntyönsä, 35 vuotta opettajana Kestilässä toiminut Karppinen.

Karppisen kiinnostuksen kohteena on ollut esimerkiksi 1900–1980 Suomessa kehitetyt yli 60 erilaista asetyyppiä, kiväärit ja pistoolit. Sota-aikana oli käytössä edellisten lisäksi yli sata ulkomailla kehitettyä asetta.

– Niitä on vaikea saada, minkä takia on täytynyt keskittyä muuhun materiaaliin, kertoo Karppinen.

Monet keräilyretket ovat suuntautuneet taistelupaikoille Kuhmoon, Suomussalmelle ja Uhtuaan. Retkiä Venäjän puolelle Karppinen on tehnyt 1990-luvulla useita. Hankintaretkistä

Karppinen luopui 2005, kun naapurimaahan viranomaiset rupesivat kohteliaasti kuulustelemaan matkojen tarkoituksia. Tavarat piti jättää rajan taakse, mitä nyt jotakin pientä lähti mukaan. Viisumeja ei kuitenkaan ole myöhemminkään evätty.

– Minulle jokaisella esineellä on oma tarinansa, joka on enemmän kuin esine sinänsä. Kun katson esimerkiksi noita Norma-kotelossa olevia säännöstelykortteja, näen sodan jälkeisen ajan tavarapulan. Tavaroiden saantia rajoitettiin yli viidelläkymmenellä säännöstelykortilla. Vaikka pulaa oli kaikesta, siitä huolimatta varauduttiin mahdolliseen vihollisen miehitykseen hajasijoittamalla ympäri maata noin 35 000 sisin varusteet.

Karppinen ottaa käteensä vihoksen, johon on kyrillisin aakkosin kirjoitettu Sortavalassa 22. leirille 30.9.1941 tuotujen venäläisten sotavankien nimet.

– Ei tämä ole pelkkä vihkonen. Siinä on joukko nuoria miehiä ja poikasiakin, jotka pääsivät oikeisiin töihin Hukanmäkeen. Heidän myöhemmän ajan kohtalonsa olisi mukava tietää.

Karppinen kaivelee laatikkoa, joka on täynnä sotilastilannekarttoja. Karttojen joukosta löytyy pahvinen vetoomus:

**Toverit Suomen Sotilaat!
Meillä on apraatti valmiina
Yhdistäkää tapsin päät. Me
kerromme teille totuuden
Saksalaisista taistelijoista.**

Pahvi on löydetty Kiestingistä vuonna 1942.

– Tapsin päitä ei yhdistetty, vaikka totuutta olisi vihollisen halunnut kertoa, tuumailee Karppinen.

Monilla tavoilla vihollinen halusi vaikuttaa suomalaisten mielialoihin, mutta halpaan propagandaan eivät suomalaiset sortuneet.

Sotaveteraanityössä Karppinen on ollut yhtäjaksoisesti yli 31 vuotta. Merkittävänä saavutuksena hän pitää veteraanikirjaa *Muistamme sankarit seudun tään*. Siinä olevan tiedon keruuseen ja käsittelyyn hän osallistui suurella innolla. Kirjaa Karppinen on pitänyt koulussaan lähes oppikirjana veteraaniperinteestä kertoessaan.

Vuosikymmenien aikana kerätty kokoelma on mykistävän suuri. Karppinen vaatimattomana miehenä ei tahdo nostaa sitä ylivertaiseksi.

– Näen yksittäisten tavaroiden kokonaisuuden. Näen kokonaisuudessa suomalaisten vapauden tahdon voiman sota- ja kotirin-

taman koettelemuksissa, samoin kuin sen sitkeyden, jolla isänmaa sotien jälkeen jälleenrakennettiin.

Kestilän tienoo peittyy syksyiseen sumuun. Karppinen suojaa kanuunan liikkuvat osat kosteudelta.

– Ehkäpä tulevana suvena täytyy tehdä vielä muutama mielessä pyörinyt keruuretki, jos vain kunto sen sallii. Veteraanien perintö velvoittaa, puhlee sotahistorioitsija.

Karppista askarruttaa, mihin kaikki kerätty tavarat joutuvat hänen jälkeensä. Kokoelma on niin suuri ja merkittävä, että niille täytyisi löytyä arvokas paikka. Veteraaniperinteen vaaliminen sen vaatii.

**Teksti: Paavo Kurttila
Kuvat: Markku Tervonen**

Tykkimiehet Seppo Karppanen (oik.) ja Paavo Kurttila kanuunan 76 K 36 kimpussa.

Seppo Karppinen esittelee neuvostopropagandaa, jolla yritettiin vaikuttaa suomalaisten mielialoihin.

Yhdistyksen 50-vuotisjuhla Pudasjärvellä

Sunnuntaina 9.10. kokoontuivat Pudasjärven sotaveteraanit sekä heidän läheisensä ja ystävänsä juhlimaan yhdistyksen 50-vuotista toimintaa. Juhlallisuudet aloitettiin Pudasjärven seurakuntatalossa vietetyllä yhteisellä Jumalanpalvelusmessulla, jonka jälkeen lähetettiin ha-vuseppelitervehdys sankarivainajien hautamuistomerkillä. Sen ympärillä on 432 sankarivainajan muistolaatat. Pudasjärvellä 2500:sta sotiimme osallistuneista nuorista miehistä lähes viidenes menetti taisteluissa henkensä. Se kertoo raskaasta, väkilukuun suhteutettuna koko maatakin ajatellen yhdestä raskaimmasta sodan uhrauksesta.

Pudasjärven hirsikoulukam-puksessa vietetyssä juhlassa juhlapuheen piti Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin perinnevas-taava **Paavo Kurttila**. Puhees-

saan hän nosti esille viime sotiemme raskaita menetyksiä, mutta myös arvokasta voittoa, jolla Suomi säilytti valtiollisen itsenäisyytensä sekä siihen liittyvät vapaudet ja oikeudet; ”sanomisen, kirjoittamisen, liikkumisen ja kokoontumisen vapauden, oikeuden sosiaaliseen ja yhteisvastuulliseen turvaan ja ihmisarvoiseen kohteluun. Joskus tuntuu siltä, ettemme aina anna arvoa näille asioille”.

Puheissa ja tervehdyksissä korostettiin, että veteraanijärjestön tavoitteiden ja kaikkinaisen veteraanien tukityön kärki tulee edelleenkin olla kohdennettuna lähes yksinomaan veteraanien monipuoliseen apuun ja tukeen. Tukitoiminnan tulee jatkua niin kauan kuin keskuudessamme on yksikin sotiemme veteraani, hänen aviopuolisonsa tai leskensä. Toiminnan toiseksi painoalueeksi on vahvistumassa perinne-

työ. Sen tavoitteena ja tehtävänä on vaalia ja säilyttää sotaveteraanien ja veteraanisukupolven työn ja taistelun arvo ja merkitys sekä siirtää se elävänä tuleville sukupolville.

Lukiolainen **Olga Oinas-Panuma** vetosi puheenvuorossaan nuoriin, että jokaisella olisi veteraanistävää, jota voisi käydä tervehtimässä, auttelemassa ja häneltä myös saamassa arvokasta elämänoppia ja -viisautta.

Niin veteraanienne tuki- kuin perinnetyönkin ytimenä korostettiin Kalervo Hämäläisen Veteraanin iltahuuto -laulun kertosäkeen velvoittavaa vetoomusta: ”Hoivatkaa - muistakaa - kertokaa - himmetä ei muistot saa”.

**Teksti: Paavo Pikkuaho
Pudasjärven Sotaveteraanit ry:n
puheenjohtaja
Kuva: Martta Oinas-Panuma**

Nuoren puheenvuoron käyttäjä Olga Oinas-Panuma ja 92-vuotias veteraanistäväänsä Kaarlo Haapakoski.

Tunnelmasta toiseen – Hankasalmi juhli puolivuosisataa

Hankasalmen Sotaveteraanit ry. juhli viiden vuosikymmenen täyttymistä Revontulussa.

Salintäyteinen juhliaviesjoukko pääsi musiikkiesitysten kautta mukaan moniin eri tunnelmiin marssilauluista tuutuluihin.

Juhlan aloitti Ilmavoimien soittokunta musiikkikapteeni **Raimo Ovaskan** johdolla Juhlar-marssilla Isänmaalle. Juhlaväen toivotti tervetulleeksi Hankasalmen Sotaveteraanien puheenjohtaja **Martti Pyykkönen** ja syytti kynttilän poisnuikkuneiden veteraanien muistoksi.

Hankasalmen Veteraanilaulajat aloitti **Kimmo Tuurin** johdolla Vartiassa-laululla. Hankasalmelaisten **Vieno Kalliolan** sanoittamaan ja **Jorma Rissasen** säveltämään Muistojen marssiin säestyksen toi Ilmavoimien soittokunta.

Hankasalmen kunnan ja seurakunnan tervehdysten jälkeen Konneveden reserviläiskuoro Ilmavoimien soittokunnan säestämänä toi naapuriyhdistyksen onnittelet musiikkiesityksillä.

Puolustusvoimien tervehdysten esitti Ilmasotakoulun johtaja eversti **Kimmo Hyvärinen**.

Uusiin tunnelmiin vei juhlaväkeä **Leena Silvast Anu Iivarisen** säestäessä kanteleella Tuutulaululla Itä-Karjalasta ja Laps' olen köyhän, kauniin Karjalan.

Juhlapuheessaan maakuntajohtaja **Tapani Mattila** korosti selkeästi veteraanien merkitystä ensin itsenäisyyden säilyttäjinä, sitten nykyisen hyvinvointi-Suomen perustan luojina ja rakentajina, mitä me rauhanajan Suomessa eläneet emme saa unohtaa.

Teksti: Paavo Valkonen

Kuva: Tanja Huuskonen

Kaikille paikalla olleille lotille ja veteraaneille ojennettiin ruusut.

Varrella virran

Rovaniemen Sotaveteraanit ry. ja Lapin sotilassoittokunta järjestivät 14. kerran yhteislaulutilaisuuden ”Varrella virran” 10.8. Koskenrannassa Konttisen kesäteatterissa. Yhteislaulutilaisuudessa päällikkökapellimestari, musiikkimajuri **Juha Ketola** toimi esilaulujana ja juontajana.

Musiikkimajuri **Jaakko Nuri-la** johti soittokuntaa. Tilaisuus päätettiin seisaaltaan laulettuun ”Veteraanin iltahuutoon”. Laulujen sanavihkosta valmistettiin 150 kappaletta. Kaikille osallistujille ei vihkosta riittänyt, vaan ne loppuivat kesken.

Puolustusvoimauudistukseen

liittyen Lapin sotilassoittokunnan vahvuus on nyt edellä mainittujen johtajien lisäksi 32 soittajaa. Lapin sotilassoittokunta on EU:n pohjoisin soittokunta.

Teksti ja kuva: Heikki Haapala

Kemijoen varrella, keskellä Rovaniemen kaupunkia nautittiin yhteislaulusta.

Perinnetyötä ja tulevaisuuden suunnittelua

Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin lokakuisen neuvottelupäivän aluksi liiton puheenjohtaja **Erkki Heikkinen** tapasi Valkealan Sanomien päätoimittaja **Auli Kousan** yhdessä piirin puheenjohtaja **Arto Mikkosen** ja toiminnanjohtaja **Toivo Hartikaisen** kanssa. Tapaamisen aikana käsiteltiin liiton ja piirin keskeisiä haasteita ja tulevaisuuden tehtäviä.

Päiväohjelman alussa oli yhteistyökumppaneiden ja aktiivitoimijoiden palkitseminen.

Piirin perinnetyön vastaava **Eero Mattila** esitteli piirin perinnetyön suunnitelman. Käytännön toimet työn jatkolle on aloitettu. Suunnitelmissa on kol-

men perinneyhdistyksen perustaminen. Sosiaalineuvoja **Eila Kohopää** valotti omassa puheenvuorossaan määrärahojen käyttöä ja kuntien kanssa tehtävän yhteistyön merkitystä. Toivo Hartikaisen osuudessa käsiteltiin tulevaisuuden haasteita. Esitykset herättivät vilkasta keskustelua.

Liiton puheenjohtaja **Erkki Heikkinen** toi omassa puheenvuorossaan esille liiton tulevaisuuden haasteet ja arvostuksen veteraanityötä kohtaan.

Neuvottelupäivän tilaisuuteen osallistuivat kaikkien yhdistysten ja useiden kerhojen edustajat.

Teksti ja kuva: Toivo Hartikainen

Liiton kultaisella ansioristillä palkittiin Jaakko Leppänen (vas.), Kai Holmberg ja Marja-Leena Pässilä ja ansiomitalilla Kymenlaakson Reserviupseeripiirin pitkäaikainen puheenjohtaja Pasi Laari ja Kaakkois-Suomen Aluetoimiston päällikkö, evl Esa Hyytiäinen. Huomionosoitukset luovuttivat Erkki Heikkinen ja Arto Mikkonen.

Kiitos kaikista uhrauksista

Vaikka minä synnyin vuosikymmeniä sodan päättymisen jälkeen, tiedän, että se oli vaikeaa aikaa, totesi Eemeli Laine puheenvuorossaan.

Uudenmaan seutukunnallista kirkkopäivää vietettiin Riihimäen Keskuskirkossa 3.9.2016. Messun aluksi kirkkoherra **Sirpa Viherä** toivotti vieraat tervetulleeksi. Liturgina toimi rovasti **Kalervo Huttunen** ja päivän lukukappaleen luki sotaveteraani, opetusneuvos **Lasse Österdahl**. Kenttäpiispa **Pekka Särkiö** muisteli saarnassaan uhrauksia, joita 75 vuotta sitten so-

tiemme veteraanit antoivat isänmaaan hyväksi.

Päiväjuhlan avaussanoissa rovasti **Martti Toivanen** muistutti, että veteraanit ovat eläviä sotiemme muistomerkkejä ja sankarihaudat pysyviä muistomerkkejä. Juhlapuheen piti kenraalimajuri **Veli-Pekka Parkatti**.

Nuorten tervehdyksessä Hyvinkään nuorisovaltuuston puheenjohtaja **Eemeli Laine** kiitti nuorten puolesta veteraaneja uhrauksista, joita he tekivät isänmaamme hyväksi. Puheessaan hän käsitteli nuoren silmin sotajan tapahtumia unohtamatta kotirintaman panosta. Lopuksi hän välitti kahden haastattelemansa sotaveteraanin kiitokset siitä, että veteraaneista on pidetty hyvää huolta.

Tilaisuuksissa ilahduttivat musiikillaan Riihimäen Mieslaulajat sekä kanttorit **Erkki Hannonen** ja **Kari Marjaranta**. Päiväjuhlan päätössanat lausui rovasti **Seppo Väättäinen**.

Teksti ja kuva: Jouko Kaivonurmi

KENTÄLTÄ

Pirkanmaan kuntapäivä osoitti keskustelun tarpeen

Pirkanmaan Sotaveteraanipiiri ry järjesti yhteisen, vuosittain pidettävän tapaamisen Pirkanmaan alueen sotaveteraanijärjestyksille ja pirkanmaalaisten kuntien edustajille 22.9. Vammalassa. Sastamalaan oli kokoontunut 18 kuntien tai kuntayhtymien edustajaa sekä 57 sotaveteraanijärjestöjen edustajaa.

Yhteistyötä vaaditaan

Kun piirin puheenjohtaja **Pasi Alho** oli toivottanut väen tervetulleeksi, kertoi kaupunginjohtaja **Jarkko Malmberg** Sastamalan kaupungin historiasta ja toiminnasta.

Päivän pääaiheina olivat tietysti veteraanien hyvinvoinnin turvaaminen ja kotiin vietävät palvelut. Kaikki puhujat totesivat suunnan olevan hyvä, kun valtio kolminkertaisti veteraanien palvelurahan. Ongelmaksi koetaan nyt, miten rahat saadaan käytettyä.

Kuntien edustajat käyttivät runsaasti puheenvuoroja ja aika tuntui loppuvan kesken. Enemmänkin olisi selvästi ollut mielenkiintoa kuulla eri kuntien tavoista toimia veteraanien hyväksi. Vinkkejä hyviin toimintatapoihin kaivattiin myös.

Kunnat yleensä huolehtivat kuntoutuspuolesta melko hyvin, mutta kotiin vietävien palveluiden suhteen käytännöt ja varojen käyttö eroavat suuresti eri kunnissa.

Sosiaalisihiteeri **Anni Grundström** muistutti, että veteraanit ovat erityisryhmä vanhusväestössä ja heillä on erityisuuksia. Heillä on kuitenkin vaikeuksia

Keskustelu kävi vilkkaana myös kahvi- ja ruokatauoilla.

löytää tietoa tarvitsemistaan palveluista, oikeuksistaan ja toimintamahdollisuuksistaan. Lähivuodet tulevat olemaan kaikkein vaativimmat kotona selviytymisen ja laadukkaan kuntoutuksen ja hoidon kannalta.

Pirkanmaalla asui elokuun lopussa vielä 1 413 sotaveteraania. Anni Grundström painotti, että erityisesti riskiryhmään kuuluvien veteraanien tarpeet tulisi huomioida. Näitä ovat yksin asuvat ja huonosti liikkumaan pääsevät sekä ne pariskunnat, joissa molemmat ovat heikossa kunnossa ja yrittävät huolehtia toinen toisistaan.

Toimintaa vielä joitakin vuosia

Tilaisuudessa puhuttiin myös Pirkanmaan Sotaveteraanipiirin tulevaisuudesta. Piirissä on tällä hetkellä 34 yhdistystä 22 kunnan alueella. Näillä näkymin viisi yhdistystä lopettaa vuoden 2018 loppuun mennessä, mutta kolme

neljäsosaa yhdistyksistä suunnittelee jatkavansa ainakin vuoteen 2020 asti.

Myös Pirkanmaan Sotaveteraanipiiri jatkaa vuoteen 2020 asti. Sen jälkeinen tulevaisuus näyttää epävarmalta, sillä piirin varat riittävät vain tuohon vuoteen asti.

Perinneaikakauteen siirtymistä silmällä pitäen Pirkanmaa on jaettu kuuteen yhteistoimintaluokkaan, jotka aikanaan muodostavat alueellisia perinneyhdistyksiä.

Kuitenkin niin kauan kuin sotaveteraaneja on keskuudessamme, on yhdistysten päätehtävä selkeästi veteraanien, heidän puolisoitensa ja leskiensä tukitoiminta, totesi piirin puheenjohtaja Pasi Alho iltapäivän puheenvuorossaan.

Teksti: Johanna Vuori

Pirkanmaan Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja

Kuva: Pekka Maaranen

Keski-Pohjanmaalla avustajan palveluja on mahdollista saada enemmän

Veteraaniavustajat ovat Keski-Pohjanmaalla käyneet avustamassa veteraaneja ja heidän leskiään näiden kodeissa jo kohta kuuden vuoden ajan. Nyt on joilakin paikkakunnilla asiakkaita niin vähän, että veteraaneilla ja heidän leskillään olisi mahdollista saada palvelua useammin.

Hanke toimii Keski-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin alueella: Kalajoki-, Lestijoki- ja Perhonjokilaaksossa yhteensä 13 kunnan alueella: Kalajoki (mukaan lukien Himanka ja Rautio), Alavieska, Ylivieska, Nivala, Haapajärvi, Pyhäjärvi, Reisjärvi, Sievi, Kannus, Toholampi, Kaustinen, Halsua ja Kokkolan kaupungin

alueelta mukana ovat Lohtaja, Kälviä ja Ullava.

Avustaja tekee niitä tehtäviä, joita kuntien kotihoito ei voi enää tehdä. Hän auttaa arjen askareissa, kuten siivouksessa, ikkunan pesussa, ruuanlaitossa ja leipomisessa. Hän on ulkoilu- ja puhekaverina tai käy tarvittaessa asioilla kaupassa tai apteekissa. Tämä helpottaa vanhusten mahdollisuuksia asua kotona mahdollisimman pitkään. Avustaja vii ppy asiakkaan luona kaksi-kolme tuntia kerrallaan noin kahden viikon välein.

Yhteyshenkilö: projektipäällikkö Kaija Pouttu puh. 044 724 9318

Sanankuulijat kokoontuivat kivikirkon suojiin

Liedon 1400-luvulla rakennettuun Pyhälle Pietarille omistettuun kirkkoon kerääntyi noin 350 kirkkopyhän viettäjä, kun Varsinais-Suomen veteraanijärjestöt viettivät yhteistä kirkkopyhänsä Loimaalla 4.9.

Messussa saarnasi Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin hengellisen jaoston puheenjohtaja **Esko Laine** ja liturgina toimi Liedon kirkkoherra **Risto Leppänen**. Virret säesti kanttori **Svetlana Jääskeläinen** ja seppel-partiot lähetti matkaan rovasti **Esko Laine**. Musiikista vastasivat

Ikäpartio ja **Hannu Ilmolahti**.

Päivätilaisuutta vietettiin Liedon koulukeskuksessa. Liedon Sotaveteraanien valmistaman ja heidän yhdessä Porin Prikaatin varusmiesten kanssa tarjoileman aterian jälkeen kuultiin musiikkiesitysten lisäksi kansanedustaja **Anne-Mari Virolaisen** esittämä Liedon kunnan tervehdys ja kirkkoherra Risto Leppäsen tuoma seurakunnan tervehdys.

Teksti ja kuva: Osmo Suominen

Varsinais-Suomen

Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja

Rovasti Esko Laine lähetti reserviläisistä ja Liedon Sotaveteraanien tukijaoston jäsenistä koostuvat seppelpartiot sankarihaudalle ja Karjalaan jääneiden muistomerkillä.

Veteraanijärjestöjen Uudenmaan piirien puheenjohtajat tapasivat

Sotainvalidien Veljesliiton Uudenmaan Piiri, Uudenmaan Sotaveteraanipiiri, ja Rintamaveteraanien Uudenmaan Piiri ovat kuluneen vuoden aikana tiivistäneet

yhteistyötään. Yhteistyön merkeissä kokoontui 45 henkilöä piirien, yhdistysten ja osastojen puheenjohtajille järjestettyyn tapaamiseen Taistelukoululla Tuusulassa 27.9.

Piirien puheenjohtajat tyytyväisinä kokouksen jälkeen. Sotainvalidien Jaakko Torppa (vas.), Sotaveteraanien Olavi Kurko ja Rintamaveteraanien Matti Leivo.

Tilaisuudessa pyrittiin laajentamaan puheenjohtajien kuvaa veteraanijärjestöjen toiminnasta Uudenmaan alueella. Tärkeimpänä tehtävänä on edelleen veteraanien, heidän puolisoitensa ja leskiensä tukitoiminnan hoitaminen yhdistysten jäsenmäärien laskiessakin.

Erityistä mielenkiintoa herätti Sotaveteraanipiirin suunnitelma perinne aikaan siirtymisestä. Yhteinen näkemys oli se, että soitiemme 1939-45 sukupolven perinnön ylläpito on kaikkien yhteinen asia ja kaikki piirit ovat mukana.

Järjestetty tapaaminen koettiin hedelmälliseksi ja sovittiin, että yhteisiä kokoontumisia jatketaan kerran tai kahdesti vuodessa.

Teksti ja kuva:

Jouko Kaivonurmi

Uudenmaan Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja

SANERPA
Rakentaa & Saneeraa

VIAFIN
Terästorni

Teuvan Sotaveteraanit juhli 50 vuottaan

Kulttuuritalo Orrelassa 10.9. kajahti *Marsalkan hopeatorvet* trumpettiryhmän soittamana antaen lähtölaukauksen Teuvan Sotaveteraaniiyhdistyksen 50-vuotisjuhlalle.

Osmo Ristiluoman tervehdyssanojen jälkeen alkuhartauden piti rovasti **Elo Norja**.

Suomeen ei kohdistu tällä hetkellä sotilaallista uhkaa, sanoi merivoimien operaatiopäällikkö, tevalaissyntyinen kommodori **Jori Harju** juhlapuheessaan. Itsenäisen Suomen puolustus on tällä hetkellä hyvässä kunnos-

sa. Tulevaisuudessa pitää kuitenkin huolehtia resurssien riittävydestä, että uskottavuus muun maailman silmissä säilyy, Harju totesi. Hän luottaa, että myös tulevat sukupolvet pystyvät huolehtimaan Suomesta ja sen puolustuksesta: ”Vastoin monia ennakkokäsityksiä myös nuorempi sukupolvi on valmis kantamaan vastuunsa Suomen puolustuksesta, jos tarve vaatii”.

Harju osoitti puheessaan arvostuksensa sotiemme veteraanien työtä kohtaan. Hän vei kuulijansa puheessaan Karja-

lan Kannakselle, jossa jalkaväkirykmentti 58 taisteli kesäkuussa 1944. Sotien jälkeen veteraanien valtavana haasteena oli Suomen jälleenrakentaminen. Heidän ansiostaan suomalaisista on muualla kuva periksimattomana, luotettavana ja uskollisena kansana.

Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Esko Petäjä** toi juhlaan piirin tervehdyksen. Perustajajäsen **Vilho Metsälä** kukitettiin ja toiselle elossa olevalle perustajajäsenelle **Sulho Pollarille** vietiin kukat kotiin. Juhlissa nähtiin avesityksenä vuonna 2003 kuvattu haastattelu edesmenneestä Kosti Yliluhdasta, joka osallistui talvi- ja jatkosotiin. **Jouko Siljamäki** kertasi tärkeimpiä tapahtumia vuosikymmenten varrelta. Hän lausui myös juhlan päätössanat.

Orrelassa, entisessä seurakuntatalossa perustettiin 1941 juhanuksen alla JR58:n II pataljoona tevalaisista ja jurvalaisista nuorista miehistä. Rykmentin jatkosota alkoi Kiteeltä. Aikaisemmin kyläkouluille hankitut sankarivainajien muistotaulut ovat nyt Orrelan juhlasalin seinällä.

Teksti: Jouko Siljamäki
Kuva: Esko Petäjä

Perustajajäsen Vilho Metsälä sai kukat Seppo Kuuttiselta ja Jouko Siljamäeltä. Metsälän vieressä hänen poikansa Leo Metsälä.

Lehtimäen Sotaveteraanit 50 vuotta

Lehtimäen Sotaveteraanien juhlapäivä 18.9. aloitettiin jumalanpalveluksella Lehtimäen kirkossa, jossa saarnasi kirkkoherra **Ari Auranen**. Yhdistyksen puheenjohtaja **Aarno Puumala** ja veteraani **Seemi Rantakangas** laskivat seppeleen sankarivainajien muistopatsaalle.

Juhlapäivä jatkui puheenjohtajan tervetulo- ja yhdistyksen historian esittelyllä.

Yhdistys perustettiin 3.4.1966, yli kaksikymmentä vuotta sotien jälkeen. Yhdistyksen 1973 perustettu naisjaosto on ahkeroinut monessa hankkeessa miesten rinnalla. Suuri yhtei-

nen tapahtuma oli kesäkuussa 1984, kun Lehtimäellä järjestettiin Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin kesäjuhla, jonne saapui yli 4000 henkeä. Yhdistys on tarjonnut veteraaneille, puolisoille ja leskille erilaisia palveluja, virkistystapahtumia ja myös taloudellista tukea.

Juhlapuheen pitänyt kirkkoherra Ari Auranen kiitti Suomen päämiesten viisautta kehottaa kansaamme kääntymään sota-aikana uskossa Jumalan puoleen. Tänä päivänä saamme katsoa kiitollisina salossa hulmuavaa sinitilippua, kansallista symboliamme.

Yhdistystä onnittelivat mm. piirin puheenjohtaja **Esko Petäjä** ja Alajärven kaupunginjohtaja **Vesa Koivunen**.

Päätöspuheessaan **Paavo Kuoppa-aho** kertoi, että Lehtimäen Sotaveteraaniiyhdistys ry on päätetty lakkauttaa ja liittää juhluvuoden 2017 alusta Alajärven yhdistykseen. Tammenlehvän omaavia veteraaneja on yhdistyksessä enää kaksi, leskiä on kuitenkin vielä 33 jäsentä.

Teksti: Paavo Kuoppa-aho
Kuva: Jaana Koivukoski

Juhlissa paikalla olleet palkitut.

Iitin sotaveteraanit juhlivat 50-vuotistaivaltaan

Iittiläiset veteraanit, kutsuvieraat ja juhlaväki kokoontuivat viettämään juhlatilaisuutta Iitin seurakuntakeskukseen 9.10.2016.

Avauspuheessaan yhdistyksen puheenjohtaja **Timo Heikkilä** toi esiin yhdistyksen puheenjohtajistoa, aktiivista ja eteenpäin vievää työtä tehneitä miehiä, jotka toiminnallaan ovat johdanneet veteraaniiyhdistyksen toimintaa kannattajajäsenten huomaan.

Juhlapuheessaan everstiluutnantti **Matti Honko** tähdensi Suomen itsenäisyyden pelastajien ja maamme jälleenrakentajien arvokasta työtä muistuttaen lisäksi, miten veteraanisukupolvi on ottanut tärkeän roolin perintönsä siirtämisestä nuoremmille sukupolville.

Sotaveteraaniliiton ansioristiojennettiin **Rauha Syrjäselälle** ja **Sirkka Ristolalle**. Kultaisen ansioristin saanut Albin Kuvaja oli estynyt saapumasta tilaisuuteen.

Tervehdyksen juhlihalle yhdistykselle esittivät piirin puheenjohtaja **Arto Mikkonen**, Kaakkois-Suomen aluetoimiston päällikkö everstiluutnantti **Esa Hyttiäinen**, kunnallisneuvos **Esa Lehtinen** sekä kirkkoherra **Jyrki Nordlund**. Nuorten tervehdyksen tuonut abiturientti **Eetu Järvi** kiitti Iitin lukiolaisten puolesta veteraaniiyhdistystä arvokkaasta työstä isänmaan hyväksi.

Musiikkiohjelmaa juhlassa esittivät **Simo Käki** harmonikallaan sekä **Mari Valtonen** pianolla.

Teksti: Matti Rantala
Kuva: Iitinseutu

Rauha Syrjänen ja Sirkka Ristola ottivat vastaan Sotaveteraaniliiton huomionosoituksina ansioristit. Ansioristit jakoivat Iitin sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja Timo Heikkilä (vas.), piirin puheenjohtaja Arto Mikkonen ja Iitin veteraanien naistoimikunnan puheenjohtaja Tuula Kivinen.

Turun Sotaveteraaneilla avoimet ovet

Turun Sotaveteraanit järjesti jälleen perinteisen avointen ovien päivän toimistollaan ja sen piha-alueella 25.8. Tapahtuma alkoi lipunnostolla ja aamunavauksella, jossa puhuivat rovasti **Anneli Rantalaiho** ja yhdistyksen puheenjohtaja **Pekka Paatero**.

Turun Sotaveteraanilaulajat esiintyivät aamun avauksessa. Lisäksi suoritettiin joukko palkitsemisia. Avaushetken jälkeen tarjolla oli hernekeittoa lisukkeineen

sekä munkkikahvit Sotaveteraanisoittajien huolehtiessa taustamusiikista. Yleisöllä oli mahdollisuus tutustua toimistoon ja sen toimintaan. Paikalle oli saapunut noin 300 vierasta, joista osa viihtyi pitempäänkin tuttuja tavaten ja kuulumisia vaihtaen.

Teksti ja kuva: Osmo Suominen
Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja

Turun Sotaveteraanilaulajat esiintymässä avointen ovien päivänä yhdistyksen toimiston pihamaalla

Kirjat

Petsamon nikkeli - Talvisota - Barbarossa -suunnitelma?

Antti Hietalahti: Talvisodan salainen strategia, Nikkelillä Saksan rinnalle, ISBN 978-951-1-30023-6, Otava 2016, 382 s.

Historiantutkimuksessakin näyttää joskus siltä, että vain mielikuvituksen puute voi rajoittaa uusien tulkintojen esittämistä menneistä tapahtumista. Ainakaan mielikuvituksen puutteesta ei voi syyttää fil. maist. toimittaja Antti Hietalahtea. Hän on löytänyt aivan uusia syitä sille, miksi Neuvostoliitto hyökkäsi Suomeen marraskuussa 1939 ja teki sitten maaliskuussa 1940 rauhan Suomen kanssa.

Hän antaa ymmärtää, että talvisotaa ei olisi tullut, jos Suomi ei olisi antanut Petsamon nikkelimalmin hyödyntämisoikeutta eli konsessioita kesällä 1934 brittiyhtiö Mondille. Talvisota olisi hänen mukaansa ollut vältettävissä vielä syksyllä 1939, jos Suomen valtiojohto olisi ymmärtänyt peruuttaa Mondin toimiluvan.

Vielä karumpi on Hietalahden väite siitä, "ettei puna-armeijalla ollut tarkoituksena Suomen valloittaminen" ja että Summassa helmikuussa 1940 toteutetulla "suuroffensiivilla oli tarkoitus vain pakottaa Suomi rauhaan".

Hietalahden kirjan keskiössä on se väite, että Saksa tarvitsi ehdottomasti Petsamon nikkeliä voidakseen aloittaa suursodan ja erityisesti hyökätä Neuvostoliiton kimppuun kesäkuussa 1941. Hänen mielestään kaikki Petsamon nikkeliä koskeva tutkimus on tähän asti kulkenut harhapoluilla, kun ei ole ymmärretty Saksan kiinnostuksen Petsamon nikkeliä kohtaan olleen pitkäkestoista ja hyvin voimakasta.

Petsamon nikkelistä tuli Saksalle tärkeää ja tavoittelemisen arvoista siitä lähtien, kun Englanti ja Ranska julistivat sille sodan syyskuun alussa 1939. Vielä ennen talvisotaa maan sotatalousvirkamiehet ehdivät kohdistaa huomionsa Petsamoon, mutta talvisota katkaisi yhteydenpidon. Heti maaliskuun 13.

päivänä solmitun Moskovan rauhankäytännön jälkeen he jatkoivat siitä, mihin ennen sotaa oli jääty. Neuvostoliiton painostama Suomi suostui - Saksalta turvaa hakiessaan - siihen, että valtaosa Petsamon nikkelin tuotannosta, joka pääsisi käyntiin lähikuukausina, myytäisiin saksalaiselle I.G. Farbenille.

Petsamon nikkelin ja talvisodan syttymisen välillä ei ollut mitään poliittisia tai sotilaspoliittisia yhteyksiä. Yhtä vähän Petsamon nikkeliä voidaan liittää operaatio Barbarossaan eli Hitlerin joulukuussa 1940 tekemään päätökseen hyökätä Neuvostoliittoon. Joku voi pitää maist. Hietalahden keksimiä uusia tutkimustuloksia tietoisena historian vääristelynä.

Esko Vuorisjärvi

Kirjoittajan väitöskirja vuodelta 1990 käsittelee Petsamon nikkelin kansainvälispoliittista merkitystä vuosina 1939-1945.

Sotaa ja rauhaa Suomenlahdella

Antero Uitto - Carl-Fredrik Geust: Taistelu Suomenlahden ulkosaarista, ISBN 978-952-291-285-5, Docendo Oy 2016, 256 s., runsas kuvitus

Monet Suomenlahden saaret, tunnetuimpina Suursaari, Lavansaari ja Tytärsaari, menetettiin jo Talvisodan rauhassa Neuvostoliitolle. Saaret olivat kuuluneet Suomeen jo "ammoisista ajoista" lähtien ja Tarton rauhassa syksyllä 1920 asia vahvistettiin. Jo talvisodan rauhassa Neuvostoliitto katsoi ne strategiselta sijainniltaan kuitenkin niin tärkeiksi, että se otti ne itselleen. Sama toistui välirauhassa Moskovassa syyskuussa 1944.

Saarten suomalainen historia on jäänyt kokolailla tuntemattomaksi. Nyt Antero Uitto ja Carl-Fredrik Geust ovat paikanneet tämän aukon. Heidän uusimman, jo ulkoasultaankin upean kirjan nimi on "Taistelu Suomenlahden ulkosaarista", mutta nimi on kyllä sikäli harhaanjohtava, että kirjassa kerrotaan saarten historiasta paljon muutakin kuin pelkästään taisteluita. Itse asiassa taistelut jäivät talvi-

sodassa melkein taistelematta, kun suomalaiset ehdivät evakuoimaan lähes kokonaan saarten väestön.

Jatkosodassa pääosa saarista oli suomalaisten miehittämiä eikä suuria taisteluja juuri käyty. Tunnetuin on ehkä suomalaisten maaliskuussa 1942 suorittama Suursaaren valtaus. Traagisin puolestaan oli saksalaisten epätoivoinen yritys valloittaa Suursaari entisiltä aseveljiltään suomalaisilta syyskuun 15. päivänä 1944. Se ei onnistunut, mutta se oli sikäli merkityksellinen taistelu, että sen käymällä suomalaiset pystyivät osoittamaan venäläisille, että he tulevat pitämään kiinni juuri sovitun aselevon ehtoista. Niihin kuului se, että suomalaisten pitää karkottaa tai vangita maassa olevat saksalaisjoukot, mikäli nämä eivät maasta määrääjassa vapaaehtoisesti poistu.

Suomenlahden saarten taistelijat ovat jääneet sotahistoriallisessa tutkimuksessa melkein marginaaliin. Kirja tekee heille oikeutta ja nostaa heidät esille ja tasavertaiseen asemaan muilla rintamilla taisteleiden kanssa.

Esko Vuorisjärvi

Sotaveteraaniliiton seinäkalenteri

2017

SUOMEN SOTAVETERAANILIITTO
Veteraania ei jätetä
60 vuotta

10€

+ postikulut

SUOMEN SOTAVETERAANILIITTO

Veteraania ei jätetä

60 vuotta

Tiedustelut ja tilaukset:
Puh. 09 6126 2015 tai 09 6126 2016

Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraanit.fi

TYÖMME TUKEKSEKSI

Suurkiitokset Teille
Sotaveteraanit!

Raimo Hakkarainen Oy

Mustijärventie 25, Ruutana
puh.03-358 3100

MIKKELIN
VESILAITOS

betamet
Art of Installation

Perus

Sotavankien karu kohtalo

Timo Malmi: Äyräpään luutnantti – sotavankien matka Neuvostoliittoon ja takaisin. Into Kustannus Oy 2016, ISBN 978-952-264-677-4, 294 sivua.

Kun syyskesällä 2005 katselin Äyräpään kirkonmäeltä vanhaa taistelutunnusta, ajattelin heinäkuun 1944 taisteluja. Joukkojemme rintamasuunta oli etelään, josta vahvat ehtymättömiltä tuntuvat neuvostojoukot vyöryivät vastustamattomasti kohti heikkoja asemiamme. Takana virtaa Vuoksi, jonka yli pääsee vetäytyessä enää vain uimalla, jos ei tule ammutuksi veteen. Mietin, millaiseen helvettiin vähän yli kaksikymppiset nuoret miehet silloin joutuivat. Mäellä oli 61 vuoden jälkeenkin vielä sotaromua. Näky puistatti, vaikka luonto Vuoksen rannalla oli kauneimmillaan.

Luutnantti Erkki Aukio taisteli ErP 25:ssä joukkueenjohtajana Äyräpäässä viimeiseen patruunaan puolen metrin syvyisessä taisteluhaudassa. Hänen joukkueensa asemat olivat 100 metriä kirkosta etelään. Hän joutui venäläisten vangiksi 7.7.1944. Osa miehistä ui Vuoksen yli Vuosalmen puolelle, useimmat kaatuivat. 24-vuotias reservin luutnantti antoi vetäytymiseen luvan ja sanoi miehilleen, että kertovat hänen käskeneen lopettaa ampumisen, ettei miehiä voitaisi

syöttää pelkuruudesta tai pakeneemisesta. Ja patruunathan olivat loppussa. Siitä alkoi Aukion ja monen muun sotavankeus. Kahdessa vuorokaudessa kaatui pataljoonasta 300 ja sotavangeiksi joutui yli 300 henkeä. Aukio palasi sotavankeudesta Suomeen.

Neuvostoliiton aloittama sotaoperaatio oli vyörynyt Siiranmäen ja Kuuterselän kautta Äyräpään kirkonmäelle. Suurhyökkäys saatiin pysäytetyksi Ihantalassa, johon oli keskitetty kaikkien aselajien vahva rintamapuolustus, erityisesti tykistön, jota ilmavoimat tukivat. Stalin totesi, ettei pitemmälle päästy ja käski siirtää pääjoukkoja Berliiniin.

Suomalaisia säilytettiin jatkosodan aikana pääasiassa noin kolmessakymmenessä Neuvostoliiton sisäministeriön NKVD:n vankileirissä ja sairaalassa. Toisen maailmansodan loppupuolella sotavankileirejä ei Neuvostoliitossa ympäri maata, ja sotavankeja miljoonia eri kansalaisuuksia, eniten saksalaisia. Leireillä yritettiin noudattaa Geneven sopimuksen normeja, mutta venäläiseen tapaan vankien olosuhteet olivat kammottavat. Tilanne raportoitui tieteenkin paremmaksi. Sairaalahoitoa sotavangit kuitenkin saivat.

Sotavankien ja internoitujen asioiden päähallinnon vastuulle tuli sotavankien ruoka- ja terveyshuollon lisäksi poliittinen ja an-

tifasistinen työ. Sen tarkoitus oli käännättää suomalaiset sotavangit Neuvostoliiton sodan päämäärien kannattajiksi. Tässä ei kyllä onnistuttu.

Sotavangit jaettiin neljään työkykyisyysluokkaan: ensiksi teoriasa terveet vangit, joiden määrittely oli tulkinnallista, toiseksi rajoitetusti työkykyiset, kolmanneksi kevyeen työhön kykenevät ja neljälänteen ryhmään vammaiset ja kroonista tautia potevat vangit. Sotavankien kuolemia aiheuttivat monet taudit, kuten keuhkokuume, punatauti, tuberkuloosi sekä jatkuva aliravitsemus. Aliravitsemukseen vaikutti merkittävästi Venäjän huono viljasato vuosina 1941 - 1942. Sama vaiva oli Suomessakin. Monen miehen paino oli vapautuessa 40 -50 kiloa. Miesten terveyttä tarkkailtiin pakaratestillä. Jos nipistettäessä sormien väliin jäi vielä lihasta, katsottiin miehen olevan työkykyinen. Jos ei, niin saattoi päästä hoitoon.

Haagin sotavankien käsittelyä koskeva ohjeisto summaa, että sotavankeja on kohdeltava inhimillisesti. Mutta sotavankien rangastuksissa sovellettiin puna-armeijan kurinpito-ohjesääntöjä. Ohjesääntö saivat joustaa rintamatilanteen mukaan. Joukot, niin omat kuin vieraat, oli saatava kuriin ankarilla määräyksillä.

Suomen päämajan valvontatoi-

miston kadonneitten sotilaiden listalla oli noin 6500 nimeä. Suomalaisia arvellaan olleen jatkosodan aikana sotavangeina 3600 henkeä. Neuvostoliitosta saapui kotiin vuosina 1944-1946 lähes 2000 ihmistä, joten matkalle jäi yli 40 %. Tasavallan presidentti J.K. Paasikivi teki kaikkensa saadakseen sotavankeja palautetuksi Suomeen. Pääministeri Kekkonen keskusteli asiasta Josif Stalinin kanssa 1950, mutta Stalinin ehdot olivat Suomelle mahdottomat.

Suomi palautti Neuvostoliittoon vuoteen 1948 mennessä 43 000 sotilasta, Ruotsiin oli siirtynyt 400, ja 1200 oli kadonnut maan alle. Heidän palauttamisekseen Suomella ei ollut mahdollisuuksia.

Rauhan tultua Punainen Valpo ja loikkarit valvoivat kotiutuneiden sotavankien elämää. Pienistäkin aiheista saattoi joutua kuulusteltavaksi. Useasta sotavangista tuntui, että Suomi oli henkisesti miehitetty. Tilanne helpottui Punaisen Valpon lakkautuksen jälkeen 1948.

Kirjailija Timo Malmin Äyräpään luutnantti on sotahistoriallinen teos, jonka aikalaistodistajina ovat 29 haastateltua sotavankia sekä professori, eversti Juri Basisov, marsalkka Viktor Kulikov sekä kansanedustaja Enn Tarto Viros-ta. Lähdeluettelot ovat vaikuttavat. Vahvaa dokumentointia.

Timo Malmi on perehtynyt so-

tavankikysymykseen historioitsijan keinoin. Sanoman perillemenoauttaa hänen kertojanlahjansa ja kuvauksensa sotavankileirien elämästä ja sotavankien kokemuksista. Majuri Olli Korhosta venäläiset kuulustelijat kutsuivat Suomen tyhmimmäksi sotavangiksi, koska tämä ei kuulusteluissa kertonut mitään. Olli Korhonen toimi RUK:n johtajana 1960, jolloin itse olin kursilla 103. Korhonen oli joviaali eversti silloin ja yleni aikanaan sotilasläänin komentajaksi ja kenraaliluutnantiksi.

Äyräpään luutnantti on sotahistoriasta kiinnostuneille lukijoille erinomainen lähde-teos ja tietokirja. Sitä ei pidä yrittää lukea, kuin sotaromaania, sillä tietomäärä vaatii paneutumista ja keskittymistä. Vaikka olen pyrkinyt aiemminkin paneutumaan myös sotavankikysymykseen (isäni oli jatkosodan aikana Naarajärvellä sotavankikompanian 12./Sv.K vääpelinä), sain kirjasta paljon lisävalaistusta koko sotavankikysymykseen. Olen keskustellut joidenkin sotavankina olleitten miesten ja perheitten kanssa. Jokainen kokemus on ollut suuri murhenäytelmä. Näitä murhenäytelmiä Timo Malmi on kuvannut laajasti erinomaisessa teoksessaan.

Seppo Laalo
Toimitusjohtaja, res.maj.

Veteraanit kertovat yhä

Tarja Lappalainen: Se oli yhtä tulihelvettä, Talvi- ja jatkosodan kasvot, ISBN 978-952-291-286-2, 309 s., Docendo Oy 2016

Hämeenlinnalainen toimittaja Tarja Lappalainen, jonka asiantuntevia ja laajasti kulloisenkin teoksen taustoihin paneutuvia kirja-arosteluja olemme saaneet tämän lehden palstoilla lukea, on nyt puolestaan itse kirjoittanut teoksen, jossa pääosassa ovat talvi- ja jatkosodan taistelijoitten henkilökohtaisiin haastatteluihin perustuvat kuvaukset sodasta. Kirjan sisältö on mielenkiintoisella tavalla runsas, suurelta osin SAKUviin perustuva kuvitus täydentää kokonaisuutta. Teksti on selkeää ja helppolukuista. Tämän kirjan toivoisi kuluva nimenomaan opiskelevan nuorison käsissä, semminkin,

kun tunnetusti tiedämme, että itsenäisen Suomen historian tärkeintä vuosikymmentä ei kouluopetuksessa syystä tai toisesta juurikaan käsitellä.

Kirjassa äänen saavat siis ne, jotka sotiemme raskaat vuodet oma-kohtaisesti kokivat, joko ”edessä” tai sitten hieman taaempaan. Mukana ovat mm. Helsingin ilmapuolustuksessa mukana ollut Heikki A. Reenpää, taannoinen julkisveteraani Hannes Hynönen, valitettavasti juuri hetkeä ennen kirjan julkistamista keskuudestamme poistunut hämeenlinnalainen (Kalvola) kunnallisneuvos Veikko Juvonen, yksi harvoista vielä elossa olevista SS-miehistä, Kosti Cande, tunnettu koulumies, opetusneuvos Antti Henttonen, lotta Aura Aumo, sodan traumaattisista jälkiseurauksista lopun elämänsä kärsinyt kuparsaarelainen Reino Vepsä ja Ihantalalan kesän 1944 ratkaisutaistelun veteraani, maanviljelysneuvos Eeri Hyrkkö. Hyrkkön eräs haastattelutoteamus on myös antanut kirjalle nimen. Teos tulee jäämään varmasti yhdeksi viimeisistä, joissa veteraanien omakohtaiset muistot ovat mukana näin laajasti.

Mielenkiintoiseksi kirjan rakenteen tekevät edellä mainittujen veteraanien ”omakohtaisten äänten” väliin sijoitetut ”tietoiskut” sodan ajan johtohenkilöistämme. Nämä ikään kuin luovat teokselle sen viitekehityksen, jossa ”veteraanien äänet” liikkuvat. Näitä täydentää oivalla tavalla sotahistorian professo-

ri Martti Turtolan asiantuntevalla avulla luotu kuva sedästä, eversti Jussi Turtolasta, jonka tuli- ja jonka kohdalla rohkenisin tässä kohdin käyttää käsitettä ”olosuhteiden uhri” - kaatua joukkonsa mukana Kiestingin erämaan suolla. Mielenkiintoinen on myös harvoin esille tuotu asia Marsalkka Mannerheimin uskosta. Teoksessa tätä valottaa tunnettu Mannerheim-tutkija Paavo Friman.

Kirjassa on luku ”Käsittämätön Talin-Ihantalalan torjuntavoitto”. Luku perustuu pääosin 6 Divisioonan kuuluneen JR 35:n III pataljoonan adjutantin, vänrikki Pentti Pelttarin omakohtaiseen päiväkirjaan, jonka hän aikoinaan on Eeri Hyrkölle antanut. Päiväkirja kertoo selkeästi siitä, mitä heinäkuun alussa 1944 Ihantalassa todella tapahtui, ja se kertoo myös sen, että toisin kuin jotkut tutkijat ovat väittäneet, asemasota alkoi siellä vasta heinäkuun puolivälin aikoihin. Muutoinkin sekä tämä luku että Eeri Hyrköstä itsensä kertomat asiat paikkaavat sitä puutetta tai oikaistaan virhettä, joka Ihantalasta puhuttaessa on ollut olemassa. Sekä Hyrkkö että Pelttari taistelivat kumpikin siis JR 35:n riveissä, jonka toimintaa ei mielestäni ole aiemmin nostettu Ihantalasta puhuttaessa sille kuuluvaan asemaan. Pieni puute jää vieläkin olemaan, tässä kohdin olisi voinut julkaista myös kartan, josta olisivat selvinneet joukkojen ryhmytykset. Tiedän,

Kirjan julkistamistilaisuuden päätteeksi valokuvassa mukana olleet sotaveteraanit (vas.) Antti Henttonen ja Eeri Hyrkkö. Keskellä kirjan toimittaja Tarja Lappalainen.

Kuva: Katja Lappalainen

että sellainenkin on edelleen olemassa. Mutta yhtä kaikki, teos on ensimmäisiä, joissa totuus JR 35:n roolista tulee selkeästi esille.

Kuten sanottu, erinomainen kokonaisuus, josta välittyy hyvä kokonaiskuva sotiemme ajasta. Hieman kuitenkin lienee tullut kiire, sillä yhdellä oikolukemisella olisi kirjassa olevien kirjoitusvirheiden määrää voinut olennaisesta pienentää. Lisäksi jotkut käsitteet ovat kirjoittajalle itselle ilmeisesti hieman epäselviä. Esimerkiksi sivulla 270 puhutaan pääesikunnasta, vaikka sotavuotina meillä oli päämaja. Sivulla 65 taas puhutaan joukosta nimeltä RP28? Kyseessä lie nee ERP28 (=Erillinen Pataljoo-

na). Lisäksi joissakin kohdin pitkät lainaukset muista teoksista hieman sotkevat, ja jotkut asiat ovat mukana kahteen kertaan. Näistä ei kuitenkaan kokonaisuutta ajatellen ole haittaa, ei ainakaan niille, joille kirja on ensimmäisiä kurkistuksia tähän aihepiiriin.

Teoksen julkistamistilaisuudessa puhuneille veteraaneille annan erityiskiitoksen. Teitte tapahtumasta ainutlaatuisen. Niin olette tehneet kirjastakin.

Osmo Suominen
Varsinais-Suomen
Sotaveteraanipiirin
toiminnanjohtaja

Apua ärtyneille ja ikääntyville silmille

Blue Eye Orginal

Sisältää ruotsalaisista mustikoista peräisin olevaa mustikkauutetta, luteiinia, vitamiineja ja mineraaleja, jotka auttavat ärtyneitä ja ikääntyneitä silmiä.

Iän myötä luteiinin määrä silmän makulassa eli verkkokalvon näkötaplässä vähenee. Blue Eye Orginal -tabletit sisältävät juuri sopivan annoksen luteiinia ja mustikkauutetta – yksi tabletti päivässä riittää. Blue Eye Original sisältää myös runsaasti sinkkiä sekä A- ja B₂-vitamiinia, jotka edistävät normaalin näkökyvyn ylläpitämistä.

80 tablettia 38,50€

Vain yksi tabletti päivässä

Tilaa jo tänään!
Saat tuotteen
ilman toimitus-
kuluja kotiisi jo
ylihuomenna!

Laadukkaiden ravintolisien hankkimisen pitää olla helppoa. Siksi me toimitamme tuotteen sinulle kotiin 2-4 päivässä. Tilaaminen on helppoa:

Puhelimitse: **06-3436 506** arkisin klo 08.30-16.30

Netissä: www.elexironline.fi – tee tilauksesi silloin kun sinulle sopii.

Elexir Pharma Ab Finland
Iskmontie 114 B, 65760 Iskmo
www.elexironline.fi • info@elexirpharma.fi • puh. 06 3436506

 elexir pharma

Lukijoilta-palstalle lähetettyjen kirjoitusten enimmäispituus n. 2 500 merkkiä.

Lukijoilta

Virosta panssareita

Sotaveteraani-lehdessä olleisiin kirjoituksiin vallankaappauksesta Suomessa 1948 voim vahvistaa, että Neuvostoliiton taholta oli sotilaalliset valmistelut sen tukemiseksi tehty. Kummisetäni, Neuvostoliiton Baltian laivastossa toimiva laivan apulaispäällikkö Paul Tenimäe kertoi minulle keväällä 1948 panssarikuljetuksista Tallinnasta Porkkalaan. Se oli selvä merkki, mutta mitään ei tapahtunut. Oliko se epäonnistuminen Suomen taholta, tai muutettiin suunnitelmia. Se tieto löytynee Suomen arkistoista.

Raul Kuutma
Tallinna

Vuoden 48 kaappaushanke

Luin Sotaveteraani-lehdestä Vuoden 1948 kaappaushankkeesta. Päätin kertoa tapahtumista, jotka ovat yhteydessä tähän. Mieheni oli silloin Turun laivastoasemalla ja kertoi, että kaikkien lomat oli peruttu ja heille jaettiin ”kovat piipput”. Toinen tapaus oli Keski-Suomessa, kun erään talon isäntä kertoi minulle, että naapurin mies, lapsuuskaveri oli kertonut lähtevänsä Helsinkiin, kun kommunistit ottavat vallan Suomessa.

Nämä asiat vaiettiin Suomessa. 1950-luvulla Valitut Palat kertoi kaappausyrityksestä! Asuimme silloin Rankissa ja siellä oli nuorena vänrikkinä kenraali Paunonen.

Halusin kertoa nämä pari tapusta, kun asia on vaiettu kuo-
liaksi.

Helvi Nykänen
Kotka

Kiitos Sotaveteraaneille
Tampereelta! Nro:218

**Arkkitehtitoimisto
AR-Vastamäki Oy**

Tampere

Kilasa Tools Oy
Toijala

Rannikkoseudun Asennus Oy
Turku

Insinööritoimisto Arcus Oy
Turku

MK-Kassamasiina Oy
Turku

Sosiaalisen median nurkkaus

Tällä kertaa somessa herätti laajaa keskustelua aivan lokakuun alussa uutisoitu hallituksen ehdotus leikata itsenäisyyden juhluvuoona sotiemme veteraanien eläkkeistä. Hallitus esittää talousarvioesityksessään rintamalisään 0,85% leikkausta sekä rintamalisän indeksikorotuksista luopumista ensi vuonna. Tällä leikkauksella tavoitellaan 200000 euron säästöjä ensi vuodelle.

Alla muutamia poimintoja teeman ympäriltä käydyistä keskustelusta Facebookissa ja Twitterissä:

1. @sotaveteraani Tai pikemminkin [voidaan kysyä] että näin paljonko päättäjämme arvostavat Suomea? Ilman rohkeita veteraanejamme ei olisi Suomea. (Veli Uotila, Twitter)
2. Veteraaneille lisää rahaa ja kuntoutusta loppuun saakka

(Kirsi Vainionpää, Facebook)

3. Näin ei omaa historiaansa arvostava kansakunta toimi! (Arto Koukkari, Facebook)
4. Suomen ikäihmisten kohtelu häpeällistä – tämä erittäin masentavaa (Minna Nieminen, Facebook)
5. Jos tämä menee läpi niin pakko mennä ilmaiseen mielipideisolle kirkolle (Tommi Termosen, Facebook)

Sanakilpa

Lehdessä 4.2016 kilpailusanamme oli ”Syyskylvö”. Hyväksytyjä sanoja löytyi 11 kpl, jotka ovat alla olevassa luettelossa:

Kylvö, kylvös, kylvä, (3)

Löysyys, (1)

Syksy, sylky, sylky, syvyys, syys, syöksy, (6)

Yskös, (1)

Kaikkien vastanneiden kesken arvottiin kolme Hannu Rautkallion kirjaa ”Laboratorio Suomi – Kekkonen ja KGB 1944-1962”. Palkinnon saavat **Harras Hursti**, Helsinki, **Eeva Kallio**, Jokioinen ja **Timo Rekilä**, Oulainen. Seuraava kilpailusanamme on ”TALVIAIKA”. Lähettäkää vastauksenne perjantaihin 25.11. mennessä kirjeessä tai postikortilla: PL 600, 00521 HELSINKI tai sähköpostilla osoitteeseen toimitus@sotaveteraaniliitto.fi. Vastaukseen kirjoitetaan lähettäjän nimi ja osoite, kirjekuoreen lisäksi ”Sanakilpa”. Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan kolme Sotaveteraanikalenteria 2017.

Poimintoja Suomen Sotaveteraani 5/1966 lehdestä

Liitolle oma lippu

Liittovaltuusto hyväksyi kokouksessaan 25.11.1966 yksimielisesti suunnitelman liiton lipuksi. Lippu tulee olemaan kooltaan 1 x 1,65, jonka keskiosaan sijoitetaan heraldisten vaatimusten mukaisesti liiton merkki sekä lipun yläosaan lipputangan viereen piirin tai asianomaisen kunnan vaakuna.

Katseet eteenpäin

Kuluneen syyskauden aikana ovat sotaveteraanit saaneet kokea pettymyksiä, kun valtion ensi vuoden talousarvioon ei ole saatu toivottuja määrärahoja ylimääräisiin sotaveteraanien eläkkeisiin, vaan nykyinen hallitus on poistanut talousarviosta sen vähäisenkin määrärahan, jonka eduskunta lisäsi siihen vuosi sitten. Näin on tapahtumassa aikana, jolloin maamme on valmistautu-

massa viettämään itsenäisyytensä 50. juhluvotta.

Sitaatti Otto Vallen pääkirjoituksesta.

Valtavaa yleisömerta Tampereen tiedotustilaisuudessa

Sotaveteraanit ovat nyt alkaneet liikehtiä kautta maan. Tampereella järjestetyssä tiedotustilaisuudessa tuhatpäinen sotaveteraanijoukko esitti kysymyksiä vaalipiirinsä kansanedustajille. Näissä tilaisuuksissa pidetyt puheet ja esitetyt ajatukset ovat lehdistön välityksellä levinneet kautta maan ja herättäneet ansaittua huomiota.

Toijalan sotaveteraaneilla kerrostalohanke

Toijalan ja ympäristön sotaveteraanit ovat toimineet vajaan vuoden. Tänä aikana on jo pantu alulle kerrostalohanke ja

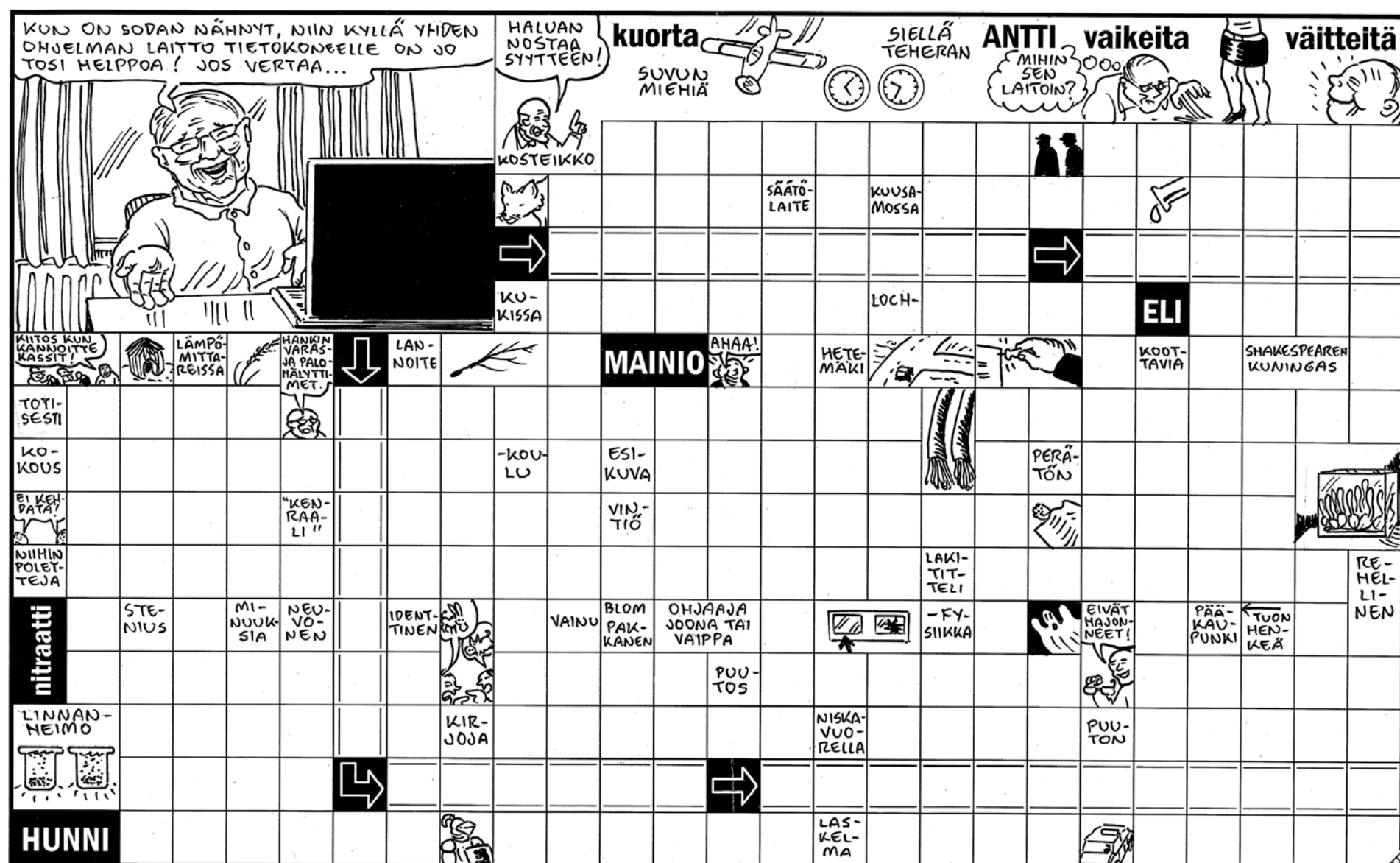
huoneistojen koemerkintä on käynnissä. Tontti on luvassa Toijalan keskustasta joko lahjoituksena tai pienillä velvoituksilla. Kun asemakaavamuutos saadaan päätökseen, alkavat arkkitehti-tekniilliset ja ekonoomiset suunnittelut.

Koulutustoiminnassa huomioitava nuorimmat sotaveteraanit

On aivan selvää, että kun miehet joutuivat uhraamaan parhaista nuoruusvuosistaan useita vuosia maanpuolustukseen, jäi heiltä monet siviiliasiat oppimatta. Meillä on jo todettavissa ammattitaitoisten henkilöiden pulaa monilla aloilla. Siksi koulutustoiminnan olisikin huomioitava nämä 40-vuotiaat ja ohjattava heidät siihen suuntaan, mihinkä ennusteet osoittavat.

Marja Riukka

Marraskuun ristikko

Sotaveteraaniliiton myyntitoimisto palvelee

Toimisto avoinna ma-pe 8.30-16.00

Soita Riinalle 09 6126 2015 tai Marjalle 09 6126 2016

Sähköposti: riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi • marja.riukka@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraanit.fi

35 Sotaveteraanikalenteri vuodelle 2017

Kalenteri on tarpeellinen ja hyvä tietopaketti jokaisen jäsenen taskuun.

Hinta 6 euroa

1 Sotaveteraanimitali

Myös kannattajajäsenille

Hinta 15 euroa

2 Jäsenmerkki

Myös kannattajajäsenille

Hinta 15 euroa

4 Liiton standaari

Hinta 35 euroa

6 Suomen lippu

Hinta 30 euroa

43 Sama kaiku on askelten -CD

Kymmenen sotaveteraanikuoron ja Haminassa sotaveteraanien konsertissa taltioituista äänitteistä on koottu 38 laulua sisältävä tupla-CD. Uusi painos

Hinta 20 euroa

8 Liiton virallinen hautakivimerkki

Halkaisija 60 mm.
Myös uurnamerkinä.

Hinta 15 euroa

9 Tammenlehvä- hautakivimerkki

Korkeus 90 mm

Hinta 20 euroa

KÄYNTIOSOITE: Kellosilta 4 C, Itä-Pasila. Raitiovaunu 7 B kulkee Kellosillan pysäkillä.

TILAUSKORTTI

Suomen Sotaveteraaniliitto
PL 600, 00521 HELSINKI

Nimi (tekstaten):

.....

Lähiosoite:

.....

Postinumero ja -toimipaikka:

.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

5/16

Täytä ja postita oheinen tilauskuponki tai tilaa puhelimitse.

Sotaveteraanipiirien myyntituotteet

Iisakki-puukko

hinta 60 euroa

Syntymä- päiväkynttilä

hinta 15 euroa

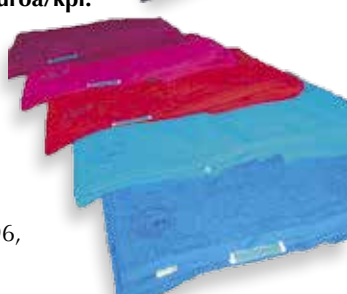

Liiton tunnuksella varustettu solmio,

hinta 15 euroa.

Kylpypyyhkeet (Finlayson)

Pyyhkeen koko 70x150,
neljä väriaihtoehtoa,
hinta 22 euroa/kpl.

Tilaukset:

Puh. 0400 757 195, 050 517 6396,
ep.sotaveteraanipiiri@netikka.fi

Kynttilänjalka

Kultakeskuksen perinteinen malli
vuodelta 1918. Korkeus 77 mm.
Varustettu liiton tunnuksella. Hopeaa.
Hinta 150 euroa

Tilaukset:

Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiiri ry, Suomenkasarmi rak. 15,
13130 Hämeenlinna tai puh. (03) 675 6839 (ma-to klo 9.00-12.00),
kanta-hameen.svp@sotaveteraaniliitto.fi. Toimitus postiennakolla.

Kävelykeppi

Jääpiikillä ja rannelenkillä
varustettu kävelykeppi. Sota-
veteraanien perinneyhdistyksen
jäsenien käsityönä valmistama.
Tilatessasi ilmoita pituutesi.

Hinta 60 euroa

Tilaukset:

Loimaan Seudun Sotaveteraanien
Perinneyhdistys r.y., Risto Jaakkola,
Loimaankatu 8 C 5, 32200 Loimaa,
puh. 050 566 0456,
risto.jaakkola@saunalahti.fi
Toimitus postiennakolla.

Kaulaliina

Laadukas, vuorillinen
kaulaliina.
Hinta 23 euroa

Veteraanivyö

Laadukas kotimainen kääntö-
vyö, nahkaa väri musta/
viinipunainen. Soljessa
liiton tunnus, solkea saata-
vana myös hopeanvärinenä.
Hinta 25 euroa

Henkselit

Kotimaiset, veteraani-
tunnuksella. Saatavana
on viinipunaista,
tummansinistä ja
mustaa.

Hinta 23 euroa

Tilaukset: Solveig Hyöty, (09) 612 7003,
sodrafinlands.kvd@sotaveteraaniliitto.fi
Toimisto on avoinna klo 10.00-14.00.

Kaikki tuotteet on varustettu Sotaveteraaniliiton logolla.

										L	A	K	I	A	S	I	A			H	A	H	M	O	T						
											R	E	P	O			J			R	U	K	A			A	I	N	E		
												A	S	E	N	T	A	J	A	N			A	S	E	N	N	E			
												H	E	T	E	E	T			N	E	S	S			S	I	I	S		
								K					R						T	K				I							
	A	M	E	N			T	U	R	V	A	T	O	I	M	E	T			K	A	A	P	E	L	I	T				
	P	A	L	A	V	E	R	I			S			I	D	O	L	I			I			V	A	L	E				
	U	J	O	T			K	E	S	S	U			V	E	S	S	E	L	I			A	L	L	A					
	R	A	H	A	K	E	A	U	T	O	M	A	A	T	I	T			N	O	T	A	A	R	I						
	I	O				V			E					A			N			P			D								
	T	Y	P	E	K	Ä	S			I	V	A	T			A	N	E	M	I	A			E	H	E	Ä	T			
		R			E	G	I	N	A			N	I	T	E	E	T			H	E	T	A			L	E	T	T	O	
		S			A	O	T			M	I	E	H	E	N			T	Y	Y	T	Y	V	Ä			I	S	Y	Y	S
		A			T	T	I	L	A			R	I	T	A	R	I			T	A	S	E			T	A	K	S	I	

Trans Aarnio Oy Turku	Seepsula-Yhtiöt Tuusula	Bros Raita Ay Rusutjärvi
www.valovirta.fi	Varkauden Tehokaivu Oy Kuvansi	Savmet Oy Varkaus
Arokivi Oy Varkaus	JJ-Konehuolto Oy Ylistaro	E. T. Listat Oy Ylivieska
Muovilami Oy Ähtäri	Jari Ruha Oy Ähtäri	Rakennusurakointi Marko Myllypakka Äänekoski

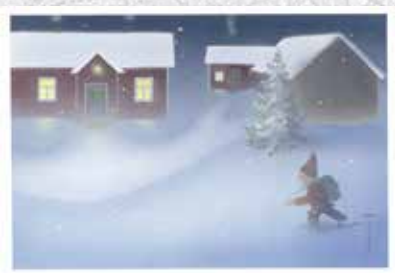

Joulukortit 2016

Lähetä lämmin joulutervehdys Suomen Sotaveteraaniliiton joulukorteilla

114. Enkelilaulu
Huom. yksiosainen

115. Jouluaatto

116. Lyhde

Kortit toimitetaan pakattuina:

- 10 kpl:n lajitelma (vaihtuva lajitelma)
- 10 kpl:n pakkaus (pakkauksessa 10 samaa korttia)

12 €/pakkaus

12
€/pakkaus

215. Joulukirkko

216. Rekiretki

313. Korsukortti

314. Kodin kynttilät

315. Lyhdyt

413. Metsän joulu

414. Joulurauha

416. Taikametsä

514. Kuuset

613. Jouluaamu
Huom. yksiosainen

Vaihtuva lajitelma

Toimintaamme voitte tukea myös ostamalla kirjeensulkijamerkkejä. Arkissa on 20 merkkiä, arkin hinta on 20 €/kpl.

20
€/arkki

KÄYNTIOSOITE: Kelloilta 4 C, Itä-Pasila. Raitiovaunu 7 B kulkee Kellosojan pysäkillä.

JOULUKORTTITILAUS

Suomen Sotaveteraaniliitto, PL 600, 00521 HELSINKI

Nimi (tekstaten):

Lähiosoite:

Postinumero ja -toimipaikka:

Jos tilaamanne kortti on loppunut, korvaamme kortin toisella mallilla. (rasti ruutuun) ☐

Nro pkt.....

Nro pkt.....

Nro pkt.....

Nro pkt.....

Nro pkt.....

Lajitelma pkt.....

Tiedustelut ja tilaukset: Puh. 09 6126 2015 tai 09 6126 2016

marja.riukka@sotaveteraaniliitto.fi

riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa palvelee osoitteessa:

www.sotaveteraanit.fi

SUOMEN SOTAVETERAANILIITTO
Veteraania ei jätetä